

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

DICTIONARIUM,

OF
C C

WOORD ENDE SPRAECK-BOECK,

In de

Duytsche ende Maleysche Tale,

Met verscheyde t'samen-sprekingen, in Duytsch en
Maleys, aengaende de Schipvaert en al-
lerleye Coopmanschap.

A B C D E.

Alle de Principaelste Leden des Menschen, zowel
van buyten als van binnen. Met een Geslacht-Register, en de twaelf
Maenden, Weken en Dagen; gelyck de zelve met de Maleysche end'
in on'e Nederduytsche Sprake verstaen worden; met hare Tellinge,
en Conjugatie. Alles tegen malkander over gestelt en volgens't A B C.
elck woordt te vinden.

**Nootwendigh voor alle de geene die de Maleysche Tale
begeren te leeren.**

Gestelt door F. de H.

Voormals gedrukt;

T'AMSTERDAM.

By Paulus Matthysz. Ordinaris Drucker van d'E. Heeren
Bewinthebberen der Oost-Indische Compagnie / in de
Stoof-steeg / in 't Musyc-boek / 1673.

En nu wederom herdrukt.

OP BATAVIA,

An's E. Compagnies en Stads-drukkery. In 't Jaar 1707.

DECLARATION OF INDEPENDENCE

1776

When in the course of these events we have
been obliged to declare our independence
of Great Britain, we have done so with
a confidence that our union with her
will be soon restored.

But we have also seen the necessity
of forming a new and more perfect
union, and we have accordingly
devised a plan for a confederation
and perpetual union of the thirteen
United States, in order to secure
the most effectual security for
their peace, safety, and happiness.

And we have accordingly
declared our independence
of Great Britain, and we have
formed a confederation and
perpetual union of the thirteen
United States, in order to secure
the most effectual security for
their peace, safety, and happiness.

And we have accordingly
declared our independence
of Great Britain, and we have
formed a confederation and
perpetual union of the thirteen
United States, in order to secure
the most effectual security for
their peace, safety, and happiness.

WOORD ENDE SPRAECK-BOECK,

Inde

Duytsche ende Maleysche Tale.

Nut en dienstigh voor de gene die de Maleysche Tale, begeeren te leeren

Gesteldt by A. B. C.

Absent niet teghenwoordigh
 Tieda siny
 abuseren misleiden berfallach
 A. C.
 Accoort ober een komen Bro'at
 acht delapan
 achterley delapan jenis
 achtmael achtwerf delapan kaly
 achter de belackang
 achter aen commediën
 achternoen petang hary
 achterste pang commediën
 achterstellen anter de belaccan
 achterbolghen ekoot commediën
 achterwaerts berloeroet
 acker. empus
 ackeren berempus
 ackerman ourang berempus

actie teghen pemandt dauwa
 ken oerang
 A. D.
 Adder adderslanghe Oular
 ader oerat
 aderlaten bowang darach
 aderlater meester tabib
 A. C.
 Aelmoeffen Sedekah
 aen ofte by ampir
 aen begin moela moela
 aenbidden lombayang
 aenbieden antakken
 aengheboden souda antat
 aenbypen ghygickent
 aenbinden ekatken
 aenboorden langar
 aenbranden de pot ang oes prios
 A. C.
 aenbrecken

aenbrenghen ter antat
aenbrengher oerang antat
aenbuppen krommen yrukken
aenklacht dawa
aenklagher oerang dawa
aenkleben lekat
aenkloppen pockolken
aenknooppen berkantjing
aenhomen by hotuen ampirken
aenwachtigh ing'at
aendraghen ter bo'at
aendruppen ter toelack
aendoen packey
aengeboren derry mouda
aenghenam souka haty
aenghenomen souda trima
aengesicht mouka
aengesien dat ick **Ec.** wellakin
ambach
aenhanch tergantong
aenhechten besampat
aenheffen bowat
aenhooren bedeng'ar
aenhoorder oerang bedeng'ar
aenloop ter lary
aenmaken sambarken
aen malliander se lamma lamma
aenmercken berlyat
aenpuden te peert passang coeda
aenslach laroe amock
aenspamen berlamma
aensprecken berkatta
aenstoocken 't byer bobo apy.

aenstranden langar patie
aentasteh iabat
aentekeenen bertanda
aentphener cerang betanda
aentrecken kleederen packey
aentreden berjalan
aenballen lawan
aenbechten berlawan
aenbredden trima
aenroeren oft schuppen soerong
aerdigh majelis
aers ofte billen pantat
aerthevingh gompas
aertrpck boemy
aers onpan

A F.

Afdeelden Berlukis
afopten gygit poutos
afbranden Toenocu abis
afbrecken rontoh
afkappen krat
afklimmen toeron
afkomste brunden toeron col-
harga
afkoop tieda iady
afhorren ghelt bry koerang
afdragen baya kebava
afgaen jalan kebava
afgodt barhalla
afgront der hellen dalam narka
afhalen ambil derriatas
afhanghen bowat derriatas
afheffen toeron de atas

afhou-

afhouden erat poutos
 afsladden sampo
 af blommen toeron
 afsorten af houtwen krat
 aflanghen toeronken
 afledden tonjock ke bava
 affpighj termatty
 afflappen lary ke bava
 afnieten bertlipat
 afnueren oft heping berpagar
 afraspen berkykiet
 afrekenen bekiera poutos
 afroepen rowa ke bava
 afrollen goehr ke bava
 afrucken hela ke bava
 affchaben ber ny is
 affcheeren bergonting
 afscheuren betjarick
 afscheyden van een deplen ber-
 bagy
 affscheyden den andere bertjercy
 affchieten passang
 afflupten toutop becontjy
 affnyden sayat poutos
 affstooten toelack de aras
 afstrecken hela de atas
 afvaren een rpbiet helier song'ay
 afwerpen van boben af lonter
 ke bava
 afworpen afwegghen sampo

Bajun Bauwang myra

21 Samoeja oft lamoa
 aidaer, laa
 alderbest baick pada lain
 alderkleynste ketjil pada lain
 alderhande barang barang jenis
 alderhoochste iang tingy
 alderkranchste iang lakir
 alderlanghste iang penjang
 alderleeghste iang rendah
 alderlelichste iang jahat roupa
 alderleeste iang commediën
 alderliefste iang kasse
 aldermeest iang lebel
 alderschoonste iang baick paras
 aldersoetste iang gyla
 alderswachste iang lembot
 alderswartste iang itam
 alderwitste iang poutee
 aldus begytoe
 alhier de liny
 alleen sa oerang
 alderley barang ienis
 allenshens palahan
 alliantie bondt genootschap dam-
 mey
 almachtich God Alla loega belar
 allenshens palahan
 alrede met haest segra
 als nu sakarang
 als men racalle
 alsoo zyt iabegitoe
 alsulcken begytoe

altemael sammoeja
 altemet barang kaly
 al te spade. Jambac bena
 altoos sebagy
 alle daghe sa hary hary
 allum troufi poutee
 altoare de manna

A
Ambacht labattah
 ambachts man orang poulahan
 amber amber
 amborstigh lakit dada
 amurlaken kam ken maccan
 admirael der Zee romhagon
 amoureux oft lieflich kasse ken
 perampoan

A
Anchor Souch
 anchoren berlabo
 anghst. rakoe
 andachtigh hing'at
 ander lain oft lain
 anders doen lain poelang
 anderfins lain renis
 anderhalf ring'a dua
 anderwerf lain kaly
 antwoordt sa'or
 antwoorden menjaoet
 anps zaet jicte nians

A
Ape Kra, oft baly
 apertijt lapar
 aposteunie kembong

appel orange lymoer manis
 appel dito inde pekel ierock
 april dulkahiddaty
 aproberen tertjeuba

A
Arbeiden Kerryja
 arbeiders oerang oupahan
 arbeyster parampouwan oupa-
 han
 arbept barmghe beranaccan
 arch loos tjeredick
 arm kassien
 armoede berkassien
 armefepde Lakien sulera
 armade van scheyen anckatan
 capal
 artillerie bedil

A
Asem Nasas
 asche aboed

A
Avant Petang
 aboutmael maccan petang
 avontstoude petang hary
 aboutuer ontong
 aberrecht Allah

B
Back Doelang
 backen broula roty
 baden mandy
 baker joureou dapor
 bareit golven der zee gelombang
 laoet

baert

baer iahgoe
 balantje naratja
 bal boa, sipack ragga
 balch kayou besar
 bale oft pack basta
 balsen oubat
 barbier tabib
 baren kinderen beranacken
 barmhertigfy layang haty
 barnen toenoew
 bassen van honden ialack anjin
 bastart kindt annack haram-
 zada

B E.

Beck Paroch
 becken camilan
 belachen bertabba
 bedacht terhing
 bedanken tryma kasse
 bedde unitty tydoor
 bedstede kitta tydoor
 bede minta lomba
 bedelaer oerang fakir
 bederffenis becnassa
 bedrogg bedong'oe
 bedryf bo'at moe
 bedwinghen tahan haty
 been van een beest toelang
 beginnen moelaken
 beest benatang
 beproeft ionba
 benantes piflang
 bepen ganty

begieten sombor
 begraben tannam
 bersten petjach
 beneden de bava
 Bergh boukit, oft genong
 bereyden moesteyt
 berouwen injyal
 beschaemt maloew
 beschermen van God toelong
 ken Alla
 beschuldighen berdawa
 besuden beneffens zyft
 besem pensjap
 besloten tertoeoep
 bespdinghe berfoenot
 besocht lounda tjouba
 bespieden typoew
 bespotten bermeyen bantjy
 besprynghen bertompat
 bestandt oft pens dammey
 beste jang baick
 bestelt jang soufa
 bestormen belangor
 besweet beploch
 bestwaert lougoel
 bestopmen rabach pangfawan
 betalen membayar
 bet oft meer lagy
 beter baick
 beteren poerbaicky
 betrouwen pertjaja
 betoveren bissou
 bebel des Coninc sabda rayja

bebe-

beheleu soeroch
 beben bekitter kitter
 bebouden bedapat
 bebrucht van landt bonting.
 of hamil
 bewapenen pakey zyrich
 bewaren-terrohen
 betwpsen betoenjock
 betwoont beroema
 beptel pahat.

63

Bp nae Ampir
 bidden ghebeden sombayang
 bieden om te koopem tawar
 bie madoeu
 biehorf pong madoeu
 bp nae bp ampir
 bp blipben tingal ampir
 bp brenghen bobo ampir
 bp doen oft toe doen bobo lagy
 bple biljong
 bpsitten verdoudock
 bpslapeu tydor-samma
 bp-light oft bp-liggen tidor
 samma
 bpstaen tompo
 bpten ghygie
 billen pantae
 binden ckac
 binnen dalam
 biffchupt rocy
 bitter p'ide

Blat van ten boom Dawon
 kayou

blaes baleh embos
 blase kemyan
 blasen tyoep
 blat dawon
 blase ary ary
 blautu piero, jioon
 bleeck van aensicht poute moue
 ka
 bleetenfchap beswara
 bleschen posteken kain
 blpde souka
 blpben ringal
 blindt boura matta
 blrem kylat
 bloedt darah
 bloedtganch sakit prot bedarah
 bloedtlaten bowang darach
 bloepende boomen berbonga
 bloeme bong'a
 bluffchen 't bupe Padam.

85

Boek Cambing
 bode boupesifen oft seuroang
 bodem bau pets pentasied
 boeck sourac, kytap
 boete ghyben bry dyect
 boef haramy
 boer oerang doulon
 boerinne perampouwan doulon
 boepen rantec

Boege boufoer
bolwerk kouta
boomen pehon kayoer.
boomgaert empes boakayoer
boonen katjang
booren gordy
boot oft schuyt saupan
boots-gefel gallassi
bonpte een vis amboeu amboer
boos oft quaedt nakal oft nacal-
lan

bouras om te soudeeren pyjar
bozdeel koema berioueka
bozduerwerk berkalap
bozgher orang bendar
bozghen bertango
bozghje worden enkouvy orang
bozput talagga
bozst dada
bozsten der vrouwen soufou pa-
rampouan
bosch ouran
bos oft bondt-hout / barkas
kayou

boter minjack lapy
boven dears
boren serwel

B H.

Baetlet Olang
bazden pang'angken
baetspit pangang
bandt toendeu
bandtlohn arac apy

baken montah
baecht lyber
baechen pattah
baef oerat kierim'an
bazil tjerement matra
bazenghen arat
bazdrer soudata laky
bazodt oft gebaken hoek roty
oft roci

bos lembot
bazughe jalan jibrant
bazupdegom oerang mampley
bazuploft belerryja gawin
bazun ytam

B D.

Buerman oerang campong
buffel karbouw
bupch prot
bupchloop tje rit
bupdel kekandy
bupghen boat yro
bupten de louwar
busse krupt oubat bedil
buste gyschut bedil besar

C H.

Cabel touto Taly sauch
cael palang
caf fecam
cahlen van honders koke
ayam
calander boboel
calch capor
calfaten calas

B

calf annae lemboe
 camelot iouf
 cam sifir
 camper kafeer
 candelaer kaky dy'en
 canne oft kruptch kenty mynon
 caneel kayou man's
 canifas kajin layar
 canonick padry
 rant lagy
 cantich berfagy
 capelle moelit ketjik
 capiton nachgoda
 capoen ayam kali
 carbonckel permatta
 castack bajoeu
 case panir
 casteel koura
 castyden balloer
 rattoen kapas
 catte koetjing
 catyf haciba orang
 cauwe van voghel pong tjiatjin
 cawoerde commedekey

C D
 Chirurgijn Tabib
 chystenen nassarany

C A
 Cijfferen Kekiera ancka
 cirkroet bedil kerjil
 circhel beker
 citter kerjapy
 cinnen lymoep besar

cloet iebat

C L

Claer licht Trang
 clanch boeniy
 clapper bouberan
 cleeden packey of packeyan
 clerdt kayin
 cleermaker durjy
 clerck moerit
 cleben lekat
 clepn kerjil
 clepnmordich kerjil hats
 clobe sipy
 climmen naick
 clincken / lupen hela ginta
 clippe batou karang
 cloche ginta
 cloet galla
 cloot boa boelot
 clodtgens der mannen boafceer
 cloppen pockol

C B

Cnoopen Berkantjing

C O

Cock Polongo dapot
 cohen massack nau
 coe lemboe
 cohes nynoer, of kalambir
 coe-dzeck ta'y lemboe
 coe-blieghe lalat lemboe
 coeh van rijs apam
 coeh backer orang broufa apam
 coel soejoeck

coelen

roeten berſoejoeck
 roen / ſtout brany
 cortſe kitta
 coffer pitty
 colder van leer bajou kolie
 couleur warna
 com / een ſchotel diep ping'an of
 doetang
 comect / ſterre bintang beraſap
 comen datan
 conijn plandock
 compareten datan adap
 compas hocka
 complectie fa'el
 copcilie berempon meſakat
 comcommer tymon
 concubupne gondick
 conditie fael
 condt / kannelick taau
 conſijt / conſituren haluwa
 confuſie ſallach
 coninck ſultaen, radja oft raya
 coningime radja parampon'an
 oft rayja parampon'an
 conings dochter poutry radja oft
 poutry raya
 coningryck negry ſultaen
 comen dapat
 conſcientie rassa dalam haty
 conſenteren kaboel
 conſte moſſelehat
 conterſepten berlukis
 converſeren berkabaſ

houtcool arang
 coopdach hary bejouwal
 coopen bly
 coopman ſondagar
 coopmanſchap harta
 coopſtadt bendat
 coorde taly
 cooper tambagga
 cooper gieten ru'ang tambagga
 copie ſoerat beſalin
 copierren betalin
 coppen / laten bekam
 corael polam
 coſſ ragga, enſang
 cozt pendack
 coztelings barou
 coſt in 't koopen harga
 coſten hargaenja
 cottoen kapas
 cout ſoujoek

C A

Crabbe Katang
 crabbe met nageten kerkah
 cracht quat
 crackeel bakeley
 craem winckel kedee
 crauwen garoew
 craepen der haen koko ayam
 creupel tjapick
 crygh mouſoh
 cryghman orang leſker
 cryghen bermoutob
 crokedil boya

erom ier

C D.

Cul/ schamelheid Sy'awat.

poutil
russen/ soenen tyua
rute poky
ruyl kulam
ruysch tjouij

D I.

Dach worden Seang datan

daghen hary
daghelpcr sa hary hany
dach arap
daer lana
daerom carna ytoeu
dalen (balen tebah
dadels gorma
dan catcalle
damast moffayaz
dancken samba
d'ander lain
dansen narry
dapper lang'at
darin taly p'oe
dat ytoe
dat is/ oft dit syn inla
dabreen bregu
dauwen inbon

D E.

Decken/ toe decken Toetop
daer na commeden
deelen berbagy
deuen koerock

dencken fikir

Dercken selimbot
Derthien rygablaz
Dertich tyga p'oto
derwaerts de sana
dese/ oft deser yny oft isi
desolaet be'nassa
deuchtsaem man prang baick
deboot mensch orang lombayang
depsen terloeror

D I.

Diamant-steen parmatta barasa
dicht boeghen rapac
dichte hp ampac
dick tebal
dpe van 't been paha
dief orang mattyory
dien ytoeu
dienaer sakay
dienst/ inde dienst dalam karyaja
diep dalam
diel-coop mahal
dierghelpeck ytoeu samma
differentie lain sarack
disputeren berdawa
dit yny
distel batij
dubbelsteen Boa parée
dobbelen/ spelen bedadoc
dobbelmaken berlapis
dochter anaac purampouan
doctoor tabab
doen berkarya

Doen

Dofen beroepsang jalan
 Douck kain
 Doncker klam
 Doncker weder, asan yram
 Donder goroh
 Dooden boenuech
 Doof toely
 Doozn doery
 Dooz / pet, dat dooz is tros
 Doozade / een bisch abbenoes
 Doodt matty
 Dooz negry ketijl
 Doozt dagah

Ⓓ Ⓕ.

Dzaet Taly benang
 Dzaepen / oft winden dawar
 Dzaepen stoel dzaepen larick
 Dzaghen tangong
 Dzech / oft ourepp najis
 Dzeyghen britakot
 Dze tyga
 Dzincken mynom oft minnom
 Dzinghen toelack
 Dzoef tegoel
 Dzoucken maboek
 Dzooch kring
 Dzooghen douck sapo tang'an
 Dzoomen / Dzoomt minpy, minpi
 gedzoomt minpihan
 Dzouppen tyrs
 Dzoupen angoer

Ⓓ Ⓖ.

Drecht Baick fact

Dueren lambat tarro
 Deure van een huys pintocu
 Dul gyla bing'is
 Dun nyp's
 Dupcken onder waeter jilam da-
 lam ayer
 Dupni indong tang'an
 Dupsent scryboeu
 Dupster klam
 Duppe merepaty
 Dupbel setaen, oft jin

Ⓓ Ⓗ.

Dwacs Ghyla

Ⓔ Ⓕ.

Ebbenhout Cayoen arang
 eclips der manen boelan yram

Ⓔ Ⓖ.

Edel Kaya
 edich tjouka

Ⓔ Ⓗ.

Edt Bersempa sompa
 een oft eenen, satoe oft fatou
 eens lakaly
 eendzachtigheid se. samma
 eeude rick, oft bebeck
 eenentwintich; dua poelo sa
 eenighsing barang begimanna
 eenigh dinck barang appa
 eer gormat
 eeren bri gormat
 eergierich man oerang maloen
 eer zitteren kalmarin, doulou
 eerst dahocloeu

Ⓕ 3

eerst

14
zerst-geboren annac soulong
zeutwigh kickal

Ⓔ Ⓕ.

Ⓔffen R'atta
ey teloer
eplandt poelouw
eick man se'orang orang
eiders tempat lain
elephant kaya, of Gaya
elf lablas
elle mete / meten gas ken sipat
ellenboghe sinkoer

Ⓔ Ⓖ.

Ⓔmeraude Permatta yjou

Ⓔ Ⓗ.

Ⓔnckel Selapis
enklaute matra kaky
ent oejong
ende macca, daan, dengan, of
lagi,

enghte pitick
enghel mallaykat, of mellaicat

Ⓔ Ⓙ.

Ⓔrfg'jenaem l'ouftaka
erba:men layang
erben ganty
erghens birang tempat
ergher iaht
erweten boakatjang
ezel caledey

Ⓔ Ⓚ.

Ⓔten Maccan
noenmael maccan singary

abontmael maccan petang
ctter upt de wonden nannah

Ⓔ Ⓛ.

Ⓔp Boteloer
eperdop kohteloer
eperen leggen berreloer
epghen diery poenja
epnden soudahan
eplandt poelouw
epndtvoghel, boerong ytick
epfchen minta

Ⓔ Ⓜ.

Ⓔfactooz Kabimal
fantaseeren bertjinta
feeste / feestdag hary besar
fempn. ratjryn

Ⓔ Ⓝ.

Ⓔfiguer Roupa, barang
fjn alus

Ⓔ Ⓞ.

Ⓔflau Letceh
flesche sera'ay
flitse panna
flus / ober een woepnich sahat lagy
flupte / handtppp banki
flupne belagaem
fluweel mockemal

Ⓔ Ⓟ.

Ⓔfock Layer aluan
fols bas bas
fonderen moela broufa
fouteppn matra ayer
fozme om in te gieten kalboer
foztresse

voztresse kouta

F A.

Fraep Baick
fronsen krot
frupt bo'a kayoou

F B.

Fundament Batou moela
fuste tuita

G A.

Gaen Ialan
gaet pegy
gaermaken / koochen tannack
nafi

gardenier oerang empus
galepe gorab
gans boerong anfa
gapen bouka moelut
garen te narpen benang'ken iaht
garnaet appel bodelyma
garrenaet. oedang

G C.

Gheacht Casliche
ghebaert van kinde berannack
ghebaimen berioelack
ghebeden terlomba
ghebeten beghygit
ghebetert sombo
ghebueren iady
ghebieden souroh, oft souro
ghebjt begygit
ghelooben pertiaja, petsjaja of
heakin
gereetschap om werckē panga-
wey

G J.

Girigh Kekic
gieten tuang
ginber hellia
gisteren kalmarin

G L.

Glas Karja
gloepen mierachken

G N.

geslacht poupou
gebonden / of binden bertamon
ghp jouw, oft djouw
gnozen korkor

G O.

Godt Alla
godloos man oerong doesta
goedertieren faeel baick
goet baick
gom getagh kayoou
gozdel chindy
gozden ekat prot
gozdpne ka'in tydoran
goz gelen cocommot
gout maes
goutsmit pande maes

G R.

Gracht / oft sloot Paya
graf zerat
gram lakit haty
graedt van wisch doery ekan
gras rompoet
grppen iabat
groen yjouw

groeters

groeten ankat tang'an
 groepen toambo
 grof besar combong
 groot belar
 grootmoedigh besar haty
 grootvader nyny laky
 grootmoeder nyny parampouan
 grouwel rakot.

G. D.

Gummen Kassche
 gup: harammey
 gup tua, tegen syn meerdet.
 djouw

H. K.

Haen Ayam laky
 haer samboet
 haest lacas
 haesten lecas
 haet sittenah
 halen ambil
 half ting'ah
 hals / ofte neck ting, ko
 hamer pomocol
 handt tang'an, oft tanganja
 handtbaghe boeloecur
 handelen bevinjaga
 handtschryft soerat oerang
 haneghekerp koko ayam
 hanghen gantong
 hardt tegar
 hardtnechigh tegar haty
 harnes zyreh
 hars / arpus damar

haben der zee cloek

H. E.

Hebben Adda
 Heden takarang
 Heel sammoenja
 Heel gesondt makett sammoenja
 lombo
 Heere ru'an, entje, quihay
 Heet hang'at
 Heffen bowat
 Helpen van Godt toeliong pada
 Alla

Helpeit wercken tompo
 helle narka
 Heten ober 't byer ang'at atas apy
 Heet weder panas hary
 hemel surga
 henne ayam indong
 hembe bayoe dalam
 herberghē roema pinda
 hert in 't bosch roula
 herte bohary
 herwaerts de siny
 hueten siwa
 hepdens oerang hindoe
 hepligh semperna
 hepmelich terboenjy
 hep / een visch iocu
 hepren campan

H. J.

Hele Toumit
 Hiet siny
 Hye dya

H. K.

hincken tjapieck
hinde indong roufa
hindermissse loukar
hitte panas

H O

Hoe Begy manna
hoeck oejong
hoeck der Zee oejong laeot
hoede / bewaren toeleng
hocse ialang, bisi, zyna, sondal
hoereerder oerang bermoecka
hocrerpe basondal
hoesten batock
hoet doedong
hof empus
hol da'am
hondert sara'os
honger lapan
honich ayar madoe
houdt anjin
hoech tingy
hoochmoet haty besar
hoost capalla
hooren / hoorde bedeng'ar, den-
gar
horen / hoorzen tandock
hopen tassa haty
hopman pongolo lyma
houtwaer dapat gawia
houden / bpl krac
houmes gedoubang
houd op / genoegh pada
houthool arang

Hulpe Orang tompo
hupden / of heden hary, iny
huplen / ofc schrypen nangis
hups roema
hupsghesia ylie roema
hupszoutu perampouan de roe-
ma

hupsman / oft hoer orang doeson
hupt colyt
inpn hupszoutu istry amba
hupshcer tuan de roema

I A

Iae Ia
jacht / oft sloup samp n
jaer tawon
jaghet mannaboerou
jammer sayang

I C

Ick Beta, amba, ako
pder dach-nop nop hary
pderman le orang orang
pfer besi
pferwercken landack
pdel toch

pemandt barang siappa
pet barang barang
uumet / ofte ummet timba

I B

In Dalam
ingaen masoek
incht dauwat
inghelwandt, yli prot

C

indien

indien d'jickelou, oft calou
inwendich dedalam

☉

Jochten berdisfenda
joode yahoddy oft jehoedi
jofuzouto petanpouina kaya
jongheluck oerang moeda
jonghen boudack
jouch mouda
jonghste hint bongfou,

☉

Jupst Hat
jutoelier, outos permatta
jurisdictione dalam negri

☉

Kabel Taley souh
kam sifir
kameel onta
kaecken pypi
karre pedaty
katwoerde commedekey.

☉

Keel Leheer
keeren/ wendin ballick
kerfse dien, oft damar
kinnen kanal
kerck moskic
kinnen besidr
kerck-hof tempat zerat
kercher dalam kantjing
kerbe oft tepchen tana
kermen ternang'is
kersten orang many

ketel pryot tambagga
keten rantée
keucken dapor
keuren/ kiesen pilleh
kepser sultraen cheralam.

☉

Kiesen/ berkiesen Berpillih
kycken lyac
kyben backeley
kinchhooren kalemba layoet
kiudt annack
kinne dhagou
kiste pery
kittelen gely

☉

Klachte Mendawa
klemmen terlepit

☉

Knaberen Mammah
knecht lakey
kneben ramas
knobels mischey.

knobelact oerang merbor
knie loutut

knien doudoc de lontu

knip plitick

knoop kantjing

knoopen bekantjing

☉

Koninck Radja

Kout Soujoek

koufen moea

☉

II B.
leeren berayjes
leer nyjssal
leben ydoep, *oft* ydop
leggen / rusten goering
lendenen ping'ang
lepel tjanga
lesen hatja
lesschen / blosschen padam
letten ing'at
letter / a b c araf a b c
lever haty
leughen doesta
lepden oenjock idan
leberen menbayer
leewt sing'a

II B.
Lachen Tertabba
ladinghe issienja
ladder tanga
lach malouw
laet lambac
laken sackalat
lampe plyta
lam / een schaep annac bierbery
lam / paraltpek tjapit
lantie limbing, *oft* lomback
lanck penjang
landt negry
langwerpigh boujoer
lappen tambal kain
lastigh brat bona
lasteren menjompa
laten bloedt bedarrah
lauto ang'at lakit

II C.
Lecken Tieris
lecker behong
leedigh / lup pinjegam
leer koelic
leben sdy sdy
leelpek tieda baick
leenen pinjam

II C.
Lichaem Beden
licht trang
licht in 't ghemicht ring'an
lichten trangken
lidt sdy
lidttecken randa loucka
liedt morey
lief kassche
liesde kekassche orang
lieghen berdoesta
lipden, veel lipden tehan
linnen ka'in
limoen limoen kapas
lippen bybir
lispnen karea betoloer
list / listigh moffelchatty

II D.

I C.

Locht Lang'ie
 locken roah
 loghen doesta
 lo henaer oerang doesta
 longhe paroeu paroeu
 lonite semboy bedil
 loech bawang poutee
 loef / oft moe wesen sinting
 loon gheben bry oupa
 loonen cupahan
 loopen lary
 loep / oft buxkloop tjeric
 loot tyma yiam
 los lepas
 loben in hopenge metawar

I D.

Lubben capoeren bersida sida
 gheibt man / capoen oerang ti-
 ca sida
 luyden de kloek hela ginta
 lust hary mou
 lustigh / fraep bay baick
 luy pinjegam
 luyde tbecken slaen pocol gong
 lups koetoeu
 luysteren bedeng'ar
 luttel ledckit

M A.

Macht Quint
 maris / soelie bas bas
 macht anna a, dara
 marchdom dara

maechschap colharga
 maeltjdt termaccan, oft feest
 maen boelan
 maenschijn boelangtrang
 maent boelan
 maenstondt der vrouwen hil pa-
 rampouaen
 magher koeros
 maechen broula
 maal gyla
 malcanderen samma samma
 malen kooren pypis gandom
 mam / hoest der vrouwen tousoe
 perampouan
 man laky laky
 manch geluggang
 mandact vanden Coning sabda
 raya

mande / hoest em ang ragga
 manen schuit mintang outang
 mangheien toukar
 maniere tenis
 march upt een been outack toe-
 lang
 mast van 't schip tejang capal
 mate mede te meten sipat
 matte tykar
 matras / bultsack mittey

M C.

Mede gaen lalan samma
 medeijn meester tabio oubat
 meer lagy
 meest lang lebeh

meester

meestlet pougourou, pangidjar,

goe'otu, sida
melch-ayer lou lou
melcken sou loeken
meel repong
meesteren beraubat
menghen tjampor
menichmael banja kaly
mensch manufia
merck tjap, ofi tanda
mercken bertanda
merrepe gouda biny
mes pissou
metser outos gedong
merckt pakan
metael rambagga
meten met een el bersipat
meten met een mate bersoukat
mepnedigh man oerang doesta
mepnen songo

M J.

Micken Myjera
middag tinga hary
middeu de ting'ah
middelen / depica bagyken
myden jag'ah
milde limpi iantong
munderen berkoerang
min koerang
munnen bekasche
murahel heraan
mishapck sallah
misoacut doofa

misdadet oerang doofa
misniaken beenasla roupa
mis / ofi niet geraecht tieda kena
misbal tieda iady

M O.

Moddet Lompot
moede linting
moeder yboou, ofi ibou, in-
dong, ma
moedigh man orang souka
moetwilligh man oerang nakal
moepe mama perampouan
moepten tjaboel
moghelpck rakot adda
moghen dapat
monsteren bertoenioc
mondt moelat, ofi mouloat
mooz orange seiam
moozden menboenoech
o oozdenaer orang pembounoan,
orang morka
mozghenstondt pagy hary
mozghen issoc
moztier le'ong
mostaert lasslave
motte oelat kain
mozwe lembot
moutwe tang'an bajou
mop baic roupa

M P.

Murr dinding baroou
mugghe iimoeck
murmureren ba' tjinta tjaboely
mus

muskelsaet castoery
 mups rykos
 mups van een handt ispaek tan-
 g'an

muptmaker oerang tjaboely

M Beta, amba
 niple sejam ialan

Macht Malam
 nachomen commedien datan

naeste iang ampir

naecht horian

naelde iatom

napien iahic

naghel / sypcker labang

naghel van bingheren kokou

nagel / crupdenaghel bong'ala-
 wang

nacchen ampirken

naghel bladen

naemars commedien

name ber namma

natmaken baslaken

natie ienis orang

nabel tanda prot

nautw pitick

Neck Tingko

neder de bara

nebe / susterling ceniny

neen tieda

neerstigh rajin sang'at

neghen sembilan

neffens sili

neghentich sembilan poelo

nimmermeer lakaly tieda

nerghens latoc tempat tieda

nest van een boghel onpong boe-
 rong

net mouboel

nete teloer koetou

neuse ydong

Nichte / susterling Ceniny byay

niemandt tieda siapa

niet waer boukan

niewt barou

niewtoe tydningen gabar barou

npt / indigh bantul

ninghen boat somba

nyen coubit

Noch meer Lagy, oft lagi

nochtans wellakin

noemen namma

nooden roo'ah

noorden outara

nootemuscaet boa palla

nopt lakaiy tieda

Nu Saka'ang

nuchteren belom maccan

nut menfa'at

Och Eyjo

oher=

ochermen eyjo tuā

Ⓢ Ⓢ

Ⓢester teryp:p
geber der Zee pasir
Ⓢfferen Somabahan
offitie labbattan
oft atou

Ⓢ II.

Ⓢlpe Minjack
oliphant kaya of Gaya

Ⓢ III.

Ⓢm distulle Carna ikou ytoeu
sinnichghelt belincker

Ⓢ IV.

Ⓢncost Baja
onder debava
oncupsch doftenma
ondersaten lakeinja
ondertopfen berayer
onsaanc thien daghen barou fa-
poele hary

Ⓢndert dat ore y ytoe
ontnaghelen tangal labang
ontkleeden tangal kaa
onderste iang de bava
onrecht tieda betoel
ontrent rempat kaa
ontfanghen tryma
oneffen ringy rindah
onghelpeck tieda samma
onghenuecht sagael hary
onghesoude sakir
ontwilligh tieda mau

ontweber toffata

Ⓢ V.

Ⓢock Addapoen
oozhe matta
ooschappel byjy matta
ooin mamma
ooyderl des Heere kayemat
oore teling'a
ooycussen bantal
ooylof louda katta
ooylozhen prang
ooyfacck doufa
ooyzyonck assal phon
oost tymoor

Ⓢ VI.

Ⓢp Aras
opdoen boeka
open terboeka
opentipeck ma'adabar
openhertigh betoel hary
opganch der sonnen matta hary
ydoep
opgeben / verloren alahhyn
opgaen naick
oppreste / oberste iang beke
oprecht benar
oprsen banckit
opsegghen batja
opsicht tyat matta
opstaen banckit
opwoeden ydopken
opwaerdty maek ato

Ⓢ VII.

Orangicappel Lymoen manis
oortdel hary kayemat

Os / oft raud Lemboe, oft sa-
py
offe-bleesch daging lemboc

Oben Kalleboet roty
oudt ruha
ober / teghen ober-ijbrant
overal dunnya sagal
overblijven tingal terlebe
obercypnde dyryken
obergaen lepas
obergeven upte mond montah
oberhepd orang belar
obergieten belalin
overhoost pengolo lyma
oberlanck poelchan
oberleden maty
oberloo een water ayer belar
overloost banja harga
overlupt lang'at
overmoegen calmarin doulou
oberpriester Chali
overschypven bry tacu
overspel bermoecka
overspeelder orang bermoecka
overtreden ghebodt bedoufa
overtuyghen berlaxzy
overbloedigh mamoor
overtwinnen de allahken

Orel / orelen Kethee

Patientie Appa daya
pack / ofte uael boncos, oft
balta
pacher orang oupahan
padt ialan
pael / oft stut touckat
paer dua tamma
paert goeda oft couda
parten / deelen berbagy
palleps des Coninc aitana rayja
palm van een handt tapa tang'aa
pampier kartas
panne belang'a
pantoffel kous
pap kanjy
papagap noery
paradysooghel borong dywata
parel muttia
parlemoet / schuly indong muttia
pas hac
paspoozt soerat ter lepas
patroona te werken atjocu
pattates / een wortel
peps maken berdammeey
passen lipat
passer matta yrick
passeren laloeken
pabelioen payong
pauwe boerong merack

P E.

Beck Gegalla gala
 beerte mutria
 peene / boete dieet
 peune / schypspenne calan
 pensen poroc
 peper lida
 perfect majelis
 persoon orang
 persen pram
 ppsen fykir
 ppsen van een boghe taly bousoer

P I.

Ppche Limbing
 ppl panna
 pplhoeker tarkas panna
 ppn berfakir
 ppnighen berfakfa
 pplact tonckat
 pploot malin capal
 ppsen bowang ayer leny

P U.

Plaetse Tempat
 plazhen ontong iahat
 planche papan
 planct sien kelyh tres macta
 planten tanam
 plat ratta, oft tappa
 plattede pigan
 plapsant tempat baick
 pleghen beassa
 ploeghen mengala
 ploech nengal

plomp tompol
 plucken pouer
 pluyne van boghel boelocu boe-
 rong

P O.

Poche / hinder pocheu Poetocu
 ware
 ponglaert kris
 paper / buspoerder oucat bedil
 pols bande handt boe perick pa-
 tick
 pompe bomba
 pompen hela bombu
 pondt kary oft catti
 poozte pintocu
 poozter pongolo pintou
 pozelepu mancko
 pot priot
 pot om water gontij
 potbacher coutawan

P G.

Ppactiseren Beimcofelehaty
 ppateri berkatta katta
 ppedikien batja kytap
 ppedikant pandyta
 ppesentereu bryken
 ppesent lombaham
 ppiefter lebbée, oft himam
 ppys berharga
 ppsen mulja
 ppance littaen
 ppincipael lang besae
 ppinten bertjap

P

ppochers

pzoeben rassaken
 pzoopheet nabbi
 pzoofut labba
 pzoofiteren berlabba
 pzoobande makannan
 pzoobantmeester pongolo tona-
 rey

pzooboost kay ou myra

P. D.

Puzr Samatta iuwa
 put / water-put tallagga
 punten / oft scherp oejang matta
 putten water rimbang aycr

Q. D.

Quade Iahac
 quaedt / wzeet nakal
 quaedthert / stuers bing'is
 quale penjakit
 quellen b'rdiffenda
 questie mitkil
 quetsen berloucka
 quetsuere loucka
 quickselber rassaa
 quytshelden lepas outang

R. N.

Rabbaut Haramy
 raden befikir
 radys bomoela
 radt goelong
 raechen kna
 ram bierebery laky
 rancke / oft tack tjabang
 rantsoen ban eten tadah maccan

rantsoen / 'geldt geven derham-
 ken tebo's

rapen / opnemen ambil
 rappigh / schurft koudil, korap
 rappier pedang
 rasch lecas
 rasen hing'ar hing'ar
 rach laba laba
 rautw belem massac

R. E.

Reecht Betoel
 rechten betoelken
 rechtdoen / Justitie hoeckom
 rechtberdich lemperna
 rechtsgeleerde sackeeh
 rechtervoet kaky kanan
 rechen penjangken
 redelick sedang
 re oft hinde rou sa dara
 regael ratjuyn
 reghen oejen
 reghenen beroejen
 reghenboogh benang raya
 regeeren tongou
 regeerder pongolo lyma
 register taffetar
 rehenen kekiera kiera
 renoster badaek
 reuck bouwenja
 rebier long'ey, oft songei
 repcken oesjoeck
 repnighen bertioeij
 repjen pegy negry lain

R. J.

A J.

Gibbe Reusock
 radder oele balan besar
 riem om te roepen dayong
 riem om me te schepen pan-
 gayong
 riem omt lpf ekat prot
 rif, oft zandt ayer klang
 rpck kaya
 riet groot en dick auwer, oft
 bambou
 riet klein en dun raboo
 rieden te peert bergouda
 ryggen ekat ekat
 rps onghestooten padee
 rps ghestooten braas
 rps ghesoden nasi
 ryp maslack
 rypen neicken
 ruck tjtjin, oft tjtint sjingja

A K.

Kobpusteen Parmatta, poudy
 rock bajou badjou
 roeden mede te meten kayou sipat
 roet te schieten bedil elpingarde
 roet van een schip commedy. ca-
 pal
 roeren / omroeren de pot arou
 roeren / oft verroeren begra.
 roepen pemant rowa, oft pangil
 roest van pfer karattan beli
 roepen bedayong
 rogge gander

rolle goelong,
 rollen gneur
 ront boelat
 rontsam belincker
 ronnen dat bet is bekal
 roocken beryssap
 roock assap
 root myra
 room / oft stremlig dadce
 roosen van neglentier bong'a
 mawer
 roos water ayer mawer
 roosten toeno:u
 rotten boerock
 rooben merboet
 rooverne de merbot
 ros myra roupa
 rospuen lebiep
 rot, mups tykos
 routdrazhen dalam sogoel

A L.

suert / ongel oft suert Lemack
 rugge belaccan
 rusten branty
 rustigh souka haty
 rustinghe tot krpch zyreh
 rupdigh / schozst koedil, korag
 rupm lywas
 rupmen berluwas
 rupter orang begouda prang.

S A.

Sabel Pedang
 sacht lembot

farki karong, *oft* cadout
 fadel van een peerdt plana gouda
 fardt benyh *oft* bidjy
 farpn taboer
 fassicrn. kounjt
 faghe girgajy
 faghen het hout berbirgajy
 fager o. ang girgajy
 falf oubat
 falben beroubat
 faligh semperna, mouminla, ber.
 moumin
 falpeter missieu
 falveren toelengken
 famen lamma
 sammelen berempon
 sangher oerang bydoon
 fant krefick
 fadt / *oft* versadicht kinjang
 satpn attelas
 saufe quah
 sapoen. moufim

S C.

Schade / veruys Moroughy
 schadelpck sayang
 schadulwe bobayang
 schaechspel tjoky
 schaes nyjis
 schale / balancie naratja
 schamen maloeuken
 schaemte maloewen
 schaep bierbery
 schaepherder combala bererbiry

schaerlaken sackelat miera
 schaers cocrang
 schaffen bobo nahi
 schamel van goedt kasieen arta
 schamelheyt van beyden teopa
 maloeu
 schalck tjeredick
 schairtse kouta
 schaer gonting
 schat / goedt arta
 schatten bry ocusoer
 schaven bernyjis
 schaespsfer pahad nyjis
 scherde van een rapier sarong
 pedang
 scheedemaker panjarong
 scheef yroet
 scheel sien ioeling
 scheel / *oft* dechfel talap, *oft*
 toutoep
 schieren bergonting
 schiermes passou penjoukor
 schiet contoet
 schelden iompa
 schelferen patjah
 schelle colit
 schelm harammy
 schelmerpe teronay
 schelpe colit carang
 schenckel van een been toelang
 kaky
 schenckel topn bobo arack
 schenden beenassaken

scheshent

schescent beenassa
 scheppen water timbang ayer
 schepper / **Godt** Alla
 schermer tankis
 schermer outos bertankis
 schermutsen bealawan
 scherp teyjam
 scherpen alla
 schuuren sappoken
 schepden ghevecht poblah
 schicht panma
 schicken bri akal
 schier ampir
 schieten passang
 schpen roupa
 schyten / kacken berah
 schybe yris
 schilderen berlukis
 schilder prang berlukis
 schilt pryfi
 schullen eenige byacht coupas bo-
 kayou
 schildwacht sakcy iabat presi
 schiltwachte kawal
 schiltpadde pinjou
 schimmelen bertindawan
 schim of schaduwte bobajang
 schip cappel
 schipper nachgoda
 schoen kous
 schoenmaker moetsij
 schole benderlah
 schoolmeester sida, of gossou

schoon baic roupa
 schoonheit paick paras
 schozst corap, of koudil
 schotel pingan
 schouwer bahouw
 schzabber kykis
 schzamme randa louka
 schzapen berkykis
 schzeeutwen rowa sang'at
 schzebe oeris
 schzeppen nang'is
 schzicken kejut
 schzift sourac
 schzift geleerde chatib
 schzypden kankang
 schzypwercker sermala
 schzypden besoe'rat of toelis
 schzypf incht dawao
 schzoomen berakot
 schudden goyong goyong
 schuldt outang
 schuldig berourang
 schuldenaer orrang berourang
 schuppe / of spa soudock
 schutten sanga
 schupfen boenij
 schupm boy
 schupmen bowang boy
 schupte praeu
 schuptboerder orang bepraeu
 schuppen loerong
 S E.
 Secretspreeken Katta terboenij

secretaris pongolo koi kon
 seg'el yap
 seg'heuen / segen plaira alla, pa-
 lharahan

segende palhara
 seg'ghen / bisnet poukat
 seg'ghen / segge.de berkatta,
 kattanja

seg'woozdt sepatta
 seker longo.
 sekerhept sah
 selden tieda banja kaly
 selfsaem heraan
 selfs diery iouga.
 senden k'erim
 sendt'bief loerat k'erim'an.
 senghen toeroeu
 sententie hockom.
 senne oerat
 serpent oelar

ses nam
 ses mael nam caly
 setel / oft stoel kursi.
 setten anter
 seven toujou
 sept layer
 septen baleyer
 septboom tejang layer
 septsteen batou brany

S I.

Sieck Sakit
 sieckh'p'ch sakitten
 sieckte penjakic

sieden in een pot ydih
 sieden / met braden reboca
 siele nyiawa oft djiwa
 sien lyat
 sien'p'ch keliatan.
 sig'ghen rabah
 sig'p' de lambong.
 sig' sutra
 sig' an adda
 sig'weghen ialan lain
 silver perack
 silver'smit pande parack.
 simpel gyla
 sitroen lymoen besar
 sim'p'p'ch majelis
 sincken tingelam
 singhen berjanij
 sipier pongolo kantjing
 sitten doudock

S II.

Slach Pocol
 slachten een beest sommeleh.
 slaen de pocal
 slaep bant hoofst roncka.
 slapen tydoor
 slanzhe oelar oft oular.
 slap lembot
 slappen berlembot
 slave hamba
 slecht / effen ratta
 slecht'hept / simpel gyla
 sleutel annack kontjy
 slepen terhela hela

slechten!

frechten / effenen rattaken
 flicken / zwelghen pirlan
 slyck lompor
 slypen asia
 slypsieen batou asia
 slim / kroni yroet
 slinck / ofi dum nyp's
 slince kyry
 slincker schouder bahon kyry
 slissehen / uytdoen padam
 sloop raya
 slot / sterckte koue
 slot van de kisten kontij
 slotmaker pandey kontij
 slupmen / slapen antock tydoor
 slupten toetoeop

S M.

Smachten / verdzinkē Marty
 lemas
 smack berassa
 smaken rassaken
 smal pytick
 smallen perpytick
 smeden timpa
 smieren Lobo-minjack
 smeer minjack
 smerten belakit
 smelten antjoer
 smyten poucol
 smoken / ofi roken berassap
 smut pandey bily
 smout van de hoe minjack lem-
 boe

S N.

Snacken Momandang
 snaren van instrumenten tyly
 ketiapy
 suede layet
 snel pantas
 supden tersayet
 supmes pislou raet
 snoer taly
 snoo iaht
 snohept / rchept tjeredick
 snot nana ydong
 snuffelen beryum
 snuyp ydong

S O.

Soo Begytoe.
 sobzeren maccan sedekit
 soch / een bercken indong baby
 oft babbi
 soodanigh begyto samma
 soekken tjary
 soenen betjum
 soet manis
 soctelen iuwal maccanan
 soldt gheben bry moelara
 solpher ranna tjambagga
 somer mousum ang'ac
 sommeren berkiera kiera
 somwighē barang appa
 somtijds barang caly
 sondagh hary lombayang
 sonde dosa
 sondighen berdosa med
 sonder

sondaer oerang bedosa
 sonder u carnaenkou
 soon annack laky
 sonne matta hary
 sonneschyn perang mattehari
 sop quah
 soppen maccanquah
 sozghen ing'at ing'atken
 sozghen / berbaert takor
 sozghelpet berakor
 sot gyla
 sout water ayer masina
 sout garam
 soudren pettry

S P.

Spacieren Bermayen mayen
 spaden inde acde koeros tan-
 nah
 spade / laet lambat
 spanne van ten handt jinkel
 spannen een hooch blaeken
 boufoer
 sparen tarro
 spat lompt
 speck daging baby
 spenen annak toulor
 spelen / dobbelen bejoery
 spelen op een betoude gising her-
 bab
 spelman nanta brahy
 spelonckie dalam koerong
 spichelen bertydok tytick
 spichet labang

spille / oft windas dauwer
 spieghel tjument
 spicse limbing, oft tombas
 spyse maccan
 spysen bry maccan
 spinnekop laba labahan
 spinnen het garen antih bezaag
 spit pang'ang
 spits / oft seherp matta tayjama
 spetten / delven koerock
 spluten tjrah
 splinter doery
 spoeden lecas, segra
 spoulen terbaslo
 spooren te peert doery begouda
 spoore van een haet lousou ayam
 spottel dillenda bantjy
 spouwen / oberghen montah
 moelot
 spoufel ayer moelos
 spaeck Iwa a
 spaecken bercatra
 spuinghen lompat
 spzonck telompat
 spruyten tomo
 spruyt tiabang
 spoulen hinderen bermeyen and-
 nac
 spruyten berlompit

S T.

Stadt Bender nogry oft negri
 stadhouder jure-pegang-negri
 stael besi melca

laen:

staen bediery
staet diery
staf ronckat
stameren gagab
stalmeester pongolo gouda
stam van een boom pohon kayou
stampen toutock
stamper alou
stampblock mortier lesong
stanch berbau iahac
standert teang ongol ongol
stajwen lancka
stadthoudert pongolo lyma ben-
dar

stede / plaets tempat
steech lalan ketjil
steelen van appelen tankey
steen batou
steenklippe batou karang
steert ekour
steets sakeran
steechbyr kebal
steechen tykam
steelen bertjoery
stem swara
stemmen ingrang
stercken berquatken
sterck man orang quat
sterck / vast tegoh
sterre bintang
sterben / oft doot marty
sterffelpck termatty
steunen bisse necaa

stepl ringy
stichten brousa
stier lemboe agam
stieren het schip páwang com-
medy
stierman malim capal
stierroer commedy
stpf tegar
stphen bertegar
stpl van een deure tyang pintou
stpl tyang
stilte van windt tieda berangin
stil / oft kackhups tandas
stincken tiur bouw
stippen bertytick
stock kayou
stoel kurfi
stoelganck bowang ayerbelat
stof abou, oft dully
stoken / buyr stoken tiop apy
stom klou
stomp tempol
stonden der vrouwen hijl pa-
rampouan
stonden aen sahat
stont / ure iam
stoozen / verstooren ammarah
stooten toelack
stoppen toetop
stormwindt toffaen
stormen van windt bertoffaen
storten tempá
stouthertigh brany haty

strack

†
strace sahat lagy
stralen der sonnen taly matta-
hary

straet campong
straet-rober orang merbor
straf nakal
straffen hoekom iera
strick taly jerat
stricken ierat
strepcken kousock
stronchelen terantock kaky
strout ta'y
stroo rompot kring
stropen taboer
stroom ayer hylier
stroopen bowang colit
stropck van een boom kayou
pontong

stropden tarmousoh
stropdt mousoh
stucken rampang
stuck sepengal
studeren bernajy
stuer van wesen massam moucka
stuppen / stof abou terbang

S D.

Subtvl Outos
suchten tjinta
suer massam
supghen issap
sulck bagy yroo
surgpu tabib
sus diem

sussen diemken
suster soudara parampouan
supcker laker
supckerriet teboeu
supden salaran
supgheluck annack berfousou
suppen mynom
supselen berkyscr cappalla
supber tjourij
supberen bertjourtij

S D.

Swack Lembot
swackhept lembot toelang
swaet brat
swaermochigh sogoel haty
swaer van kunde bonting, oft
hamil

swagher ypar
swagherinne ypar parampouan
sweer int lpf lakit combong
sweeren bloecken sompa
sweert / bloecht / hy swoert ba-
somp

sweert / oft sabel pedang, oft
pedangnja

sweet plouh
sweeten beplouh, oft rymas

swelghen perlan
swessen combongken

swemmen bernymang
swert ytam

swert corael khalbhar

swerte

Swerte konstenaet orang balick
matca

Swiert maken brousa ytam
Swichten het zepl soh layer
Swipcken terloeruc
Swipghen diem
Swipmen in onmacht gougor pang
sawan

Swipn / oft betckien báby. oft
Babbi

S H.

Sp Déa.
Seroop maniffan

T L.

Tabbert Bajou sackelat
tachtentich delampan poeló
tack van een boom tjabang.
tale bassa
taelman / tolek iurebassa.
tarp tegoh
tasel kekouda
tassa rassa
tariooz tjypir
tamerinde-boom phon tjymela-

gy
tamarinde tjimmelagy,
tann gyna
tammen bergyna
tant gigy
tanghe lepít
tapisserp kledt parma dany
tasten rabac

T E.

Teken / oft Voorzien Alamac
teekenen bertanda
teenen der boeten annack kaky
teenemael samoenja
teerlinck bo parch
teghen temoe
teghen komen bertemoe
teghen opstaen berbalyck
tegenspreken berjawap
teghenwoordigh sakaraan
tellen byllang
teller orang berbillang
temperen het pfer tepoh bisu
ten tyna pouteé
terwe gandom
terwopen hy sedang dea.
terghen suwa
terstout sahat lagy

T P.

Tchien Sepoeló
thienmael tepoelocally
tjooenen toenjock

T J.

Tjzher Herryman
tjdinghe gebar
tjdt te bozen doulou calle
tjdt berdrpf bermeyen
tis niet tieda
tjtdelyck goedt arta dunya
tjmmieren boewat fermala
tjmmierman orang fermala
tjzau orang nakal

T z.

tutteli

tpttel gelar

C O.

Toch Adda
 toe lekap
 toebehooren poenja
 toehomen datan
 toekomste ary datan
 toedoen toetoepp
 toeganch pegy tempat
 toeghedaen berlebeh
 toegheben bry lebeh
 toelaten kaboel
 toemaken poerbaicky
 toenaem nammaenja
 toenemen iady
 toegheneghen khandack
 toerekenen dea poenja
 toerusten poerbaicky
 toeschryben kierin loerat
 toefegghen kaboel
 toeficht terlyac
 toefien hawaen
 toeflupten tertoetoepp
 toefteeken tickam
 toetellen terbylang
 toeballen toutop diery
 toeben nanty
 toegheben bry oufoer
 tollenaer orang tryma onfour,
oft orang tſjouckey
 tolhups ferdach
 tol voor de kinderen gallingan-
 nack

tonghe lyda
 tolck iurebassa
 toom van peert kekang kouda
 toonen toenjock
 tooznigh amarah
 tooren van een kerck comoet
 miskijt
 toozſe dy'en
 tot hem aken dea
 toutwe raly

C H.

Tracteren Bergorma
 traech lambat
 tranen ayermatta
 trecken hela, tarick
 trechtangh ſepit
 treden mette boet yrick kaky
 treffen kna
 treuren goegoel haty
 treurigh loegoel
 triomphe bermayen
 triompheren bermayen mayen
 trommel gendrang
 trommelaer orang gendrang
 trompet namfiery
 trompe voor kinderen gington
 trompet-blaſen tiop namfiery
 troosten mongoenjongy
 trouw benar
 troutwighhept betoel-
 trouwen gawin

C S.

Tſamen Samma

tſamen

tsamen-komen samma datan
tsamen spreken bercatta samma
tsamen-gheswozen berfomba sam-
ma

C D.

Curtefdupe Boerong koekor
tusschen dalam
tupghen belaxsi
tupghe saxsi
tupghnisse berfaxsi
tupt / kan kindy
tupten der vrouwen rambot pa-
rampouan

C W.

Cwaelf Dua blas
twee dua
tweedersep dua ienis
twintich dua poele

D A.

Dadem Depa
bader bappa
baeck antock tydoor
baeckerigh moutydoor
bane / oft blagge ongol ongol
balck rayja wally
ballen gougo
ballepe padang
balsch iahat
balschelpck iahat haty
ban daer derry lana oft derri
lana
ban nu booztaen sakaran poelan
vanghenisse kantjing orang

banghen tankap
banginghe sawan orang
baren een rivier op moudick
songey
baren een rivier af hielier son-
g'ay
vast / sterck togoh
vasten poofa
bat een ton gendrang cayou
batten rabat

D E.

Dechten Backeley
bechter / schermer orang betanc-
kis
bechtmeester outos betanckis
beder / plupme boelou boerong
bee / oft beest benatang
beel banja
beelerhande banja iynis
beerdigh mosteyt, oft adir
beertigh ampat poeló
beest contoet
beghen sappo
bel colit
beldtheere pongolo lyma rayat
belthoen ayam outan
beltmung tycos
benckelsaet jieremanis
benpu ratjuyn
benpuigh bysa
berachten bantjy
berachteren tingal commedien
berraet typos

C 3

beran-

beranderen gantýken
 berantwoorden berjawap
 verantwoozdt iawap
 berarbejdt terproua
 berarmen kasien datan
 verbaest takot
 berbernen toenoeu iady
 berberghen boenýken
 verbeterent de poerbayky
 berbejden nantýken
 berbidden mehon lepas
 verbinden een wonde bobo ou-
 bat

berbljden berfoulas
 berblinden ékat matta
 verboden cata iang'an
 verbet tieda dapat
 berbolgghen terékoet
 verbzant tertoenou
 bercieren poerbayky
 berciert souda poerbayky
 bercken baby oft bábbi
 berklaren cattaken beinat
 berkleeden gantý kain
 berkleppen de kitjilken
 berklieken somba fittenah
 berklieker orang fittenah
 berklieckert tegar dierienja
 berkoelen berloujoeck
 berkoopen juwal
 berkoort berjuwal
 berkooper orang bejuwal
 berkoorten coerang

berkoort berkoerang
 berkoutwen bersoujock
 berkracht bo'at iahat
 berkrjghen dapat broelee
 berkommen ydop poelang
 berdzagghen tehan
 berdeelt berbagy
 berdencken ter ing'at
 verdacht bering'at
 berderben beónassa
 berderffenis beenassaken
 verdienen labaken
 verdient berlaba
 berdinghen bro'at
 berdobbelen/ verspelen berjoe-
 dy
 berdoemen derhoka
 berdocu hem selven boenph die-
 rienja
 berdzaept balick
 berdzagghen bertchan
 berdziet fogol
 berdzjpen bowanken
 berdzjcken m'try lemas
 berdzjghen berkring
 berdupstieren tieda terlyat
 berduptschen ter landan
 berdwjpen terantjoer
 bereenighen berfanima damey
 berergheren iady iahat
 bergaderen enpoeny
 bergadert berempon
 bergaderinghe bry empon
 bergaent

bergast berantjoer
 bergeven met seipn de tocbay
 orang
 bergheess fallah
 berghelden ballas
 bergiffenis bidden Godt tou-
 bat ken Alla
 bergheten loupa
 bergheden ampony, maaf
 bergheden met bergift touba,
 ken ratjuyn
 bergift ratjuyn
 bergieten bertu'ang
 bergouden bermas
 bergranimen iady amarah
 bergrooten bferken
 berguppen bersallah
 berhaesten berlecas
 berhanghen begantong
 berharden tegarkep
 berharen ganty rambot
 berheucht souckà
 verhooghen tingyken
 verhooren terdeng'ar
 verhuuren bersywa
 verhusen ganty roema
 verlaghen bocrujnja
 verkiesen berpilleh
 verlangt / grooter berslambat
 verlaten antarken
 verleenen bryken
 verleggen / veranderen berganty
 verliesen / wech bzingen linjap

39
 verliesen aen koopmanschap me-
 roegy
 verlochenen 't gheloof balick
 naby
 verlossen / oft verlost lepaskan
 verlooft souda lepas
 vermaken / veranderen gantkyken
 vermanen cattaken
 vermeederen lebehken
 vermenghen tjampor
 vermetelhepdt brany
 vermepen bermayen
 vermindert bercoerang
 vermoghen dapat
 vermoeden takot adda
 vermoorden de boenoch
 vermuyden berlembot
 vernachten bermalam
 vernapen bertjahit
 vernederen ketjilken
 vernemen bedeng'ar
 vernielen antjoerken
 vernieuwen ganty lain
 vernuchteren poele mabock
 vernoeghen menbayar
 vermustigh banja ta-u
 verongelycken berdong'oe
 veroordeelen berhoeckom
 veroorzaken doufa poenja
 verpachten bersiwa
 verpoosen ganty brousa
 verquisten bowankan
 verraden typouken

verre

berre iaáuw
 berpsen ydoep poelang
 berroesten berkarratan
 bertotten bourock
 berroeren begrá
 bersaden kinjangken
 bersamelen empouken
 bersch ydop
 berschalen / wijn amber arack
 berschueren bertjarick
 berscheurt / oft scheurde tjaric
 berschepden íáin
 berschieten de bertwe beroubah
 warna
 berschicken poerbaicky
 berschimmelen bertjindawan
 berschicken berkejut
 berschypen berlalin soerat
 bersenden bekierim
 bersetten gantyken
 berseplen baleycr
 bersieden abis antjoer
 bersuert massam jady
 bersilveren berperack
 bersincken tertingelam
 bersinuen befikir
 berslppen assa poelang
 bersmaden tieda lambot
 bersnieden bertimpa
 bersmelten berantjoer
 bersdecken bertjoubá
 bersozghen barang ing'at
 bersotten iady gyla

bersparen bertarob
 berspeyden bertaboer
 berspelen / berdobbelen berjcedy
 berspieden berliat
 berstaen taeu
 berstant akal banja
 bersterben termatty
 berstoozen amarahken
 berstooten betoelack
 berstoppen bertoeoep
 berstouten tegar diery
 berstricken bejerat
 berstropen berjeray
 bersuppen berloupa
 berzwacken berlembot
 berzwaten terbrat
 berzwoghen berdjem
 bertalen berjucrebassá
 bertererit maccan biaya
 vertellen berjittera
 bertiert beganti
 bertinnen bertymaken
 bertoeben benanty
 bertollen bry ouloer
 bertoonen bertoen joeck
 bertrecken beloerut
 bertreden soeroet
 vertroosten bermongoenjongy
 bertupschen bejoedy
 verballen iady beénassa
 verbloecken berlompa
 verboeren loerockken
 verbolghen ber ekoet

berwach

berwachten benantiken
berwerben broelcken
berwateren ganty ayer
berwen warna
berwer orang telap kain
berwen lintwaet telap kain
bertweldighen branyken
bertwerpen bowancken
berwouwen allahken
berwinteren bernawon
berwiffelen betoucker
berwonderen heraan
berbozghen boenjyken
besten kouta
bet tombon, *oft* gomoeck
beulen / jonck peert annack gou-

da
beygh ma'oer
beplen betoenioeck
beynsen bertakot

B I.

Bpandt Soutrou
bictualie ma' canan
bier in 't ghetal ampat
bierkant ampat lagy
bierendeel loekou
bier apy
bier stoken bobo apy
bierdach hary lombayang
bipfel van pfer serbock besy
bif lynia
bystigh lima poulo
bple kykier

66
bpfen bekykier
bplepn haramy
bullen bowang colie
binckel jiere manis
binden boele, *oft* Japat
binghet anna tang'an
bisch ykan
bisschen bonohykan
bisschet orang meng'awil
bisschen met de hoec meng'awil
bishoec matta kawil

B II.

U liefden Tuhan amba
black ratta
blagge / *oft* baue ongol ongol
blammen jala apy
bles van glas lera'ykatja
bleesch daging
bleughel lay p
blicden laryken
blieghen terbang
blighe laat
bloo koctou anjija
bloecken rompa
bloeden 't water ayer passang
bloedt van 't water pallangayer
bloot van schepen anckatau ca-
pal
bluchtigh laryken

B III.

Docht / *oft* natachtigh Bassa
borhten / natmaken bassaken
worden / opworden plaira

B

woester

boefter indong indong'an
 boeghen rappat
 boelen berrassa
 boerman orang menbowat
 boet kaky, *oft* kacki
 boghel boerong, *oft* tijim
 boghel aeg 'enpoon boerong
 bol penoh
 bolck orang
 volkomen semperna
 volkomelijck semperna
 boldoen / betalen bayer
 bolghen ekoer, *oft* icor
 bolwaffen fouda belar
 boucke bong'ääpy
 booz adapan
 boozbgaen ialan labou
 boozdanfen narry douleu
 boozdzinken mynom doulou
 boozgaen ia'an doelou
 boozhoofst oä'y
 boozouders bapa douloeu
 boozsichtig ing'at ing'at
 boozsinghen ianjy doelou
 boozsitten doudock doelou
 boozslach / hozologe iam bekysar
 booztreden ialan doeloeu
 boozwaer fongo
 boozwaerts dehoeloeu
 boozbzenghen iadyken
 boozdzynen foerongken
 boozzjanck berjalan
 bozme calboet

bouwen / toebouwen lypat

D G.

Dzaghen Bertanja
 bzaghe tanja
 bzeck / gierigh man orang kykie
 bzeemt dagang
 bzeesert betakot
 bzeemdelinck orang dagang
 bzeught souka hary
 bziendt sobat, *oft* quiha'y
 bziendimie sobat parampouan
 bzpman / geen slaef zpn mar-
 deka
 bzoegh pagy hary
 bzoutwe parampouan, *oft* pa-
 rampuan
 bzucht van een boom bokayou
 bzucht baren / kinderen beran-
 nacken

D U.

Dupl linnen Kajin loutack
 dupl loutack

U U.

Upt, *of* al upt Abis
 uptbzenghen bava delouwar
 uptbzouden ingram
 uptdeelen bagyken
 uidoen padam-
 uptdoutwen / persen pram
 uptdzinken mynomabis
 uptdzoghden krimken
 uptzaen ialin calouwar
 uptgheben bryken

uptgieten

wotgieten bowangken
 upthanghen gantong alamit
 wptleenen min jam
 uptmeten souckat abis
 uptnemen terambil
 uptoeroepen met een becken mom
 motken

uptoeroepen been assaken
 uptspannen brenty
 uptpoutwen bowang
 uptspraeck cattaken
 uptspruften poelcé
 uptstellen tangó
 uptstorten tuangken
 uptsuppen mynom abis
 upttrecken calouwerken
 uptberkozen kasschee
 uptwendigh derry louwer
 uptwpsen keliatan
 uptwzingshen pouterken

W A.

Wacht houden Berkawal
 Wacker wesen ingga
 waechen beriagga
 waer ist manna adda
 waer af carna appa
 waer by de manna
 waeromme carna appa, oft car-
 nappa
 waer gadp manna pegy
 waermede ken appa
 't is waer longo
 waerheyt longo longo

waernemen / bewaren hawan
 waersegghen catta longo
 waerteckenen alamat benar
 waper kypas
 wapen tyop ang'jn
 waghen / kerre pedaty
 waggghelen / los longar
 mallen koutta -
 weeskindt pyatoc
 weeshups annack pyatoc
 wanckelaer tieda tegoh
 wanckelmoedigh tieda rego haty
 wandelen ialan barmeyen
 wan nyro
 wannen tampy
 wanghefoobe tieda pertjaya, oft
 tieda pertjaya
 wanghe pypy
 wannet manacalle, oft man-
 nacalla
 want carna
 wapen / harnas zyreh
 wapenen / ghewert sinjara
 warmen bedyen
 warm pelam
 wassen / groot warden ydoop
 toambo
 was van open tylin
 wasschen linnen bassó kain
 wasscher linnen benara
 wat appa
 wat is dat appa ytoe
 water ayer

bersch water ayer manis
water meloenen tymon

W E.

Wegh Ialan

weghen te gaen ialan

wegh absent tieda lini

wegh dazghen terophken

wegh gaen poelang

wegh ganch / wederom combaly

wegh jaghen nijchken

wegh loopen lary

wegh werpen bowang

wedden betarro

wederom combaly

weder kryghen dapat poelang

weder gaen combalyken

weder spreken sawap

wedutwe / wedutwenaer lelaky

balocu

wedutwe parampouan baloen

wee takit

weeck lembot

weecken rindam

weechluyt pinjit

weechschale narratja

weenen nangis

wecende menangis

weertlichten kylac

weerdigh harga

werpen met een steen louterken

barou

werptol van hinderen gasling

annack

weghen met de schaet timbang

wercke sejoumaat

wel baick

welvaren adda baick

welcke appa, oft maya

weldaet boat baick

welckom adda kyta datan

wencken roowa

wenden balick

wentelen goelcer

werck carija

wercken becarija

werden datan lagy

werelt dunnya, oft dounja

werren berlawan

wesen adda

west baicat

weten tacu

wetten / slppen affaken

weben garen tanty, oft tenoen

wepcken rindam

wepden der beesten benatang de

padang

wepfelen balijck

wepgheren tieda bry

wepnigh tedekit

wepnigher sedekit lagy

W A.

Wichtig Brac

wicken / oylichten anckat

wie happa, oft sjappa

wierooch / benswuy cominjan

wop kyta

wopcken

Wopcken soeroet
Wopdet luwas lagy
Wogdt luwas
Wopf / **Wpn** wopf istryamba
Wopdt dan een dagh barang sa-
 hary
Wpn arack
Wpnzautwen knyng
Wildernis rimba
Wpnjaert pehon angner
Wps alim
Wuau toenjock
Wildtbercken baby outan
Wildtbreest benatang outang
Wildeman oerang rimba
Willen mau
Wunckel kedeé
Winden dauwar
Winnen manang
Windt ang'in
Winter mousim soujock
Wisschen sappo
Wisselen betocker
Wissel tocker
Wit pouté
Witten pouteken

W O.

Woestlandt Negry rimba
Wolcke myga, lang'it
Wool rambot bierebiry
Wolle laken sackelas
Wonde loucka
Wonder heracn

Woonen heroema
Woozdt / manneken ytick agam
Woozdt / ern woozdt sepattah
Wozghen pouterlebeer
Wozui oft wozui gediert oelat
Wozpen loutar
Wozmen glang
Wozstelen berdistenda, oft ba-
 goummoul
Woztel akar

W A.

Wake Ballas
Weedt nakal
Weecken ballasken
Wopben koefock
Wozinghen pourar

W U.

Wp Kyta
Wycken soerot

Z E.

Zee Laoet
Zecpe labon
Zeghel tjab

Namen der principaelste Leden des
 Menichen, zoo wel van buyten
 als van binnen.

Het hooft Capalla
hap? ramboet
hoozhooft day'a
hooghzautwen knyng
hooghen matra
hooghscheleu klépack matro
hooghenblick

ooghenblich berkitjap matta
 neus jdong
 wanghen pypa
 lippen bycier
 tonghe lyda
 tanden gygy
 kakebeen tjomery
 tan dhagoeu
 haerdt jangot
 knebels michy
 ooren teling'a
 hals / oft neck koudack
 den keel leheer
 de strot rokong'an
 schouder's bahoeu
 elleboogh koçu
 borst dadā
 borstken soufou
 orsel keteé
 de 3de lanbong
 sfincker kiery
 rechter kannan
 den middel pingan
 heupe pongon
 ope pha
 knpe loetot
 knpten betis
 scheen adapankaky
 encklauwen matta kaky
 hiel toemit
 bal van de voert rapack kaky
 den grooten tee indong kaky
 de andere teenen anaack kaky

armen ling'an, oft tang'an
 handen tang'an, oft iary
 duym indong tang'an
 vingheren annack tang'an
 klepne vinghet klinking
 naghelen koekoeu
 ribbe roulock
 het hert bohary
 leber hary
 long po parou
 milte limpa jantong
 de gal ampedoen
 darmet taly proe
 bupek proe
 blaes ary ary
 schaft / schamelhepdt chawat
 kloothens / schamelhept bópler
 bzejn van 't hooft outack caa
 palla
 Vader Bapa, oft bappa
 moeder yboe indon, maa
 grootvader nyny lelaka
 grootmoeder nyny perampouan
 mijn wijf istry amba
 mijn man souámy amba
 soon annack lelaky
 dochter annack parampouan
 dochters man mynantoe
 dochter / oft soons hint tjourjoe
 broeder soudara lelaky
 suster soudara parampouan
 swager / oft susters man ypar
 behoutvader mintuwa

swa

Twaghterinte ypar paramponan
 behoude moeder myntuwa pa-
 rampouwan

myn outwer broeder abang amba
 myn jongher broeder adey

myn outwer suster kakey

myn jongher suster adé

dom amama lelaky

moepe mama paramponan

ooms kindt / soon teneny lelaky

ooms dochter teneny param-
 pouan

susterlings kindt sepoejang

broeders kindt comon

Namen der twaelf Maen-
 den, de welke niet altydt met
 de onse accorderen: om datte
 altydt met de nieuwe Maen
 beginnen, ende voleynden ail-
 se de andere nieuwe Maen
 weder sien. Haer Jaer begon
 Anno 1600. den 22. Mey met
 de nieuwe Maen, ende wordt
 ghe-naemt *Machgaran*: welke
 is haer eerlic Maent van 't
 Jaer: ende als de Maen thien
 daghen oudt is, houden in In-
 dien een groote Feest. Den
 9. Maent van 't Jaer, genaemt
Rammelanon, is het begin oft
 inganck van haren vasten, be-
 ginnende met de nieuwe

47

Maent, ende de thierende
 Maent, ghe-naemt *Sauwalon*,
 met de nieuwe Maen is haer
 vasten ten eynde, ende hou-
 den weder een groote Feest.
 Was Anno 1600. den 15.
 Meert. Anno 1601. den 5.
 Meert. ende Anno 1602. den
 22. Februaey, &c.

Duytsch.	Maleys.
1 Januarij	9 Rammalaen
2 Februaey	10 Sauwael
3 Meert	11 Dulcahidda
4 April	12 Dulhidja
5 Mayus	1 Machgarara
6 Junij	2 Saffar
7 Julij	3 Rabiol, awal
8 Augusti	4 Rabiol, áchgr
9 September	5 Ioumadil, awal
10 October	6 Ioumadil áchgr
11 Novembet	7 Rayab
12 Decembet	8 Sabaen.

Namen van de Dagen der
 Weecken, de welke niet met
 de onse over een en komen:
 wantte in Indien den Vrydagh
 houden voor haren Sabboth,
 na de Wet van Machomet.

Duytsch.	Maleys.
1 Sondag	3 Alhat
2 Maendag	4 Isnaen
	3 Dinf.

- 3 Dinsdagh 5 Salaza
 4 Woensdagh 6 Raboe
 5 Donderdagh 7 Kamis
 6 Vrydagh 1 Iou na'at
 7 Saterdagh 2 Saptoeu

Een Jaer se ta'on
 een half Jaer tinga ta'on.
 een maent se boesap
 een weck se jourmaat
 een dach sa hary
 een ure sa iam

Tellinghe.

Een / twee Sa of suatou, dua
 of do

Drie / vier tyga, ampat
 vyf / ses lyma nam
 seven / acht roujoe, delappin
 neghen / thien sembilan, tapoulo

elf / twaelf sablas, duablas

derthien tygabras

beerthien amparblas

vyfthien lymabras

sestien namblas

seventhien toudjoublas

achtien delappanblas

neghentien tambylanblas

twintich duapoulo

eenentwintich dua poulo sa

twee en twintich dua poulo dua

drie en twintich dua poulo tyga

vier en twintich dua poulo am-

pat

vyf en twintich dua poulo lyma
 ses en twintich dua poulo nam
 seven en twintich dua poulo tou-

joe

acht en twintich dua poulo de-

lappan

neghen en twintich dua poulo

sembilan

dertich tygha poulo

veertich ampat poulo

vyftich lyma poulo

sestich nam poulo

sevenentich roujoe poulo

tachtentich delappan poulo

negentich sembilan poulo

hondert saratos

duysent seriboe

thienduysent salaxfa

hondert duysent tapoulo laxa

Om te antwoorden op de Vraag /
 de hoe veldo? zeg men

de eerste jang ka pertama, of
 jang ka bermoeia

de tweede jang ka doa

de hondertste jang ka sa rarus

Om te antwoorden op de Vraag /
 hoe velderhande? gebuyckelyc

eenerhande sa djenis

twederhande doo djenis

Men

Men doeght oock toel perkara
dacr by / als
renerhande / oft eenerley suatou
djenis perkara

Als men groote dingen noemt / als
Handen / Steden / Huizen /
Schepen / &c spreek men aldus
eene stadt sa boa negri
drie schepen kapal tiga boa

Als men van bier boetige Breeften /
Dogels / of diergelycke spreek /

zoo gebruycht men eker, als
hier hoe breeften sapei ampac eker

Als men van Geldt spreek / zoo
gebruycht men kepeng, als
een reael reael sa kepeng

Als men van pety dat van en blach
is spreek / zoo gebruycht
men le, als

three bladen papier kartas doa le
een mat tikar sa le
een blad daon sa le

De CONJUGATIE.

Duytsch.

Malays.

Ich hebbe
ghy hebt
hy heeft
wy hebben
ghy luyden hebt
sy luyden hebben

Amba
tun
dya
kyta
kamoe
orang dya

} adda

Ich hebbe gehadt
ghy hebt gehadt
hy heeft gehadt
wy hebben gehadt
ghy luyden hebt gehadt
sy luyden hebben gehadt

Amba
tun
dya
kyta
kamoe
orang dya

} adda iang foudai

Ich sal hebben
 ghy sult hebben
 hy sal hebben
 wy sullen hebben
 ghy lieden sult hebben
 sy luden sullen hebben

Amba
 pada tun
 pada dya
 pada kyta
 pada kamoe
 pada orang dya

adda

hebt ghy luden
 laet ons hebben
 laet hem hebben

adda la kamoe
 bear kyta adda
 bear dya adda

Och oft

Ich hadde
 ghy haddet
 hy hadde
 wy hadden
 ghy lieden haddet
 sy lieden hadden

o jicke

Amba adda
 tun adda
 dya adda
 kyta adda
 kamoe adda
 orang dya adda

Indien
 dat

ich hebbe
 ghy hebt
 hy heeft
 wy hebben
 ghy luden hebt
 sy luden hebben

jickelou

amba adda
 tun adda
 dya adda
 kyta adda
 kamoe adda
 orang dya adda

Ich ben
 ghy zyt
 hy is
 wy zyn
 ghy lieden zyt
 sy luden zyn

daer

amba fajia
 tun fajia
 dya fajia
 kyta fajia
 kamoe fajia
 orang dya fajia

fana

Ich

Ick hebbe geweest
ghp hebt geweest
hy heeft geweest
top hebben geweest
ghp luden hebt geweest
sp luden hebben geweest

amba fajia
tun fajia
dya fajia
kyta fajia
kamoe fajia
orang dya fajia

} fouda

Waer ick sulcx
waert ghp sulcx
waer hy sulcx
waren top sulcx
waert ghp luden sulcx
waren sp luden sulcx

jickelou amba
jickelou tun
jickelou dya
jickelou kyta
jickelou kamoe
jickelou orang dya

} fiekien

al ben ick
al 3pt ghp
al is hy
al 3pn top
al 3pt ghp lieden
al 3pn 3p luden

} swart

wel'akin amba
wellakin tun
wellakin dya
wellakin kyta
wellakin kamoe
wellakin orang dya

} ytam

Ick
ghp
hy
top
ghp lieden
sp lieden

Amba, beta, ako
tun, tuan
dya
kyta
kamoe
orang dya

Eoi

52
Een t' samen-spreeking van 't aenkomen van een Schip:

Waer van den Kapiteyn voor den Coninck presenteert, ende watter passeert: op de Oost-Indische manier: met seven personagien: als. David, Abraham, een Ghelubden, den Voortier, den Coninck, een Vrouwe, den Capiteyn van 't Schip.

D. Zpt ghegroet Abraham

A. Ende u van ghrispcke David.

D. Van waer komt ghy so vroeck gegaen?

A. Ich come van de markt.

D. Wat hoorst gy nieuws? zynder geen nieuwe tydinghe van eenighe schepen?

A. Ich hebbe hooren gheschut schieten / 't welck is een teeken van vzeemde schepen.

D. Ende ich hebbe hooren seggen datter een schip van Guisrat aen ghekomen is.

A. Wat brenghet het vooz koopmanschap mede?

D. Het is gheladen met Ruys / met Dadelz / Rozenen: Oock brenghet het seer veel syn Apwaet van alle soorten / met veel Katoen.

A. Isst alsoo? dat's een seer goede tydingh.

D. Iae / ich hebbe het vooz de waerheyt hooren segghen.

A. Dan sal (wilt Godt) het Apwaet / ende andere goederen goede koop worden.

D. Iae (wilt Godt) het sal mede veel arme lieden wel komen / die wepnigh gekleedt zyn: want het Apwaet langhe dier ghworst is.

A. Dat is de waerheyt: oock den onghestooten rys / ende den ghestooten rys / ende alle andere eetbare waren zyn mede seer dier / als vleesch / visch ende ander toefys.

D. Het sal nu beteren: want het nu den tyd is dat de schepen van Bengale / Moeselpatan / en van de quartieren overkomen / de welcke alle lypwaet / en gestooten rys mede brenghen.

A. Wie is dit die hier komt op desen grooten Oliphant / den welcke u

Satoe berkatta samma derry sampey Capal: derri manna Nachgoda datan adap pada Sultaen: Lagi appa datan, t leire negy Oost-Indien: deng'an touyouh orang, bagi Daoct, Ebrahim, satoe Syda Iida, Fongolo, pintou: Sultaen, satoe parampouang, iang Capitaen Capal.

D. E Malecom, Ebrahim.

A. E Malecom selam Daoct.

D. Derri manna datan pagi hari?

A. Beta datan derri pakan.

D. Appa achgabar? tieda gabar barou derri barang Cappal?

A. Souda beta deng'ar boenji bedyl, iang itoe alamat derri Cappal d'ang.

D. Lagi hamba deng'ar catta iang satoe Cappal derri Guiferat souda datan.

A. Appa perwija de bawadi'a?

D. Iai ber'isi: ken Senam, ken Gorma, Zebibt: lagi bawadi'a banja kayin alus derri samoe'a ienis: lagi Capas banja.

A. Begitou, itoe gabar banja baik.

D. Ia beta deng'ar catta sach begitoe.

A. Iang datan (Infiaila) kayin, lagi barang barang lain iadi morra.

D. Ia, [Infiaila] lagi iadi baickken crang kassien, iang tieda berkayin: carna kayin lamma mahal.

A. Itoe songo: lagi padee, braas, deng'an sammoenja maceanan lain poen mahal: bagi d'aging, ykan jang la buak lain.

D. Sakarin baick poelang: carna lakaran moesim cappal derri Bengali, Moetelipatan, lagi benjaer itoe datan, iang de'a bawara sammoenja, kajin, deng'an braas.

A. Siappa itoe iang datang liniatas Gayja besar, iang adida orang

- 74
 Welcken so veel volke heeft die hem naer volgen?
 D. Dat is den Sabandaer met den Secretaris
 A. Ick sie daer oock vrecnde lieden op sitten wat of dat dooz
 lieden moghen zyn?
 D. Het is den Kapiteyn van Supserat / die nu eerst met zyn
 schip aengekomen is / Den welken nu vooz den Coninck sal
 gelycht worden.
 A. Wat heeft dat te bedieden datter een Oliphant met roet la-
 ken bekleedt is / daer de trommelen ende trompetters met de
 schermeyn spelers voozgaen?
 D. Den Oliphant die ghy siet / ende den man dien in dat hupf
 ken sit dat op den Oliphant staet / is een teken dat zy den
 bryef van haren Coninck / aen onsen Keet brengen.
 A. Wie draecht nu den bryef?
 D. Den man die op den Oliphant sit
 A. Wat is dat vooz een man die 'er op sit?
 D. Het is een Edelman van den Coninck die hy daer toe beklacst.
 A. Waerom is dit al ghedaen?
 D. Om de eere van den Coninck / daer den bryef van daen komt.
 A. Ende wat is dat / dat ick sie soo veel mans als jongens
 achter komen / die yder wat inde hant dragen / met ge-
 schilderde kleetkens over ghedeckt?
 D. Dat zyn de presenten die den Kapiteyn aen den Coninck pre-
 senteren sal.
 A. Is dat vooz den tol van zyn goederen? of moet hy den tol
 behalven betalen?
 D. Neen / den tol is noch seben ten hondert
 A. Wat eer bewijst den Coninck weder hier vooz haer lieden?
 D. Dat is / als sy binnen by den Coninck komen / die seesteer-
 se daer eerlijck
 A. Wat doetmen daer als dan?
 D. Daer eetmen ende dunctmen / daer wort van alderley sypse en
 fruyt gebracht / daer wordt ghespeelt / ghedaust / met veel vrech-
 den

orang banja de ekoet de'a?

D. Itoe Sabandaer deng'an Pongo'o Cornen,
A. Beta liat lagi doudock atas orang dagang, orang appa tá-
cok itoe?

D. Itoe la Nachgoda Guiserat iang barou datan den-
g'an Cappal dea, iang de bava de'an adap pada
Radja.

A. Appa a'amat itoe, iang fatoe Gayja, ter packay ken fakelat
miera, iang gendrang orang namfieri, daan orang lerenez ia-
lan doulouw;

D. Iani Gayja tun liat, iang orang doudock dalam rincka atas
Gaya, itoe a'amat dia bava loetat derri Radja di'aken Tuan-
kyta.

A. Syappa bava soerat sakaran.

D. Oerang doudock atas Gayja.

A. Orang appa itoe doudock de atas.

D. Itoe factoe Orang kaya derri Sultaen terpilleh.

A. Carna appa karya itoe?

D. Carna de gormat Radja, iang poenja soerat.

A. Lagi appa itoe beta liat datan banja orang daen boudack ba-
va commedyen ia'orang orang daen dalam tang'an, deg'an per-
nia berlukis ter toutoup?

D. Itoe touffa lombahan pada Nachgoda iang dia fomba aken
Radja.

A. Adde itoe carna oufour arta dia? attoen bayar dea oufour
layn?

D. Tieda, oufour lagi derri taratos toujou.

A. Appa gormat de bry Radja carna itoe ken de'a?

D. Itoe la, manna calla di'a malock pada Radja de bry gormat
bang'a.

A. Maya bekerryja fana?

D. Sana de'a maccan mynom, de bava berang maecanan lagi
parang ienis bo'ayou, lagi di'a bermeyen, narry deng'an foucka
banja

den die daer bedreuen wordt / soq op de trompette ende schet-
mepen / ende handfluyte te blasē / op den Deel te spelen / oock
doet den Coninc een kleed op de hier-landsche mauer halē /
dat hy den Capiteyn vtreert.

A. Is dat de manier hier van 't landt?

D. Jaē / het is alsoo hier de manier by desen Conink / oock by
de andere Coningen alsoo gheweest.

A. Doet den Coninc dan pets meer?

D. Neen / dan als dit alts ghedaen is / Doetse den Coninc met
een Oliphant weder naer huys brengen.

A. Ich soude dat alles wel eens willē besien.

D. Wel laet ons haer volgen.

A. Sullen sy niet al binnen yn? wy hebben te lan ygh ghetwacht.

D. Neen / want sy moeghen niet binnen de poort komen / of daer
moet eerst een teken vanden Coninc komen.

A. Affet also? kom laet ons dan haerstich gaen.

D. Siet ghy dit wel? hier staen noch alle en wachten.

A. Het is waer : maer wie is dat / die daer met dat vergulde mes
in de handt komt?

A. Het is een ghelubde van den Coninc.

A. Waer sal hy met dat mes gaen?

D. Hy komt hier om den Capiteyn binnen te halen.

A. Hoe hiet dat mes? heeft het anders geen naem?

D. Jaē het wordt ghenacint Si'ap / welck is geseyd / een teken
vande Coninc

A. Men wien sal hy het ghebodt doen?

D. Vanden meester vande poort.

A. Ich sie dat hy de Si'ap overgheeft.

D. Dat is waer : komt laet ons hooren wat hy segghen sal. }

Den ghelubden ofc Siapdragher spreekt tegen de Poortier.

G. Vola! waer zijt ghy Poortier?

A.

banja adda sana, bagy ken tyop nanfiry; daen serreny, deng'an, de tyop banti, daen de gissing harbab: lagy soerob ambil tuan kyta fatoe falin tjerre negry fini, iang de bryken Capitain.

- A. Itoe adda tjerre negry fini?
- D. Ia, begitoe adda tjerre Radja fini, lagi Radja Radja iang douloeu adda poen begitoeu.
- A. Bekerija Radja barang lain?
- D. Tieda, ianii souda iang famoenja itoe, de toeroh Tuankyta deng'an Gayja combali pada roema dia.
- A. Beta soucka de hat itoela fammoenja.
- D. Baick boela kita ekoet dia.
- A. De'a belum ke dalam? kita lambat bena ternanti.
- D. Tieda: carna de'a tieda dapat masock pintou, attou mau doulou datan derri dalamalamat Radja.
- A. Adda begitoe boela kita ialan lekas.
- D. Adda kita liat? fini dieri lagi famoenja de nanti.
- A. Itoe songo: lagi siappa itocu, iang datan deng'an pissou bermas dalam tang'an.
- D. Itoe fatoe sida sida Radja.
- A. Manna ija pegi deng'an pissou itocu?
- D. Ija datan carna massock Kapitain.
- A. Appannama pissou itou? tied'adde namma lain?
- D. Ia namma ini Si'ap iang artienja alamat pada Radja.
- A. Aken siappa dia ioenjong sabda:
- D. Aken Pongolo Pintoeu.
- A. Beta liat dia bri Si'ap ken orang.
- D. Songo itoe: boela kita deng'ar appa ia berkatta.

Sesida attou orang baru & Siap catta aken Pongolo Pintoeu.

G. Hou, manna tun Pongolo Pintoeu?

- P. Hier den ick: wat is u begeeren?
- G. Ontfangt het gebodt van onsen Heer.
- P. Ick sal 't hooren (belieft het Godt.)
- G. 't Gebodt van den Coninck is (wilt Godt) dat ghy den Kapiteyn met zyn volck sult laten binnen komen
- P. Jnden naem des Heeren/ eere sy onsen Coninck.

Den ghelubden spreeckt teghen den Coning.

- G. Sijn Majestejt sal weten dat den Kapiteyn hier vooz de poozt is.
- C. Wel dat 's goet: hy sal terstont vinnē komē: maer gart de Vrouwen hier roepen.
- D. Wat belieft zijn Majestejt?
- C. Is alle dingen ghereet? om de bzeemde lieden wel te scesteren?
- D. Het is altsamen gereedt Heer Coninck: eerst hebben wy ghehanghen het blauw zijden kleedt / met goudt gheboozduyzt / ober 't hoofst tot eenen Hemel: ende alle de stylen met roo zyde beskleedt / daer nae ober 't hoofst van zijn Majestejt een root Flusweel kleet. met goude loofwerck / ende darr de bzeemde lieden sitten een groen Fluswelen kleed / daer een gouden Cyger met een Kenoster in staet: oock de bzoutwen die dansen sullen / in root ende groene zyde gekleedt / met de goude ketenen om de ha's / ende de goude halve manen vol gestreuten op haer bozst gehangen / met noch ringen met robynnen diamanten aen haer vingheren ghesteken / ende aen haer voeten ende armen haer goude armringhen.
- C. Wel maecht dattet alle cerlijck ende wel is / op dat ick niet beschaemt en worde.
- D. (Wilt Godt) alle ding sal ghereet zyn.
- C. Laet den Kapiteyn binnen komen.
- G. Hier is hy Heer Coninck
- C. Doet den Volck binnen komen / op dat ick met den Kapiteyn spreken mach.

P. Beta fini appa mau Ramoe?

G. Samboet sabda Tuan kita.

P. Hamba deng'ar (Insialla)

G. Sabda Radja (Insialla) kamoe bri Nachgodá deng'an orang dia maslock ke dalam

P. Bismilla : dáulat Tuankyra.

Sesda berkatta aken Radja.

G. Daulat Túankoe iang Nachgoda adda fini de pintoeu.

C. Baick itoe : di'a maslock lahat lagi : rowa iang parampou'an fini.

V. Appa mau serpada?

C. Adda affil famnoenja? carna de iamoe orang dagan bay baick?

V. Adda famoenja affil túankoe : moela moela adda kita gantong iang kajin biroe sultro , ken kásap bermas , ken lang'it atas Capalla ; lagi tiang famnoenja ken sultra miera terbalut , la'in de atas cappalla terpada , fatoe ka'in mockemal myra , ken kafap mas berbong'a , lagi tempat orang dagang iang doedock fatoe kajin mockemal yiou , adda dalam fatoe Harrimou mas deng'an fa.oe Badack , lagy parampou'an iang bernarry , dalam sultra miera daen yj. u tet pa key deng'an tali mas de la heer daen boelan mas pnoh ken parmatta de atas dada bergantong , lagy tjintjin , deng'an parmatta poedí bé am , bobo de iary , lain de kaky daen tang'an poenja glang mas.

C. Baick karya famoenja mijelis deng'an baick , iang'an ako brul-
le málouwan.

V. (Insialla) famoenja adda moesteyt.

C. Soroh Nachgoda maslock.

G. Adda siny Túankoe.

C. Soroh maslock iurebassa , carna áko dapat berkatta ken Kapl-
taen.

2

G. 13

C. Hy kan selve de Malepsche sprake wel.

C. Doet hy? heeft hy hier meer gheweest?

S. Ja hy/ Heer Coninck: het is Capiteyn Salomon die hier ober. twee Jaer was/ als hy met twee schepen van Mecca quam.

C. Spreept dat kleedt daer needer/ legt daer een dubbelde spinnemat op/ ende laet den Kapiteyn sitten.

H. Eere sy den Koning: versoek van my als slaef van zijn Majesteit/ om te moghen spreken.

C. Segt wat u belieft.

H. Alsoo ick door Gods ghenade alhier op de Keede van zijn Majesteit gekomen/ ende aldaer geanchert ben/ so ist dat als ick van mynē Coninck. scheyde om alhier aen uwē Majesteit den brief te behandigen/ heeft hy my noch met den monde belast/ hoewel het inden brief mede staet/ soo uwē Majesteit eenige schepen. galepen/ fusten/ oft sloepen van oozloghe van doen heeft: uwē Majesteit salt hem ontbieden met vrieven: want in ons landt van alles overbloedigh is van Amouite van Oozloge: als grof geschut/ roers/ spietse/ korelassen/ rondassen/ harnas/ buskrupdt/ lonten/ buskoeghels van alle soztering: oock en gebreckter pser noch loot/ koper. noch tin/ noch watmē soude mogē bedenke-

C. (Godt sy ghelooft) dat uwē Coninck my een goed hert be-
thoont/ Godt wilt hem weder vergelden.

H. Amen.

C. Geeft daer den Kapiteyn vrecht te eten dat daer gesongen ende gedanst wort, laet de klepne troumels slaen. ende den handt pijp blasen dat oock de Weelspeelder. op zijn veel strijck/ Set erten vooz den Kapiteyn gheeft hem van die gebzade Septe/ van het gesoden voren met dat soppe/ laet hem mede de spbier busch pzoeben/ schenckt daer Wijn vooz den Kapiteyn. hola! Kapiteyn zyt vzoelijck/ eet ende dzinck al en dzinck ick niet/ het is om dat ick nirdieyn ghebzupch.

H. Ich bedanck zijn Majesteit/ ick doorn niet dan eeten ende dzincken ende ben vzoelck.

G. Ija taen djerinja bassa Maleyo.

C. Begitoe ? adda yja lagy kemaree ?

G. Adda , Túankoe , itoe Nachgoda Soliman , iang adda siny lepas dua tawon , tat kalle yja ken dua cappel derri Mocka dattan.

C. Bobo kajin ytoe de beva , bobo satoe tykar dúalapis iang alus deatas soeroch doedock ken Nachgoda.

K. Daulat Chayalam : tomba hamba Sirpada aken tomba hamba

C. Katta souka kyta.

K. Bagi beta deng'an anoggerha Alla fini de Tlock Sirpada dattan , lana poen berlabo : adda tatlalle ampa tingal Radja beta , ken bava de siny ken Sirpada iang estemy kyrim'an . soeroch dia beta tombah ken moelot , wellakin boenji foerat begitoe , jickellou sirpada barang cappel gorap , fusta , attou sampen prang adda betgoena , sirpada hamba de bry taen ken soukat carna dalam negri kyta , adda samoenja ma moor , iang sinjata prang : bagi bedil beslar , elpingard , tombak , pedang , presey , zyereh , oubat bedil , lomboc bedil . bó'a bedil barang ienis , Lagi tieda coerang bissi , tima itambagga tima poutee , lagi appa dapat tjinta .

C. (Alhemde lilla) iang Radja kamoe kassche haty ken d'ako . Alla de balas ken d'ia poelang .

K. amien.

C. Bryla ken Kapitaen bo káyou ken maccan , soeroch beianjy deng'an natti , soeroch poukoi narfana , deng'an tiop banli , soeroch orang harbap galling harbap , bobo mackan adapan Nachgoda , bry ken d'ia derri itoe cambing pangang , derri ayam rebocs ken quach , bry rassa deri pada ekan long'ey bobo ara k lana aken Nachgoda hou (apitaen souka , mackan minom , jickáko tieda minom , sabab amba ber'ouhar .

K. Daulat dergaheyo Túankoe , beta tieda kerrija lain ke mackan minom deng'an souka .

C. Gaet haelt daer kleders hoort de Kapiteyn? brenge een rook
 pphen/ een ghebertode tullebant/ met goudt passament/ een
 geel kleet met goudt om ghezoucht/ een gozdel met goude Ara-
 bische letters/ een pongiaert met een gouden ring/ voi ghesternten/
 het heft van swart korael/ laet hem den Sabandaer dat aendoen.

R. Heberentie sp den Coninck.

C. Laet daer de Oliphanten bechten/ doet een Buffel dooden/
 ende geeft de helft aende bootsghefellen van den Kapiteyn/ wantse
 in Zee niet veel vers vleesch gegeeten hebben.

R. Heberentie sp den Coninck/ versoeck van my aen uwe Ma-
 jestept verlof om te gaen/ alsoo het laet is.

C. Wel soo ghy 't beghiert: maect komt my alle daghe besoeken

R. So het Godt belieft.

C. Laet den Kapiteyn een Oliphant gheben om mede nae hups te
 ryden: gheeft haer dese soete Orange apelpen/ met de Oranaest
 appelen mede.

R. Godt bewaer de Coninglike Majestept/

C. Godt der goden sp oock met u.

E Y N D E.

De tweede samen sprekinge, soo men eerst aen komt in een
 vreemdt landt: om verversingh te koopen, een Duyts-man, een Indiaer,
 ende haer Coning,

D. Godt groet u myn Heer.

A. Ghy sp van ghelpeken ghegroet.

D. Met verlof myn heer/ dat ich u aenspreke.

A. Wat ist dat ghy my vragen wilt? laet het my hooren?

D. Weet myn heer niet/ of hier enige vzeinden schepen onlang
 geweest zyn/ die upt vzeenide landen quamen?

A. Ja/ hier hebben drie schepen gheweest/ maect zyn weder wech
 gheseyt.

D. Vallen sp langhe gheseyt geweest?

A. Neen outere drie wecken.

C. Pegi ambil-salin aken Nachgoda bava fatoe bajou sultra miera, fatoe tanckollock warna, ken kassap mas, fatoe ka'in kóning bersouji ken mas; fatoe ekat pinggang deng'an soerat mas t'jere Arab, fatoe cris deng'an bawar mas penoh ken parmatta, capalla cris de khalbar itam soeroh Sabandaer packey de'a.

K. Daúlat Tuankoe.

C. Soeroh Gayja berlawan, soeroh fatoe karbou sommeieh, bri seting'ach aken Gallassi Capitayn; carna dalam laost dia tieda mackan dáging idop

K. Daúlat derga heyo Túankoe, somba de parhamba Sirpada mehon gambali, carna hari petang

C. Baick bágy soucka ka moe; wellakin datan sa hári hári.

K. Insi Alla.

C. Soroh bry áken Capitaen fatoe Gayja, carna ija poelang ke roema, bry ken dia ftoe limoen manis dcng'an boa delyma farta,

K. Alla de toelong ken Sirpada chey alam.

C. Alla te Ala adda farta kyta.

lang dua barkatta samma tatecalla moela lampey dalam fatoe negri dagang, ken bly maccanan fatoe Orang-Hollande, fatoe Orang-Indiaen, deng'an Radja de'a.

D. **E**ssalémalécom Túan.

I. Malecom telam.

D. Sentráby tuan beta berkattrá ken tuan.

J. Appa mau kamoe bertainja ken amba? byer amma deng'ar.

D. Tieda tauw túan hamba, jicke barang cappel dagang barou adda siny, íang daran derri negry íauw?

I. la adda la tyga cappel siny, wellakin souda ballayer poelang.

D. Adda díá lamma ballayer?

I. Tieda, barang tyga íoumat.

D. Appa

84

V. Wat hebben sy hier ghedaen?

A. Sy hebben hier anders niet gekoft dan berbersing / als Oran-
gie-appelen / Lymoenen / Benanes / Ponich / Rys / Koeyen /
Buffels / Bocken / ende Schapen.

V. Hoe langhe waren sy alhier?

A. Ontrent twintich daghen. want sy hadden veel sieck volcks /
die sy hier aen landt in een hups brochten.

V. Sterf daer veel van haer volck?

A. Ontrent ses man dat wy weten / maer daer isser veel werdet
ghebetert.

V. Vaelden sy oock hier vers water?

A. Ja sy / upt een Spier die achter dien hoek leyd.

V. Is 't Goedt water? machmen met de Boot daer by?

A. Ja / gy moochter met u boot upt en in seyl.

V. Weet ghy niet waer zy voozt wilden?

A. Haer meyninge was / soo sy seyden / naer Atchein / of Bantam
om Peper en Nagelen.

V. Soo moeten het geweest zyn Hollanders.

A. Wat zyt ghy vooz lieden? van waer komt ghy?

V. Wy zyn goet volck / en komē upt verre lande.

A. Hoe hietmen u landt?

V. Ons landt is ghenamt Hollandt.

A. Wat komt ghy hier doen?

V. Wy komen hier dooz contrarie windt / en souden geerne ber-
bersingh koopen: want wy langhen in Zee gheweest zyn.

A. Wel ick sal 't den Coninc aendienen / datter vzeemde schepen
aengekomen zyn.

V. Soo 't u belieft / ick sal twee man met u nae den Coninc
senden

A. Wel ick ben te breden.

V. Hoe komt daer soo veel volcks / die alle gheveer dra-
ghen? oock hoor ick gheluydt van Trompetten en Scher-
mepen.

3

D. Appa dia kerryja siny ?

I. Dia tieda bly la'in ke maccánan , bagy lymoén manis , lymoén cáp'as , pissang , ayermádoe , bras , lemboc , karbouw , cambing , deng'an bierebiry ,

D. Barrapa lamma dí'a siny ?

I. Barang dú'a poele hary , carna adda banja órang fakít , iang de tancko siny dalam látoc roema ,

D. Matty banja orang dya ?

I. Barang nam orang deng'an tacu kyta , wellakin banja adda sombo poelang.

D. Dya adda de ambil siny ayer manis ,

I. Adda dálam Song'ay de balaccan oujong ytoe.

D. Adda ayer baick ? dapit ampir ken lampán ?

I. Ia , tun dapit deng'an lampán kélouwar massoc.

D. Tieda túan tau manna dya mau poelang ?

I. Kha idak dya adda , bagy catta dya , k' Atche attou ke Bantam ambil lada.

D. Itoe la Orang H llanda.

I. Orang appa kamoe ? derri manna datan kamoe ?

D. Kyta orang baick , datan derri negry láou.

I. Appannamá negry kamoe ?

D. Negry kyta namma Hollanda.

I. Appa bowat engkou de siny !

D. Kyta datan siny darna angin fallach , iang mau bly maccánan , carna kyta adda lamma de láoet.

I. Baick beta pegy somba ken Sultan , iang cappel dagang adda datan.

I. Iicka túan mau , beta soeroh dú'a órang sarta moe pada Rayja.

I. Baick beta kaboel.

D. Boót appa datan bagytoe órang banja sammoenja tangrong sinjata ? lagy beta deng'ar boenji namfici deng'an sero-ney.

- A.** Dat is den Coninck met zynen staet.
D. Affet alsoo? dan sal ick hem selver tegen gaen / om hem selven reverentie te doen.
A. Wel / gaen wy t'samen.
C. Wat zijn dat vooz lieden die hier komen?
A. Heer Coninck dat zijn lieden die komen upt verre Lande / hier dooz contrarie wind / hadden garen verberfing vooz haer volck.
C. Doetse hier komen / dat ickse mach hooren sprekē.
A. Wel Heer Coninck: hier zijnse.
C. Wat zyt ghy vooz lieden? Wat komt ghy hier soeken.
D. Heer Coninck wy zijn Hooplieden / die upt verre Landen komen / ende zijn dooz storm hier verballen.
C. Hebt ghy langhe in Zee gheweest?
D. Ontrent vier maenden.
C. Waer is u meeninghe voozts te seplen?
D. Onse meening is naer Bantam / om Peper / Nagelē Motemusschatē / en Folie / ende alsoo wy nu hier verballen zijn / ver-soecken aen uwē Majesteit om hier eenich versch Water te halen / ende eenige verberfing te koopē.
C. Wat Coopmanschap bzingt ghy mede?
D. Wy bzingen gout / silber / laken / korael / pfer / loot / tin: oock allerley koopmanschap / als spiegels / messen scharen / kammen / bzillen / trompen / slupten / glasen / en watmen bedencken kan.
C. Dat is goet: hier is oock van alles ghenoech / Als koepen / busfels / bocken / ende van bzuchten / soo veel ghy van doen sult mogen hebben: oock sal ick mijn volck belasten / dat sy u van alles verkoopen sullen.
D. Godt betwaer den Coninck.

De derde t'samensprekinghe, om in de Indische Landen ververfinge te koopē, een Duytsman met een Indiaen.

- D.** Godt groet u myn vriendt.
A. Ghy van ghelijcken mijn Heer.

Y. Itoe Sultaen deng'an Rayat di'a.

D. Bagitoe ? beta pegi diry hamba ken somba aken dia

I. Baick , pegy dua kyta.

C. Orang appa itoe datan fini ?

I. Tuankoe itoe orang datan derri negri iauw , fini carna ang'us fallach , mau mackanan keg orang dia.

C. Socroh kemaree , jicka ako dapat deng'ar berkatta.

I. Baick tuanko : adda zyni.

C. Orang Maya ankou ? appa datan kamoe tjary siny ?

D. Tuanko kita orang soudagar jang datan derri negry iauw , karna toffaen goe'gor fini.

C. Adda tun lamma de lae't ?

D. Barang ampat boelan

C. Manna khandack kamoe poelang baleyer ?

D. Khandack kyta mau ke Bantan ken lada , Bong'a lawang , Bopalla , bis bas : carna kua lakarin gougor fini , mehon aken dulli terpada , ken ambil de sini barang ayer manis , lagi ken bli barang ma kanaan.

C. Appa parviniaga kamoe bava ferra ?

D. Kyta bava mas , perack , sackelat , polam , bissi , tinda itam , tinda poutee : lagi barang ienis ienis parviniaga bagi t'jierement , fiffou , gonting , sifir , t'jirment matta , gila-
gila, t'jirment kaja : lagi barang dapat t'jinta.

I. Baick itoe , simupoco akit'chanya , barang barang , bagi leda boe , karbour , cambing , liang , bokayou , adda banja barang bergoeng kamoe , lagi ako teroh orang beta de uwal ken kamoe samoenja.

D. Daulat Tuankoe.

I. Itoe b'ya berkatta lamma , aken bli mackanan dalam negri India.

I. Itoe orang lundis yang datang dari negri India.

D. Ila bry salamet t'backo , De kamoe begitoe quilla ny.

V. Hebt ghy niet dat mijn dient?

A. Wat sijn ghy booz lieden? Waer komt ghy van daen?

V. Wy sijn Kwooplieden upt verre landen ende soude geerne hier handelen.

A. Wat soeckt ghy booz ware?

V. Ich soeck eetbaer ware / om mijn volck te eten / die deel sicck sijn : want wy vier maendē in Zee getwoest sijn.

A. Dat is te lang in Zee te sijn / ich soude wel haest sterben / dat ich soo langhe op de Zee was.

V. Waren daer gheen lieden / die ter Zee niet baren en wilde / de werelt soude niet doozsien worden.

A. Het is de waerhejdt / oock moet 'er lieden sijn die het landt ploeghen.

V. Segt vriendt / hebt ghy eenighe bocken / schapen / koepen / oft eenige vzychten?

A. Soo ghy wilt niet mijn gaen / ich sal u van alles genoegh wopfen.

V. Iffet verre te gaen? ich en gaen niet garen-dooz bosschen. Want 'er dickwils veel wilt ghediert is / als Cygers / Kenofers / oft Slanghen daer ich verbaert booz zy.

A. Het is hier by ober dese valcp / hier is geen gediert om vze se booz te hebbē.

V. Wel laet ons dan gaen.

A. Segt my nu wat ghy al begeert / ich sal u berkoopen wat ghy wilt?

V. Ich hebbe van doern offen / bocken / ende vzychten / als ozan jern-appelen / lymoenen / granaet-appelen / benanes melck / honich / iupcher / swyckerriet / ghestooten rys / ende gigestooten rys.

A. Wel / hier is van alles ghenoegh.

V. Wat looft ghy dien Os?

A. Wat wilt ghy daer booz geben / silber / oft wilt ghy reulen met koopmanschap?

V. Ich sal u silber booz den Os gheben / ende booz de vzychten sal ich reulen andere ware.

A. Ghy sult my gheben / soo 't u belieft / vyf groote realen / goet silber.

D. Tied adda baran mati beta ?

I. Orang appa enkou ? derri manna tun datan ?

D. Kyta orang loudagar derri negry, iaau, mau viniaga de siny.

I. Arta maya tjary kamoe ?

D. Beta tjary maccanan, ken macean orang beta, adda banja sikit : carna kyta ampat boelan dalam laeot.

I. Itoe lamma bena doudock de laeot, Béta lecas-matty poelang, jickelou béta bagi lamma de laeot.

D. Ickelou tieda adda orang iang tieda maau pégy de laeot, iang dunya tieda siappa lyat dya.

I. Songo itoe : lagi poen mau orang iang de nangala tannah.

D. Catta sobat, adda tun barang cambing, byrebiery, lemboc, attoueu barang bokayou ?

I. Iicka enkou mau ialan sarta beta, barang barang amba toenjock kamoe.

D. Adda iaau de ialan ? beta tieda fouka de ialan dalam outan, carna banja kaly adda benatang jahat, bagy Harymou, Baidack, attou Oular, iang de manna amma takot.

I. Adda siny ampir lepas padang yni, siny tied adda benatang, ken adda takot

D. Baick boela kyta dua

I. Catta beta appa khandack moe sekaran, beta berjuwal kamoe birang touka ?

D. Ako adda bergoena lemboc, cambing, lagi bokayou, bagy lymoén manis, lymoén kapas, bodelyma, piflang, ioulou, ayermadoe, lakar, teboe, braas, deng an padec.

I. Baick siny adda famoenja.

D. Barappa tun harga Lemboe itoe ?

I. Appa tun mau bryken itoe, perack, attou mau toeker ken harta ?

D. Amma bry perack ken Lemboe, iang bokayou beta toukar ken arta lain.

I. Kamoe bry, jicka mau kyta, lyma ryaél belat, perack baick.

7. Dat is te veel / ick mach soet niet hoopen.
1. Hoe veel wilt ghy gheben?
2. Ick sal u drie ende een half gheben.
3. Op sult my vier ende een vierendeel gebē.
4. Ick en mach niet lange dinghen / wilt gy een vierendeel min:
als vier hebben.
5. Wel neemt hem nae u,
6. Ghy moetsē aen de schuyt doen bzingen.
7. Dat zal ick doen / als ghy ghedaen hebt.
8. Hoe veel 't dupsent bande limoenen / orangien-appelen / gra-
naet-appelen?
9. Ghy sult gheben twee groote spiegels / vier d'uck glazen / ses
scheermessen.
10. Ick sal gheben vier kleyne spiegels / ses messen / seven trom-
pen / ende tien seharen.
11. Dat is te goeden koop / ick soude bekeben zyn van mijn Meester.
12. Wel ick sal u dese twee bullen noch meer gheben.
13. Hout dat / ick mach niet lange staen
14. Hoe veel sal ick gheben hoop de mate van de witte rijs / melck
en de honich?
15. Ghy sult t samen gheben een elle root laken / ende twee ellen swart.
16. Ick sal u een elle groen / ende een elle geel laken gheben.
17. Heemt wegh: wilt ghy pet meer?
18. Du niet / het wordt laet / ghy moet my dit alles doen draghen
ende den Es wel vast doen binden / ende in de schuyt doen bzingen.
19. Dier zyn vel arbeiders / die geit verdienen in den
20. Ick had bedonghen te boren / dat ghy dat selst doen most.
21. Wel is dat alsoo / dan sal ick dat laten doen.
22. Ghy moet ons alle daghe bzinghen dat my van doen hebben.
23. Komt moeghen weder / ick sal u goede koop gheben.
24. Maer seyt my ser ick gae / is hier niet een huys te huuren / om
van ons seck volck in te legghen.
25. Sonder veel sicke leden.

- D. Itoe banja bena ; betà tieda dapat bly begitoe.
- I. Barrapa tun mau bry ?
- D. Amma bry ken kamoe ting'a ampàt.
- I. Enkou bry ampàt se soekoe.
- D. Tieda beta dapat tauwar lamma , tun mau coerang se sou-
koeu ampàt ?
- I. Baick ambil la kamoe.
- D. Tun oenjock dya ke sampan.
- I. Amma boat begito , tatkalla souda kerija kyta.
- D. Barrapa seriboeru itoe lymoene kapas , lymoene manis , bodelyma?
- I. Enkou bry dua tjrrement belar ; ampàt katja mynom , nam
pissou benjoukor.
- D. Beta bry ampàt tjrrement ketjil , nam pissou toujou gingong
lagy lépoelo gonting.
- I. Itoe morra bena : pongolo béta de bakeleyken amba.
- D. Baick beta bry itoe dua tjrrement matta lagi lebeh.
- I. Ambil la , amma tieda dapat dyri lamma
- D. Barrapa beta bry pada soukat bras poutee , ayersousoe , den-
g'an ayarmadoe ?
- I. Tun bry samma fatoe gas sackelat miera , dua gas itam.
- D. Hamba bry kamoe fatoe gas sackelat yjouw , fatoe gas koning.
- I. Ambil la : mau tun barang lain ?
- D. Sokaran tieda , patang hary datan , tun soroh tangong syni
sámoe'a , lagi Lemboe , terékat tegoh de Bava dâlam sam-
pan.
- I. Adda siny órang Oúpâhan mou broufa ken derham.
- D. Beta bro'at , douloeu , iang diery kyta bowat itoe.
- I. Baick adda bagitou , beta soeroh bówat ?
- D. Tun dapat sa hary hary bava barang bergoena kyta.
- I. Daran islock betá bry morra ken tuan .
- D. I agy catta doulou amma ialan , tied adda siny fatoe soema
terzywa , ken doedock orang lakit kyta.
- I. Adda banja orang lakit ?

D; Ba

- D.** Omtrent twintigh personen.
- I.** Wat siechte hebben sy?
- D.** Sy hebben veel den rooden buckelooft / daer zijnder die de koozse hebben.
- I.** Hier zijn veel liede die wel raet booz hebben oock salmen wel een huys vinden.
- D.** Wel moogen als de Boot komt / om water te halen / sal ick mede komen.
- I.** Komt alst u belteft / ick sal in huys blyven.
- D.** Het wordt doncker / ick moet gaen het sal middernacht zijn / eer wy scheep komen sullen / want de rypier is lang om af te dypen.
- I.** Gact / Godt sy met u lieden /
- D.** Blyft met Gode.

De vierde r'smensprekinge, van eender die in een boschagic verdoolt is, ende weder den wech gewesen word.

Jacob een Duyts, Gabriel een Indiaen.

- I.** **H**ola hou / en hoozt daer niemant? hou maets / hou waer zyt ghy? ick vrees ick in dit bosch verdwaelt zijn sal ick en sie hier gheen wech upt te komen / 't is best ick op dese bergh gae / om te sien oft ick een upthomst sien kan / mijn dunckt ick in de valeye / eenighe huysen oft hutten sie / ick moet dooz dese wildernis gaen / myn dunckt ick volck hooze / hier staet een man die sal ick naer den wech vraghen / Godt groet u mijn vrendt.
- G.** Godt geve u gheluck heer / van waer komt ghy soo root? ende soo besweet zyt?
- I.** Dat sal ick u segghen heer ick ben met ons volck gheweest in 't bosch om vryhels te schieten / ende ben vanden wech ghedwaelt / daerom ick naer pemant soeck die mijn den weg wippen wilde.
- G.** Hoe is uwen naem?

I.

D. Barang dua poelo orang.

I. Sakit maya adda dia ?

D. Banja adda sakit prot bedarah , adda poen iang adda de mana.

I. Adda siny orang iang tau ken oubat , lagy poen dapat satoe roema.

D. Baick islock tarkalla sampun datan ken ambil apes beta datan farta.

I. Datu manna mau kamoe , amma tingal de roema.

D. Klam la amma mau jalan , iady ting'a mliam tarkalla kyta datan ke cappel , carna song'ay pepiang ken bylier ,

I. Pegy , Alla farta kyta ,

D. Tingal ken Alla.

*dang empat barhatta samma , de satoe orang beroutan dalam outan
tan . lagy poelang jalan de tanjuck orang.*

laackoeb orang duyts . febrail orang Indiaen .

I. **H**Ou , hou , tieda syapa deng'ar ? hou teman , hou manna kamoe ? takot amma beroutan siny dalam outan , tieda beta lyat jalan sini ken calouwar , baick amma jalan atas bukit siny , ken lyat tieda beta lyat tempat calouwar , takot amma kelih dalam padang barang roema astou bobarong , beta dapat jalan pada rimba siny , takot amma deng'ar orang : siny terdyry le orang dya beta tanja jalan. Eflakemal.com kya'y.

G. Alla bry talamat kya tuan , deisy manna tuan lekern mycrab deng'an berplough.

I. Amma beratta ken suan , beta sonda ferna teman kyta dalam outan ken boenoch boerong , beta beroutan de ialam , carna syae beta tary barang sappa , yang mou roenjock jalan ken amba.

G. Appannema tuas ?

✻

I. Namma

J. Mijn naem is Jacob / ende hoe hietmen u :

G. Men hiet mijn Sabziel.

J. Dat is een goede naem.

G. Segt my Jacob waer wilt ghy zijn ?

J. Ich waer garen in onse schepen die daer op de Gede ghesanchert zijn.

G. Ghy zyt hier te verre upt den wech / een moogt van about niet inde schepen komen.

J. Ich soude noode aen landt vernachten / ons volck soude dencken oft eenigh quaet my aenghekomen waer.

G. Blyft hier te nacht slapen / mozghen sal ich met u gaen om den wegh te wpsen

J. Alst anders niet zijn en mach moet ich patientie hebben.

G. Want het is perijckel by nacht te gaen van de Eyghers.

J. Ich sal dan byden ghelyck ghy segt / maer ich hebbe grooten hongjer en dorst / want ich lange gheloopen hebbe door bosscheu en wudernussen / ende hebbe my aen den doorn ghequest

G. Komt in huys ich sal u eeten doen geben / ende sal een hoen doen dodden.

J. Geest my eens wijn de palm te drincāen / een geest my een jonge kokes-noot t'eten

G. Komt laet ons gaen het eeten is ghereedt.

J. Gaet ghy eerst sitten / ich sal naer komen sitten.

G. Hola / langt daer water / om de handen te wasschen / my eet Jacob / ghy en eet niet.

J. Ich doe niet dan eeten

G. Proeft van dat ghesoden oft ghebraden hoen.

J. Het eeten heeft goede smaech / want ich goeden hongjer hadde.

G. Dat is goet / maer drincht eens van desen Wijn.

J. Mijn dunckt dat'et gebzanden Wijn is.

G. Jae 't / men bzantse van Gijs.

J. Sulken wy niet slapen gaen / want wy moeten mozghen broech op ?

G. Alst

- I Namma beta Iaackoeb , lagy bagy manna namma tuan ?
 G. De bry namma beta Iebrayl.
 I. Itoe namma baik.
 G. Carta beta Iaackoeb manna mau anckou ?
 I. Souka beta dalam cappel kyta , iang de tlock siny berlabo.
 G. Anckou siny riau de jalan , tieda dapat petang ytoe datan dalam cappel ?
 I. Soukar beta bermalam ke darat , teman kyta takot barang ia-hat datan ken amba.
 G. Tingal siny tydoor malam yny islock beta begy famma kyta ken-toenjock jalan.
 I. Iickelou tieda dapat lain appa daya beta.
 G. Carna adda miskil malam berjalan ken Herriou.
 I. Amma tingal bagy katta-tun , wellakin beta tanja lapar deng'an daga , carna lamma beta lary dalam outan daan rimba , lagy amma louka pada doery.
 G. Maslock de roema beta-soero bry maccan , iang de soero sommele ayam sekoer.
 I. Bry beta sakaly tuack ken mynom , deng'an latoe Nyocer mouda ken maccan ,
 G. Boela kyta maccan , maccanan souda ader.
 I. Doudock tun doelou , kyta doedock commediën.
 G. Hou , bry la ayer ken basso tang'an kamoe , mackan Iaackoeb , tieda maccan.
 I. Beta tieda bowat la'in ke maccan.
 G. Rassa pada ayam reboes , artou ayam pangang.
 I. Iang maccanan adda sedap rassa , carna lapar beta rain adda.
 G. Baik itoe-iang my nom sakaly derry Arack ytoe ,
 I. Amma fikir itoe Arack äpy.
 G. Ia , de brousa dery Br.s.
 I. Tieda kyta pegy tydoor , carna islock kyta bankit derry pagy ?

- B.** Alst u belieft / u slaep plaes is ghereedt.
A. Wols Gabriel sullē wy niet op / om op den berch te gahn?
B. Het is noch te vroeck / op moecht noch wel een uure slapen.
A. Neen / het is dach / laet ons op.
B. Wel ick sal komē.
A. Wat wegh sullen wy gaen?
B. Wy moeten dooz dit bosch gaen / dan komē wy by een
 rypbier / daer wy dooz moeten gaen.
A. Is de rypbier seer diep?
B. Tot ober de knpen.
A. Moeten wy dan noch verre gaen?
B. Dan daer moeten wy ober eenen hoger berch ende komē
 in een valeye.
A. Maer in dese bosschagte sijn hier gheen stupelroovers /
 die de lieden haer goet behemen?
B. Ja / hier komē van onse vpartden / die de lieden vane-
 ghen en rantsoen gheben.
A. Soo is hier niet sonder groot perijckel?
B. Soomtijts dooden sy die lieden wet
A. Segt Gabriel / als wy ober desen bergh sijn / sullen wy
 dan de schepen sien moghen?
B. Wy sullense terstondt mogen sien / dan moeten wy de
 rechterhandt om gaen.
A. Moeten wy Oost of West gaen?
B. Een weynigh Supt / daer nae Nooyt an.
A. Ick sien de strand ende de Zee / waer van ick seer vlyde-
 zy / ick sal (wil God) nu haest t'scheep sijn.
B. Wat sult ghy mi gheben / dat ick u den wegh ghekwesen hebbe?
A. Men sal u wel betalen als ick t'scheep come.
B. Wel ick sal moeghen weder komē / ick moet nu weder
 naar hups.
A. Gaet / Godt sy met u.

E Y N D E.

De

- G. Tackalla souka moe , tempat tydoor lounda affil
 I. Hou lébrail tieda kyta banckit , ken pegy de ialan ?
 G. Barou lagy , tun dapat lagy tydoor lejain.
 I. Tieda , seangla , banckit kyta.
 G. Baick beta datan
 I. Ialan appa kyta pegy ?
 G. Kyta dapat jalan dalam outan siny , poelang kyta stoe song'ey , iang kyta ialam sibrant.
 I. Song'ey stoe adda dalam ?
 G. Lepas loetut.
 I. Ialan kyta jaau derry sana ?
 G. Derry sana ialan kyta de gras boukit tingy , e poelang dalam taroe padang.
 I. I agy dalam outan siny tied adda orang merbodt iang de ambil arta orang ,
 G. Ia , siny datan orang sontroe kyta , de tangkap orang daen de socro teboes.
 I. Jieke begien adda miskil besar siny ?
 G. Barang caly poen de boenoch orang.
 I. Carta lebrail , jieke kyta lepas boukit siny , dapat kyta lyat cappel ?
 G. Kyta dapat lyat lahat lagy , derry sana kyta ialan ke kanan.
 I. Dapat kyta ialan Tymoor attou ke Barat ?
 G. Sekit ke Selatan , commediën ke Utara.
 E. Beta lyat pafit deng'a i Laoet , ken manna beta souka banja , amma (Infiälla) lakaran lacias dalam cappel.
 G. Appa tun bry ken beta carna amma toenjock ialan ?
 I. De bayer buck ken tun taccalla beta dalam cappel.
 G. Baick islock amma poelang , lakaran beta combaly ke
 rami.
 I. Pegy , Alla farta kamoe.

S O U D A H A N .

2 ,

lag

De vyfde r'samen sprekinge, om te leeren koopen ende verkoopen.

Lucas, Jan, Moyses.

A. Godt gheeft u gheluck Jan.

J. Ende u alsoo Lucas

A. Wat maect gy hier so vzoegh in de koude? hebby hier lang gheweest?

J. Omtrent een uure.

A. Hebt ghy veel verkocht van daghe?

J. Wat soude ick alreede verkocht hebben? ick en hebbe noch geen hant-gift ontfangen.

A. Noch ick oock niet.

J. Hebt gorden moet / tis noch vzoegh / Godt sal ons eenige krooplieden toesciden.

A. Myn dunckt hier komter een / myn Heer wat wilt ghy koopen? belieft u pets te koopen / besiet of ick niet en hebbe dat u dient / komt binnen inde winkel / ick hebbe hier goede root-scharlaken / oock swart / geel / groen / purper / voozts van alle kolen ren wat ghy begeert oock heb ick linne-laken dat spin is / goet zude-laken / goet fluweel / gheblocint-fluweel van alle soozten / dammast / satyn / kammelot roode-koralen paternosters / koozael in tachen / trape spieghels / glazen om upt te dvincken van alle soozten / pampier / vuzlen van alle ghesichten / soo ghy een goet roer of rappier begeert ick hebse die goetd zijn / epscht wat u belieft / ick salt u laten besien / het ghesicht sal u niet kosten.

A. Wat kost d'elle van dat laken?

J. Het kost een tapeel d'elle.

A. Dat is te diere vooz my. wat gekd d'elle van dit kammelot?

J. Ghy sulter af betalen beliebet u / ses maes vooz d'elle.

A. Het is te veel / want het is te grof.

J. Maet verlos / besiet het wel / het is sijn ende heeft goede glanse.

M. Sal

Iang lima berkatta sanna, ken bereyer bly daan iuwal.

Sy Lucos, sy Iohan, sy Moufa.

L. Alla de bry salamat Iohan.

I. De tu'an poen begytoe Lucos.

L. Appa bowat pagy hary dalam toujock? adda tun lamma de siny?

I. Barang sejam.

L. Adda iuwal banja hary yny?

I. Appa dapat iuwal begitn hary, belom beta tryma barang harga.

L. Lagy beta poen tieda.

I. Iangan tjinta, lagy hary barou, Alla de soeroh barang seu dagar ke marce.

L. Takot beta siny datan fatoe, tuan appa mau bly? mau bly barang barang, lyat jicke beta tied' adda khandack kyta, mafflock dalam kedey, amma adda siny sakalat niera baick, lagy itam, koning, yjou, lambayong, poelang barang warna kamoe mau, adda poen par amba kajin iang alus, kajin sultra baick, mockemacl baick, mockemal bergong'a der-ry barang ienis, mossayjar, arteias, touf, palam niera bertjabang, tjirment baick, cattja permynom'an barang ienis, cartas, tjirment matta ienis ienis, jicke tun mau fatoe bedil pedang baick, adda par beta jang baick, pinta barang khandack moe, beta bry lyar, ken lyat tieda bry harga.

M. Barrapa harga segas lackelat ytoe?

L. Hargienia se tayecl se gas

M. Harga besar pada beta, barpa harga segas souf yny?

L. Tuan bayer jickelou mau kamoe nam maes se g.s.

M Mahal bena, carna castar.

L. Sentaby, lyat bay baick, adda alus jang ayer poen baick adda.

M. Tuc-

M. Sal 't zyn kokere niet verschieten ?

A. Soo het zyn veruut niet en hout / ick sal u ghelt weder gheben.

M. Wel / seyt wat ick gheben sal.

A. Ick hebt gheseyt / ses maes.

M. Ick mach soo veel niet gheben.

A. Wat sal ick hebben / biet ghy niet ?

M. Wat soude ick bieden ? ghy hebt nu te veel gheloost.

A. Ick en hebbe / maer het en is niet gheseyt / dat ick niet nuu geben en sal / seyt wat ghy daer vooz gheben wilt ?

M. Ick salder vooz geben drie Maes / drie Coupan.

A. Ick en macht soo niet gheben / soud ick het soo gheben / ick soude verliesen / ick hebbet hier wel / dat ick u vooz dien prijs gheben sal / maer ten is soo goedt niet / ick sal u wel laten sien / dat ick vooz mindere gheben sal / dan ghy moecht niet beter doen / als wat goets koopen / al waren wy broders / soo soud ick u niet beters konnen gheben.

M. Wilt ghy mijn gheldt hebben ?

A. Alsoo niet mijn heer.

M. Ick sal noch een Maes en een Coupan meer gheben.

A. Ick en mach / ick soude verliesen.

M. Ick en kan niet meer gheben.

A. Wel in den naem des Heeren / gaet elders besien oft ghy beter koop vindt / ghy sult het nergens hebben vooz beter prijs / ick hebbe u de macht soo goede koop te geben als p'mant inde stadt / maer ick moet wat winnen / ick sit hier in mijn kracem niet om te verliesen / ick moet'er af leven / ghy weet wel dat alle dinck der is / daerom moet dat een het ander volghen / ist dat ghy niet gheben en wilt bys maes / ick en kan u niet helpen / ghy zijt te broet.

M. Dat ben ick seker.

A. Men mach aen u niet winnen / dat een p'ghelijck soo broet ware als ghy zijt / ick soude wel mo'ghen mijn winckel toesnyden / want ick soude de kost niet winnen.

M. Ghe-

M. Tieda beroubah warnaenja ?

L. Iicka tieda tingal warnaenja , amba poelang derham kamoe.

M. Baick , catta barrapa beta bry ?

L. Souda beta katta , nam maes ,

M. Tieda beta dapat bry sekien.

L. Barpa tun harga ken amba ?

M. Appa tauwar beta ? bésar tun harga ken amba.

L. Tied' adda , lagy tieda terkatta , jang beta tieda bry coerang , catta barrapa tun mau bry ?

M. Beta bry ken ytoe tyga Maes , tyga Coupang.

L. Tieda beta dapat bry begytoe , jicka beta bry sekien , amma moroegy , amma adda iang de siny , beta bry kamoe harga begytoe , wellákin tied' adda baick bagy ytoe , beta bry liat ken tuan , ako bry coerang , wellákin tun tieda dapat bowát lain baick ken bly barang jang baick , jicka kyta poen soudara , beta poen tieda , dapat bry jang baick lain.

M. Mau tuan derham beta ?

L. Tieda begytoe tuan.

M. Beta bry lagy fá Maes fá Coupang lebeh.

L. Tieda dapat , amma moroegy.

M. Amma poen tieda bry lebeh.

L. Baick bismillaa , pógy tempat lain liat jicke dapat bly morra , tieda tuan dapat tempat lain harga coerang , amma dapat bry harga sekien bagy barang orang dalam bendar , wellákin mau beta laba sedékidr , beta tieda doudock siny dalam kedey ken morougy , mau beta ydop ken siny , tutt tasu barang barang adda mahal , carna ytoe satoe ekbr lain , jickelou tieda mau bry lyma maes , tied'ako dapat tompo , tuan kykir banja.

M. Songo beta begytoe.

L. Tieda dapat berlabba pada tuan , jicka sammoenja kykir begytoe bagy kyta , beta dapat la toctoep kedey amma , carna tieda dapat bruile macanan beta.

8.

M. Ghelijck ghy segt.

A. Cis s'cher wasc.

M. Nu hoozt een woorzt.

A. Wel segt / ich sal hoozen.

M. Ich sal gheben een Coupant minder / als vps' macs.

A. Het is te wepnich / ich en macht soo niet gheben.

M. Wel / sal ick 't niet hebben ?

A. Om die prijs niet.

M. Wel blpft met Godt.

D. Gaet / Godt zy met u / komt neemt het / ich en mach u niet laten gaen / om dat ghy mijn een ander repse het gelt weder gunnen wilt / maer het is te goede koop.

M. Dat segt ghy / ich segghe dat het te dierre is / ghy hebt mijn bedroggen.

A. Ich schelde u quijt ist dat ghy qualick te breden zyt.

M. Het waer schande dat ick sulcx dede/hout daer u ghelt / hoe veel ist.

A. Ich hebt gherkent / het bedraecht elf tapel / acht macs / die coupang.

M. Iffet alsoo wel gherkent ?

A. Ja / het is alsoo recht.

M. Wel hout daer telt u ghelt.

A. Dit ghelt is niet goet.

M. Waerom en is het niet goet ?

A. Om datter veel ghescheurt / gheschaert / oock ghebroken is.

M. Wel soeckter upt die niet goet zyn / ende gheeffe mijn weder.

A. Dat sal ich doen

M. Gheeft mijn een coupang weder die'er te veel is.

A. Ich en hebbe geen kassen van dage ontfangen.

M. Om ons te schepden van den ander / so sal ik dit klepen kopken booz de coupang nemen ?

A. Nemet ghy mooght een ander repse weder / wat meerder gheben.

M. Dat wil ich doen (belicbet Godt)

A. Wilt.

- M. Bāgy katta kamoc.
 L. Itoe longo.
 M. Boela deng'ar sepattah.
 L. Baick katta , beta deng'ar.
 M. Amma bry coerang la Coupang Iyma maes.
 L. Sedikit iouwa , beta tieda dapat bry begytoe.
 M. Begy manna , iady ken ako ?
 L. Harga bigitoe tieda.
 M. Baick tingal ken Alla.
 L. Pegy , Alla sarta moc , maree ambil la , beta tieda dapat is-
 lan kamoc , carna tun lain kaly pada beta , poelang ken der-
 ham , wellakin morra béna.
 M. Itoe tun katta , amma catta iang máhal béna , tun louda
 berdeng'oe d'ako.
 L. Ako lepas enkou , jicka tieda soucka kamoc.
 M. Itoe malou jicka beta keryja begytoe , ambil derham tun ,
 berrapa iady ?
 L. Souda beta kekier , iady seblas Tajeel , delapan maes , ty-
 ga coupang.
 M. Adda baick bekiera begytoe ?
 L. Iya , begytoe betoel.
 M. Baick ambil la derham kamoc.
 L. Derham itoe coerang.
 M. Carna appa coerang.
 L. Carna banja tjirah lombing , Iagy pattah.
 M. Baick pilleh iang tieda baick , poelang ken amba.
 L. Beta Keryja begytoe.
 M. Sa coupang combaly ken beta , iang adda lebeh.
 L. Beta belom tryma kas hary iny.
 M. Carna tjerey dua kyta , beta ambil maukó ketjil pada cot-
 pang iny
 L. Ambil , kamoc lain kaly tun bry sekite lebeh.
 M. Hamba bowat pegier (in-si Alla)
 L. Tuan

61.

A. Wilt ghy u goedt ghedraghen hebben / ick sal 't mijn knecht doen draghen.

A. Een is geen noot / ick sal 't wel draghen / blijft met Godt.

A. Grooten danck mijn heer / als ghy pet van doen hebt komt tot mijn / ick sal u goede hoop geven.

A. Wel ick sal komen.

A. Godt zy met u mijn heer.

Op hebben hier ghespoochen van Tayceelen, Masca, Coupang ende Kaffen, 't welck is Atcheius gelt; in Sumatra doet een Tayceol seestien Maes, een Maes heeft vier Coupang, een Maes doet hierduysent en vyf-hondert Caffen.

De seste tamen sprekinghe, om een schult te eyschen.

Joseph, Adam, Isaac.

A. Godt groet u mijn heer.

A. Ende u alsoo vriendt.

A. Ghy weet wel waerom ick hier come / doet ghy niet?

A. Neen ick seker.

A. Hoe / weet ghy niet wie ick ben?

A. Neen / wie zyt dy?

A. Hebt ghy vergeten dat ghy laest koopmanschap met my dedet?

A. Dat is seker waer.

A. Wanneer sal ick mijn ghelt hebben?

A. Ick en hebbe seker nu ghen ghelt / ick hebbe al mijn gelt dat ick hadde de lieden ghegheven / ghy moet noch acht daghen wachten.

A. Ick en mach niet langher wachten / ick moet betaelt zyn / ick hebbe lang ghenoech ghebracht / maecht dat ick ghelt hebbe / oft ick sal u doen banghen / oft stelt mijn bozge.

A. Hoe veel ist dat ick u schuldich ben?

A. Dat weet ghy wel.

A. Ick heb 't seker vergheten / ick heb 't geschreeven maer word niet waer.

A. Op

L. Tuan mau louro bava berang barang kemoe, beta socro pada fakey hamba.

M. Tiedang appa hamba dapat bava, tingal ken Alla.

L. Sombo beta ken tuan hamba, tatkalla tuan barang bergoena, datan pada hamba, beta bry harga morra, Baick hamba datan.

M. Alla adda farta tuan hamba.

Iang nam berkatta sammu, ken minta outang.

Ioeseef, Adam, Ise'ach.

I. Eflam kya yi.

A. De kamoe begytoe lobat.

I. Tun taau carna appa beta datan finy, tieda tauw?

A. Songo tieda,

I. Begy manna tieda kénal ken dako?

A. Tieda, siappa enckou?

I. Adda loupa iang tun arteen viniaga ken beta?

A. Iroe songo

I. Mannacalla beta bruille derham?

A. Beta tied adda sakaran derham, hamba souda bry derham samoe'a pada beta ákea orang, mau tuan nanty lagy de lapan háry.

I. Tieda beta dapat nanty lagy, bayer ken beta, amma samma bona bernanty, kerija beta bruille derham, attou beta loure tankap, attou bry orang Enckouwy.

A. Batapa hamba besousang ken kamoe?

I. Tau la kamoe:

A. Songo beta loupa, áko souda soerat iang tieda taau kama.

J. Op zyt mijn schuldich thien Capel vier maes / is 't niet waer? is 't soo riet?

A. Ick gheloobe seker dat het alsoo is.

J. Ghy hadt mijn beloost gheyt te gheben ober twee maenden / maer ghy en hebt u wooydt niet gehouden.

A. Het is wel waer / maer ik en hebbe geen gelt konnen krygen van de geene die ny schuldich waren.

J. Daer en hebbe ick niet mede te doen / doet u betalen.

A. Ja als de lieden gheen gelt en hebben wat sal ick hen lieden doen? ick moet wel beyden tot dat zyt hebben / men behoort soo straf niet te zyn / wy behoren te hebben medelyden niet malcandern / alsoo ons Godt bevolen heeft.

J. Het is wel waer maer ick heb lang ghenoech ghetwacht / ick en mach niet langher wachten. Want de lieden dieu ick schuldich ben / en willen oock niet langher beyden / ten waer dat ick soude wel langer wachten.

A. Komt hier byendt / desen man sal verzoghe vooz mijn blyben.

J. Sal hy 't doen? ist waer byendt? Wilt ghy verzoghe blyben vooz desen man?

A. Ja ick / hoe veel is hy u schuldich?

J. Het is thien Capel / vier Maes.

A. Hoe / is 't soo veel? ten is niet soo veel.

J. Het is immers.

A. Ten is seker / ick wilt wel sweeren / dattet soo veel niet en is.

J. Hoe veel is het dan?

A. Ten is niet meer dan neghen Capel / ghy hebt mijn selfs ghesepdt.

J. Hebbe ick 't u ghesepdt? ick en doe.

A. Ghy hebt immers.

J. Wel / alsoo zyt dan / mijn dunckt nochtans dat het thien is / maer ick ben te beyden / nae dat ghy segt het niet meer en is. wanner sal ick betaelt zyn?

A. Binnen thien daghen.

A Ick

I. Outang tun ken ako sepoclo Tayeel ampat maes adda benar ?
tieda begitoe ?

A. Takot tongo begitoe.

I. Souja kyta bejanjy ken bry derham beta moela duwa boclan . .
lagy katta tun tieda fach.

A. Itoe fongo , wellakin tieda beta brulle derham derry iang be-
routang ken hamba.

I. Maya hierou hamma ytoe , soero bayer ken tun.

A. Ia manna calle orang tieda berderham , appa dapat keryja-
ken dia ? beta dapat nanty tatealla dia adda , tieda baick
orang nakal ken lain , mau kyta layang lamma lamma , begy
fabda Alla . .

I. Benac ia , wellakin lamma béna beta nanty , tieda dapat
beta nanty lagy , carna orang hamma outang , tieda ia
mau nanty lagy , jicka tieda begytoe , beta nanty
lagy.

A. Marée tuan , orang iny tingal enkouwy beta.

I. Mau dia ? tongo ytoe tuan ? tun enkouwy orang iny ?

I. Ia , berrapa dia beroutang ken kamoe ?

I. Adda sapoclo Tayeel , ampat Maes.

A. Begymanna adda banja ? tieda adda sekien .

I. Adda ,

A. Songo tieda , beta mau barfompa tied' adda fo-
kien .

I. Iang barapa adda ?

A. Tied' adda lebeh sembylan Tayeel , tun katta diery ken
amba .

I. Adda beta katta ? tieda adda .

A. Adda ,

I. Baick begitoe , iang pada fikir amma adda sapoclo , wellakin
kaboel hamba , carna kamoe katta tieda lebeh , manna kalle-
enckou bayer beta ?

A. Dalam sapocla hary .

I. Kao .

- I.** Ich bens te vreden / maer houdt u wooydt.
A. Dat sal ick doen (belieft het Godt.)
I. Indien hy u niet en betaelt ick sal u betalen.
I. Ich ben te vreden, blijft met Godt.
A. Gaet / Godt ghelept u.

De seggende ramsensprekinge, om na den Wegh te vra-
ghen, met andere ghemeene propoosten.

Pieter, Robbert

- P.** **G**odt behoet u heer Robbert
A. Godt geve mijn heeren een lanck leben.
P. Hoe gaet het al met u ghesonthept / sedert dat ick u laetst sach?
A. Dus ende alsoo.
P. Mijn dunckt ghy soo wel niet en baert / ghelyck ghy pleecht.
A. Waer aen siet ghy dat?
P. Men u aensichte dat so blyeck is
A. Ich hebbe vyf oft ses mael sterck de koozse ghehad / die
mp seer gheswacht hebben / soo dat ick gheen appetijt en hebbe.
P. Dat is een quade siechte / maer waer rydt ghy soo pzoepelyck?
A. Daer Atchem inde groote Festsdach.
P. Ende ick oock is 't dat ghy wilt / wy sullen samen ryden.
A. Het belieft mi wel / maer ghy rydt wat te seer booz mi?
P. Laet ons ryden soo u belieft / 't is mi alleens / want mijn
paert gaet wel mackelijcken.
A. Ende het mijn gaet wel hart.
P. Anden naem Gods laet ons ryden.
A. Wat lieden zijn dat / die booz ons gaen?
A. Ich en kense niet 't zijn kooplieden / laet ons mar hen ryden.
om haer t'achtrhalen / want ick sozge wy upt den wegh zijn.
A. Wy en zijn niet / en hebt gheen vrees
P. Nochtans is 't goedt datmen vzaecht.

A. Draghet

- I. Kaboel beta, iang'an tieda.
 A. Begytoe jouwa (mli Alla).
 I. Iicka dia tieda bayer ken tun, beta bayer ken tun.
 I. Kaboel beta, tingal ken Alla.
 I. Pegy, Alla jarta kamoe.

*lang toeujoeh berkatta samma, aken tenja jalan deng'na beta
 kuta kuta iang tain.*

Pedja, Robber!

- P. **A**lla de toeleng kamoe tuan Robert.
 R. Alla bry ken tuan tuan idop lamma.
 P. Begy manna adda toebo kyta, sedang hamba kolich jang deuloue.
 R. Sahnaja bagytoe,
 P. Pada fikir beta tieda adda bagy baick iang bagy deulou.
 R. Carna appa tun lhat itoeu?
 P. Aken mouka moe, poerjack soufa.
 R. Beta adda lyma attou nam caly sang'at de mam, de manna
 leteh ken hamba, iang maecanan tieda loelou.
 P. Iroe penjakit tahadt, lagy manna kamoe berkouda poelehan
 poelehan?
 P. Ke Arche dalam hary belar!
 P. Beta poen, jicke mau tuan, dapat bergoeda samma samma
 R. Mau 'a pada beta, wellakin kyta begouda pantas bena.
 P. Jalan begy souka tuan, jang de kamy lamma la carna-gou
 da beta jalan sedap.
 R. Lagy de kamy jalan sakittan.
 P. Bismilla jalan kyta.
 R. Ora-g appa ytoe, iang jalan adapan kyta?
 P. Amma tieda kernal, adda soudegar, jalan lecas agar kyta
 dapat dya, carna takot beta kyta delouwar jalan touda.
 T. Tieda la, iang'an takot la,
 P. Wellakin baick bertanya.

M

R. Tanjakan

- D.** Dya ihet desen schaepharder.
- P.** Mijn vriendt waer leydt den wagh / om te gaen naer Alchem?
- S.** Hi reeyt vooz u / ihet grende de rechter oyt de slincker handt / tot dat ghy hoert by een grooten hooghen boom / dan slaet ter slincker handt onime.
- D.** Hoe veel molen zyn wy van hier tot het naest Doop?
- S.** Twee molen en een half / een werpingh meer.
- P.** Laet ons dan gemakelyck ryden / want ick ben uyt de Voghe / ick sie den boom dier hy ons af gheseyt heeft / het is seer stofachtich / het stof merckt my blind.
- A.** Neme dat taffata om vooz u ooghen te doen / het sal u beschermen vooz het stof / ende vooz de Sonne.
- D.** En is gheeu noot / want de Sonne gaet onder / ick hebbe sozehen dat wy by daghe inde stadt niet en sullen komen.
- A.** Het eerste is / dat desen wagh zooghelych is van stractroovers / die de lieden haer goet benemen / men setten hier laetstma / af eenen rijcken koopmaen / by desen boom / d'welch my doct vzesen van afgheset te worden / is 't dat wy niet vooz ons en sien.
- P.** Het is geen noot / ick sie den toozen die inde stadt op de groote kercke staet.
- A.** Scher het sal laet zyn en doncket als wy inde stadt gheraken.
- P.** Met oozlaf / men sluyt de poorten niet vooz acht uren.
- A.** Soo veel te beter / want ick blyve niet garen buyten der stadt.
- D.** Noch ick oock niet.
- S.** Laet ons de meden vza zhen waer de beste herberzhe is inde stadt.
- P.** En sozcht daer niet vooz / ick weet de beste plaets inde stadt 't is inde rode leeuw inde Portuiese straet / laet ons wat aenryden / ick bidt u / wat my dunckt dat men de poorten sluyt.
- A.** Ick van zo wode / dat ick niet soude konnen voozder komen / ende dat mer is / mi i pierot hincat / ick dencke dat het pernegelt is / oft ghequest op den rughe daer van gaet hy so ontsacht / dat mijn dunckt mijn ribben gebroken te zyn.
- P.** Laet ons in gaen.

H. Godt

R. Tanjaken combála ytoe.

P. Tuan manna ialan ken ialan ke Atche?

S. Beroel adapan kyta, iang'an ialan ke kanan attouke Kicry,
selamma tuu datan, ampir fatoe pohom besar tingy, de iana
kyta ialam ke kiery.

P. Bagaimana iam adda lagy derry siny, iang moela campong.

S. Tinga ryga iam, tedckrit lebel.

P. Ialan kyta poelehan, carna hy'ang la takor, beta liat pohor kayou,
iang dia katta tam, adda dully banja, clam matta betá dery dully.

R. Ambil raffata ytoe ken ckat adapan matta moe, jady berdi-
ding kyta ken aboutannah, lagy ken matta hary.

P. Tieda gappa, carna matta hary mollock, beta takot kyta
pada i'ang hary tieda mafflock bender.

R. Iang tibat adda ialan itoe adda miskil derry orang merbot
iang de ambil a-ta orang, de liny ary'een dea merbot fatoe
foudagar kaya, ampir pohon kayou siny ken itoe amma takot
de merbot kyta jekelou kyta tieda kawal baick.

P. Tiedang appa, beta liat pyel, iang adda dalam bender atas
moskit besar.

R. Songo hary petang deng'an clam xatallie kyta mafflock bender.

P. Sentaby, tieda de toutop pintocu doek u pada de lapan iam.

R. Baick ytoe, carna beta fouker bermalam de toutop ben-
der.

P. Lagy hamba poen tieda.

R. Tanja kyta ako orang manna pinda baick dalam bender, ad-
da alamat sing'a nuera, dalam Campon fian, y boela kyta pas-
fang gouda, ako lombra run, carna takot de toutop pin-
tou.

R. Beta kidjang begitoe, iang amma tieda dapat iauu lagy, la-
gy gouda beta tjapick la, takot labang beta lah mafflock, at-
tou loka de ba laccan, carna ytoe dia ialan lakittan, iang
amma raffa pattah rouflock beta.

P. Mallock la kyta.

10

R. Alham

A. Godt danck dat wy hier zyn.

F. I. N. I. S. gaet daer de beste wyjn is.

De achtste tsamenspreekinghe, om Peper te doen weghen, ende te ontfanghen.

David, Abraham den Coninck, den Sabandaer ende den Peper wegheer.

D. **H**ou Abraham sijt waeker / het is dach / laet ons opstaen / **M**ijn hooft doet mijn wee / ende mijn ooghen scheymen / laet mijn noch een lustel slapen.

D. Het sal wel kiteren / als ghy op zyt / wy moeten binnen den Coninck gaen / ende een schiaep versoeken / dat wy Peper ontfangen mogen.

A. Wel ick eens te weeten / laet ons gaen / maer hebben wy noch ledighe sacken om de Peper in te doen.

D. Sijn der niet ghenoech / koopt er meer.

A. Sullen wy gheen sulver mede nemen om den Coninck te brenghen?

D. Ja neemt twee sacken mede / vier sacken van drie hondert groote spalen.

A. Als wy nu binnen komen / sal den Coning al booz sitten om te spreken

D. Ick hebbe hem ghesien / doet hem reberentie / ick sal hem aen spreken / om Peper te doen weghen.

A. Wel doet alsoo.

D. Eere sy uwe Majesteit / myn versoek aen uwe Majesteit is / dat uwe Majesteit ghelieve dese spalen te laten tellen ende ontfangen / ende den Sabandaer gelieve te gebieden / om ons Peper te doen weghen / want onsen tijdt aenkomt om te bevracken.

C. Hoe veel tijds hebt ghy noch al eer ghy lieden bevracken wilt?

D. Wy hebben noch twee maenden / dan ist den Maesoon van den Oosterwint.

C. Wel

R. Alhemjellila kyta de liny.

Souda , *SOU'DAHAN* pegy mynom de pakan:

Iang delapan berkatta samma , ken soeroch timbang lada , lagy de tryma.

Daoet , Ebrahim , Sultaen , iang Sabandaer , lagy orang tymbang lada.

D. **H**O Ebrahiem iagga . sejang souda , boela kyta banckit ,
A. **H**A: Cappalla bera fakit , lagy matta bera berpéning , bé-
yer amba tydoer sekir lagy .

D. Somhó poelang tarcaila tun souda banckit , mau kyta pegy
massock dalam pada radja , iang minta fatoe siap , iany kyta
dapat tryma lada.

A. Baick kaboel beti , boela dua kyta , wellakin adda kyta la-
gy karong loch , ken bobo lada dalam.

D. Licke tieta pada bly lagy.

A. Tieda kyta ambil perack farta , ken bava pada sultaen ?

D. Ia , anibil dua kekandy sarta , pada fatoe kekandy tyga ra-
tos real belar.

A. Tatcalle kyta massock sakaran , adda Sultaen doedock is-
m'em ken somba ?

D. Bera souda lyat dya . somba ken dya , beta somba , ken
soeroch tymbang lada .

A. Baick kerija begytoe.

D. Daulat derga heyo tuanko , somba de par hamba serpada ,
mehon terpada soeroch reael ytoe ter bylang iang tryma , lagy
ken Sabandaer terpada soero , ken tymbang lada áken kyta ,
carna moesim kyta daran ken beleyer ,

C. Barrapa lamma adda lagy , iang de kamoe mau beleyer.

D. De kyta adda lagy dua poplan , adda la moesim ken ang'in
tymoes .

- C.** Wel laet den Sabardaer de ryalen ontfangen ick sal hem ghebeden dat hy u lieken alle dat he Peper doet wegheuen tot dat u schepen gheladen sulken zijn.
- D.** Eere sy den Councel / tot hoe veel sullen wy de bace Peppers betalen.
- C.** Den Sabardaer sal den koop met u maken.
- D.** Dat het mocht in presentie van uwe Majesteit gheschieden.
- C.** Wel ghy sult betalen twaelf tapeel pder bare / ende teghen vier ende een haef maes / pder reael.
- D.** Wy sullen betalen acht tapeel / een den reael tegen vyf en drie quart maes.
- C.** De vyzende lieden van Gynserat ende Arrabien betalen meer / dan ghy sult gheuen thien tapeel / ende de realen tegen vyf maes / oock sult ghy gheen tol gheuen.
- D.** Wy dancken uwe Majesteit / ende sullen dan alsoo betalen / mits dat wy in ses weken sullen geladen zyn.
- Z.** Komt wy sullen de Peper doen wegen / zyn u beotsgheellen met de schyppen alhier die de Peper draghen en laden sulken z.
- D.** Sy sullen terstondt hier komen met de saken om Peper in te doen.
- S.** Wel ick sal doen halen scutelen van 't Packhuys / met den Schypper / die de gewichte van de Peper sal opschryven / oock den wegher / met het oncer gewicht om te weghen.
- D.** Salmen met de schalen oft met den oncer weghen ?
- S.** Met den oncer / ende sullen pdermael een haibe bare wegen / so is 't haest gedaen.
- D.** Wel laet ons weghen / ons volck is hier / laet den oncer hangen / en Peper aenbrengen :
- S.** Daer sal terstondt Peper van buyten komen / die wy u mede sullen weghen.
- D.** Wy sullense mede ontfangen / sose goed is.
- S.** Besiet daer offe niet goet en is.
- D.** Die Peper is ydel en licht / sy is te jong vande stam ghesplucht.

- C. Baick soeroch Sabandaer tryma reael ytoe, ako soerqch dya bry ken kamoe la hary hary tymbang lada, se lan ma cappal kamoe fouda larat.
- D. Daulat Tuanko, ken barrapa se bhara lada kyta bayer.
- C. Sabandaer de pon os harga ken kamoe.
- D. Ickelou dapat rady adda pan terpada.
- C. Baick kamoe bayar dua-bias tayeel se bhara, iany ting'a ly ma maes, fatoe real.
- D. Kyta bayer delapan tayeel, iany fatoe ryael ken ly ma maes tyga foukoe.
- C. Orang digang de Guyferat deng'an Arrab men bayer lebek, wellakin tun bry teposloh tayeel, iang fatoe reael harga ly ma maes, lagy tieda kamoe bry oufcoer.
- D. Daulat ken serpada, kyta bayer begytoe, iang kyta dalam nam roumat fouda larat.
- S. Boe'a kyta soeroh timbang lada, adda orang galassi kamoe ken lampan de siny iang de tangong deng'an bowat lada?
- D. Dya datan sahat lagy de siny, deng'an karong ken bobo lada.
- S. Baick beta soeroch ambil annac contjy de mandah deng'an korkon, iang de soerat timbang lada lagy orang timbang deng'an d'ajin ken timbang.
- D. De timbang ken naratja'attoeu deng'an d'ajing?
- S. Deng'an d'ajing, iang sakaly ting'a bhara de timbang, agar lekas fouda,
- D. Baick timbang kyta, orang beta adda siny, soeroh gantong d'ajing, daen anekat lada.
- S. Sahat lagy lada derry louwar datan, de timbang poen ken tuan.
- D. Kyta poen tryma poelang, jicke adda baick.
- S. Lyat la jicke tieda adda baick.
- D. Lada ytoe adda soch daen ring'an, adda mouda ter poutir derry

pluicht ende dese is te nat dan 't water / soo dat hy schijnt
ghewerckt te zijn / oock isser zandt in gemengt met steen / om
dat het te swaerder wegghen soude / daerom en begeer ick die
niet t'ontfangen / want zy soude de goede Peper bederven.

S. Wel ick sal u upt het packhuys doen wegghen / de welke is
graf ende supre Peper.

D. Nu weeghmetster weeght / ick sal opschrijven de ghewich-
ten / maer weeght wel /

W. Wel / waer is het volck die de sacken opheffen sullen / ont-
aen 't ghewicht te hanghen ?

D. Vier zynse by u / ende staen achter ende vooz.

W. Wel aen / ick sal wegghen hoozt ende siet toe / het eerste weeght
hondert ende drie / noch hondert en vijf / noch hondert ende seven.

D. Hola heer / weeght rechtelick / ghy en laet de oncer niet los
upt de handt / gheeft ons onse gherechtigheyt

W. Ick gheve u dat u toe komt / ick en sal niemant zyn ge-
rechtigheyt onthouden.

D. Ende wy en begeeren mede niet meer als recht.

W. Dzaght wegh dese sacken / op dat ick voozt wegghen mach /
ghy vergaertse hier alle op een plaats.

D. Komt Sabandaer last ons rekenen / hoe veel baren wy
ghetwaghen hebben / want de boots gheladen zijn 't het water
valt ende soude de Sibier niet upt moghen.

S. Gy hebt ontfangen na mijn reckerminze vijftich baren / vijf-
ende tseventich pondt / doet ghy niet / is het soo niet recht ?

D. Ghy hebt wel gherkent / het is net soo veel als ghy segt /
wy moeten nu gaen het is abont / ende sullen mooghen weder
komen.

S. Gaet / Godt sy niet u.

derry pohon, daen yny adda bafsa ken ayer, iang adda ro-
pa berindam, adda poen krefick bertjampor daan baroe, agar
adda timpang bradt, carna ytoe tieda beta mau tryma, carna
adya bebnassa poelang lada iang baick.

S. Baick beta loeroeh derry pada mandah bertimbang, jang ytoe
betar daen lada tjoetiy.

D. Sakaram pongolo timbang timbang la, beta soerat bertim-
bang, wellakin timbang baick.

W. Baick, manna orang jang de anckat karong, ken gantong
pada d'atjing.

D. Siny adda ampir tun berdiery debelaccan daen adapan ka-
moe.

W. Baick la beta timbang poelang, deng'ar daen lyat la, iang
moela timbang laratos tyga, lagy laratos lyma, lagy laratos
to ujoe.

D. Hou tuan timbang betoel, tun tieda lepas d'atjing derry tan-
g'an, bry la hackt kyta.

W. Beta bry hackt tuan, beta tieda ambil hackt barang
siappa.

D. Lagy kyta tieda mau poen lebh ken betoel.

W. Bawa la karong iny, agar beta dapat tymbang poelang,
kamoe berempon liny famoenja fatoe tempat

D. Marré Sabandaer kyta berkiera kiera, bara pa bhara kyta
rymbang lounda, carna sampan lounda sarat, iang ayer loeroet
iany tieda dapat kelouwar Song'ey.

S. Tun lounda tryma ken kiera kiera hamba, lyma poeló bha-
ra, toujoeh poeló lyma katy, tieda tun adda? tieda betoel
begytoe?

D. Baick tun bekiera kiera, adda hadt bagy kata ká moe, ky-
ta mau pegy petang háry la, iang poelang islock combaly.

S. Pegy, Alla larta kámoe.

De negende isamen sprekinge, van een Maelydt met
thien personagien, Hermes, Jan, Mayken, David, Pric-
ter, Francoys, Rogier, Tanneken, Hendrick ende Lucas.

V. Godt gebe u goeden dagh Jan.

J. Ende u also Hermes / Goeden dagh ghebe u Godt /

V. Hoe vaert ghy ?

J. Ich vare wel Godt daren / tot uwen gebode / ende ghy vew-
mes / hoe ist met u / wel ?

V. Ich vare oock wel / hoe varen u vader ende moeder ?

J. Sp varen wel Godt sp lof.

V. Wat machte ghy soo vroech op ?

J. Ist niet tijdt om op te spien ?

V. Dast ghy noch ? en hebt ghy niet ontbeten ?

J. Neen ich noch niet / het is noch te vroech / Ende ghy hebt
op ontbeten ?

V. Jae ich ober een uure sond ick so lange vasten ? van waer komt ghy ?

J. Van waer ich come ? ich come vander scholen / vander kee-
ken ende vander markt :

V. Waer gaet ghy ?

J. Ich gae t'huys :

V. Wat uure is 't ?

J. Het is by den twaelf uuren.

V. Is 't also laet ?

J. Ich moet gaen / ich sal bekeben sijn van mijn moeder / te
godde Hermes.

V. Hebt ghy soo grooten haest ? en heeft onse meester nae mi
niet ghescregt ?

J. Ich en hebbe 't niet ghescregt / ick en mach niet langer toe-
ben adien ich gae.

V. Gaet / Godt ghesepde u.

J. Godt ghebe u goeden avont / mijn moeder ende al 't ghesel-
chap.

M. Jan

Jang sembilan berkatta samma derry satoe mactanan de sa poela
orang s Hermes, si lan, Mayken, Davet, Pedro, Fran-
gozs, Rogier, Tanneken, Hendrick, daan Lucas.

H. Alla bry salamet lohan.

L. De kamoe poen begitoe Hermes, ary baick de bry Alla
kamoe.

H. begy manna adda pacaniera.

L. Bera adda baick somba ken Alla, jang somba pacaniera, de
tuan Hermes, adda baick kamoe?

H. De beta poen baick, begy manna adda Bappa dengan la-
dong moe?

L. Dya adda baick somba ken Alla

H. Appa bowat pagy hary ter bankir?

L. Belom hary ter bankir.

H. Lagy poyta kamoe? belom tun macan?

L. Belom lagy, lagy hary baroe, lagy tun souda macan;

H. Souda lepas sejam, seken lamma beta poua? derry manna
tun datan?

L. Derry manna beta datan, amma dātan derry bandersa, derry
moskit lagy derry pakan.

H. Manna Pegy?

L. Bera pegy ke roema.

H. Barapa tam adda?

L. Adda ampit du blas iang.

H. Adda lambat bagitoe?

L. Dapat ako pegy, Maa beta gousar ken amma, tingal Hermes.

H. Mau tun jalan lecas begitoe? tida kyta-tieda tania ken bera.

L. Ako tieda dengar beta-tieda dapat nanty lagy, tingal ken al-
la beta pegy.

H. Pegy, Alla tarta tuan.

L. Alla de bry hary petang baick Indong daan tuan-tuan famoenja.

Al. lohan

M. Jan van waer komt ghy? waer hebt ghy soo langhe ghe-
beyt? waerom komt ghy soo laet? is 't niet wel gedaen? ick
hadde u bevolen te komien te vier uuren/ het is nu by den ses-
sen/ seght my nu/ waer hebt ghy gheweest? want het is lan-
ghe gheleden dat ghy upter scholen ghegaen zijt/ dat weet ick
wel, ick sal 't uwen Meester segghen

J. Behouden u gratie/ ick come nu eerst vander scholen/ ick en
wist niet dat het soo laet was/ ick en hebbe nergens vertoest/
ghy moghet doen/ onsen Meester vragen, oft alsoo niet en is.

M. Dat sel ick doen. ick sal de waerheydt weeten/ nu gaet/
deekt de tafel ende haest u.

J. Wel mijn Moeder ick sal 't doen/ waer is dat ammelaken?

M. D'ammelaken is daer binnen op de kist/ set het zout eerst/
kondt ghy dat niet onthouden? ick hebt u ghespdt/ meer dan
twintich repfen/ ghy en keert niet/ 't is groote schande/ gaet
haest tellioozen/ kroesen en serbetten.

J. Wel mijn moeder/ waer zijns?

M. Ghy en kondt niet vinden/ daer zijns/ is 't niet wel ghe-
socht/ gaet haest broodt.

J. Wel gheeft my ghelt/ booz hoe veel sal ick brenghen?

M. Brenghet booz twee stupvees/ booz eenen stupber wit/ erde
booz eenen stupber bryu/ half een/ half ander/ ende brengh
al nieuwbacken.

J. Wel ick gae siet hier is broot mijn Moeder.

M. Ghy hebt wel gedaen gaet haest nu hout om buyt te maken/
gaet wetten de messen/ ende giet water in 't labooy/ hanghet daer
een witte dwale/ doet dat buyt branden/ u Vader komt/ ende
David u Gont komt oock met hem/ gaet hen lieden teghen/
doet u bonnet af/ ende nepcht eerijck.

J. Wel mijn Moeder ick gae/ weest willekom mijn Vader/ en-
de u gheselschap.

D. Piter is dat u Soone?

P. Jaer/ het is mijn Soone.

D. Doet

M. Tohan derry manna mbe datan, manna tun nanty sekien lamma? carna appa datan lambat? tieda bowat baick? ako soeroh tun datan de ampat jam, adda lakaran ampir name, catta beta sakaran, manna tun sekien lamma? carna louda lamma, tun kalouwar pada banderlah, taau beta stoou, amma kacia a aken Goeroou kyta.

I. Sentaby kyta, beta juu datan lakaran derry banderlah, tieda beta taau lambat begitoe, amma tieda nanty barang tempat, kamoe dapat, soeroh tania ken Sidako jicka tieda begitoe,

M. Amma keryja begytoe, beta maau taau iang benar, pegy bobo pertja maccan atas kerouda tecas

I. Baick Indong beta bowat begien, manna pertja maccan?

M. Pertja maccan adda lana dalam atas pittie, bobo ga am deca loe, tun tieda tau ing'at ytoe? louda beta katta ken tun lebeh, duipoclo caly, tun tieda bereyjar, naloeu belar, pegy ambil tjypir, pyala daen lappo tang'au.

I. Baick Maa demanna adda?

M. Tun tieda taau brulle ninta adda, tieda baick adda tjary? pegy ambil roty.

I. Baick bry derham ken beta, barrapa beta bava?

M. Bava ken dua stuvere, ken latoc stuver poutee, deng'an fatoc stuver itam, ting'a fatoc, ting'a lain, iang bava lamoenja barou maslack.

I. Baick beta pegy, lyat siny adda roty Maa.

M. Hoat baick kamoe, pegy ambil kayou apy ken broufa apy, pegy asla la pissou, lagy bobo ayer dalam commedel m, gantong la fatoc kajin poutee, ryop py, Bappa tun datan, iang Daer Maa tun datan larta dya, pegy kelih dya, anckas doedong kamoe, iang lomba baick baick.

I. Baick Indong beta pegy, baick kyta datan Bappa, daen soebat toebat tuan.

D. Pedro ytoe Annack laky kamoe?

E. Ia, ytoe Annack laky beta.

D. (Is een schoon kind) God laet hem alstijt prospereren in de deuchden.

P. Ich danck u Com.

D. En gaet hy niet ter scholen.

P. Jae / hy leert Franscops spreken?

D. Doet hy? het is seer wel ghedaen / Van hondt ghy wel Franscops spreken?

P. Niet seer wel / maer ich leer 't.

D. Warr gaet ghy ter scholen?

P. Op de Lombaerde veste.

D. Heb ghy langhe ter schooler ghegaent?

P. Ontrent een half jaer.

D. Leert ghy oock schryven?

P. Jae ich Com.

D. Dat is wel ghedaen / leert altoos wel?

P. Wel dat sal ick doen (wilt Godt)

M. Hebe weest willekomme.

D. Ich danck u Nichte.

M. Hebe wilt ghy daer blyben? waeromme en komt ghy niet binnen? konit u waermen / so sullen wy gaen eten.

D. Meent ghy dat ick koude hebbe? het soude groote schande sijn / dat jonghe lieden als ick koude hadden.

M. Hebe hoe ist met u?

D. Wel Godt danck.

M. Warr is mijn Nichte? waerom en hebt ghy niet mijn Nichte mede ghebracht?

D. Sy is al sieck.

M. Ist waer? is sy sieck? wat sieckte heeft sy?

D. Sy heeft de kooftse.

M. Heeftie die langhe ghehad?

D. Ontrent acht daghen.

M. Dat en wist ick niet / ick salse moezen gaen besoecken / wilt God) Franscops brenge eenen stoel voer uwen Com / Hebe komte.

109
D. Adda baick Amack, Alla de bry ken dya salamet baick
lamma.

P. Somba amba ken tuan Magna.

D. Tieda dya pegy ke bendarlah?

P. Ia, dya bereyer berkatta Francis.

D. Boat dya? ytoe bawat baick, Iohan tau kamoe berkatta
Francis?

I. Tieda banja, beta berreyer lagy.

D. Manna iatan tun ke bendarlah?

I. De iatan de Lombaert.

D. Adda lamma iatan ke bendarlah?

I. Barang tingá rawon.

D. Kamoe poén bereyer menjoerat?

I. Ia Mama.

D. Bo'at baick begytot, berreyer sebágy baick.

I. Baick beta bo'at begien (Insi Alla).

M. Kemon adda tuan datan.

D. Somba ken amba manna.

M. Kemon mau tun tingal fana carna appa tieda maffock kyta?
maree bedyang kamoe, iang kyta pegy maccan.

D. Maya takot kyta beta foujoeuk? iang malocu befar jady, iang
orang mouda begy beta adda lonjock.

M. Seneay begy manna adda?

A. Adda baick tomba Alla.

M. Manna Comon beta? carn'appa tuun tieda bawa Comon
fara?

D. Dya adda fakit.

M. Songo? adda fakit? penjaha appa adda dya?

D. Dya adda de mam

M. Adda lamma dya?

D. Barang delapan hary.

M. Tieda adda tau pada beta, amma pegy maffock lyar dya
(Insi Alla) François bawu kusi taro ken Amma kyta Comon
ampirka

komt by den vyere / Franscops gart by de deure / men klopt
daer / besiet wie daer is / het sal hogier zyn / dat weet ich wel.

F. Wel ich gae / wie is daer voort ?

A. Vrient doet de deure open.

F. Spt ghy daer hogier ?

A. Jae ich ben hier / is u Vader te huys ?

F. Jae hy ende mijn Moeder oock / gaet daer binnen / ick sal 't
mijn Vader segghen dat ghy gekomen zyt.

P. Franscops maecht dat al ghereedt sp om te gaen eten.

F. Mijn Vader 't is alghereedt / ghy meucht gaen eten / als 't
u belieft / hogier is gekomen.

P. Wel ich kome terstondt / roept de kinderen.

F. Wel mijn Vader / Jan waer spt ghy ? komt eten / waer
blyft ghy ? wat maecht ghy daer ?

A. Wat soude ich maken / ick hebbe hier te doen.

F. En weet ghy niet datmen gaet eten : komt segt de benedictie.

A. Wel ich kome.

P. Jan waerom en komdt ghy niet / moetmen u roepen : brenge
hier stoelen.

M. Pieter laet ons gaen sitten 't is tijdt.

P. Wel ich ben te vreden.

M. David sit daer ume.

D. Aek : en belgh 't u niet / dat en sal ich niet doen / doet Pie-
ter daer sitten.

M. Pieter en is niet ghewoon daer te sitten / hy sal hier sitten /
het is zyn plaetse.

P. Jan segt ons de benedictie.

A. Wel mijn Vader / Godt seggen u mijn Vader ende Moeder /
ende al 't gheselschap.

M. Franscops brenge ons t'eten / brenge de comcommers ende
offen vleesch / schenck ons hier te drincken / Schenck uwen
Oom ende broet al omme / Franscops sit by ons / Jan haelt me ick
hoor uwen Broeder ende doet het ander ghereedt maken / loopt ras.

A. Broe-

ampirken apy, François pegy de pintoou de pokol orang,
lyat siappa sana, ytoe Rogier taau la beta.

F. Baick beta pegy, siappa delouwar?

R. Orang baick bouka pintoou,

F. Adda kyta Rogier?

R. Ia, adda beta siny, Bappa tun adda de roema?

F. Ia adda, iang Maa beta poen adda, maffock dalam sana,
amme carta Bappa beta lounda tuan daran.

P. François broula sammocnja affil ken pegy maccan.

F. Bappa lounda affil, tuan dapat pegy maccan taccalla souka tuan,
Rogier lounda daran.

P. Baick beta datan sahah lagy, rowa iang annack annack.

F. Baick Bappa: Ian manna tun, marée maccan, de manna
tingal tun? appa bowat de sana?

I. Appa beta bowat, beta adda bergoena siny

F. Tun tieda taau jang de pegy maccan? marée batja dowa,

I. Baick datan beta.

P. Ian carna appa tun tieda datan, iang de rowa ken tuan? bava
wa iang kurti ke marée.

M. Pedro boelo doedock adda hada.

P. Baick kabocel áko.

M. Daoet doedock lanna dalam,

D. Beta? arimon amma, tieda beta bowat ytoe, loero Pedro
doedock sana

M. Pedro tieda béassa de doedock sana, dya doedock siny, ytoe
tempat dya.

P. Ian batja dowa.

I. Baick Bappa. Alla de toelong kyta Bappa Mas deng'an teman
kyta sammoc'a.

M. François bava kyta maccan, bava tymon deng'an dagin sa-
py, bobo kyta siny ken mynom, bobo ken Mamá kamoe la-
gy linckar poelang. François doedock sarta kyta, Ian aabil
souloc ken soudara tun, iang loero brocta ader lain, lary léns.

L. Ade

I Broeder houdt daer u melck / hebt ghy'er te vele?

F. Ja ick heb'er te vele.

I. En eesse niet al / Laetse als ghy'er niet meer en begeert.

P. Waccom en eet ghy niet utwe melck / dewyle dat sy heet is?

F. Sy is noch te heet.

M. Jan bzenzt hier broodt Gogier en heeft gheen broodt / haelt
cen teljooz / bzencht hier mostaert.

P. Gheeft my den wyu vles.

K. hout hem wel vast.

P. Laet hem gaen / ick houd' hem wel.

M. Pieter en drinckt niet nae utwe melck / want dat is onghes-
foudt / eet eerst een luttel eer ghy drinckt / Pieter sijdt my
wat vleesch sijdt oock broodt / sijdt Franscops t'eten / hy
en heeft niet t'eten.

I. Moet ick hem dienen? kan hy hem selven niet dienen? sijdt
seibe / ghy zyt groot ghenoech / helpt u selven, want ick en sal
u niet dienen / ick en diene niemant dan my selven

M. Gheeft hem t'eten / want hy schaemt hem / hy en derst
niet eeten dat sie ick wel

P. Wel houdt daer / bzenzt hier wat anders.

I. Cen is noch niet ghereedt.

M. Gaet habit dat ghebzact / ende schenckt hier Wijn' schenckt
vooz utwen Dader / schenckt al vol / ende schenckt niet so vol /
en siet ghy niet wat ghy doet / ghy stezt / Gogier en herst
gheenen Wijn / en siet ghy dat niet:

I. Maect daer plaetse om die schotel te setten.

M. Sijdt al te samen hertelich wellekoom.

C. Wy danken u al t'samen van goeder herten / ghy hebt te
veel kosten ghedaen.

M. Ick en heb seker / het is my leedt datter niet meer en is /
ghy moet patientie hebben.

C. C'is seker wel ghesepdt

M. Pieter ontgint de schouder / bzenzt hier radpsen / dient David
van

I. Ade ambil la ayer soufoe kamoe, adda tun banja bena?

F. Ia adda banja béna?

I. Tieda maccan tammoenja, antar ratcalia tieda mau lagy.

P. Carna appa tun tieda maccan soufoe kyta, sedang adda hang'at?

F. Adda lagy hang'at bena.

M. Iohan bewa roty siny, Rogier tieda adda roty, ambil latoe tjiptir, bawa de siny lassave.

P. Bry bera iang sera'y arack.

R. Jabat regoh.

P. Tepas, amma jabat baik.

M. Pedro iang'an mynom commedien soufoe kyta, iady penjakit, maccan doelocu tedekit doeloe tun mynom, Pedro layat daging ken amba, sayat poen roty, bry maccan ken François, dya tieda adda maccan.

P. Amma tompo dya? tieda dya taau tompo dierinja? sayat diery kyta, tun souda besar, tompo diery moe, carna tieda bera tompo tun, tieda bera tompo ora'ng lain ke diery kô.

M. Bry maccan ken dya, carna analoeu dya, dya takut ken maccan bera lyat?

P. Baik ambil la, bawa barang lain de siny?

I. Belom adir.

M. Pegy ambil maccanan pang'ang, daan bobo arack de siny, bobo ken Bappa moe, bobo pnoh, iang tieda bobo pnoh béna, iang tieda lyat keryja moe, tun tompa, Rogier tieda adda a'ak, tun tieda lyat ytoe?

I. Broula tempat lana ken bobo pang'an iny.

M. Souka bera ken ditan tu'an tammoenja,

T. Somba kyta timoc'a de haty baik, kamoe adda maccanan banja.

M. Songo tieda adda, soegoel bera iang tied adda lagy, wella-kin nalip kyta.

T. Songo baik ytoe catta,

M. Pedro layat pada ba on ytoe, bawa siny bó moula, bry Dáoet pada

- van desen hase / ende bande compnen / ontgint de patrysen / ghy
en dient ons niet maecht alle gorde chiere / ick bid u.
- A** Hier is wel om goede chiere te maken.
- P** Jan schenckt ons te drincken.
- A** Hier is gheenen wijn meer.
- P** Gaet anderen halen / wat dunckt u van desen wijn,
- A** Nu dunckt dat hy goedt is.
- P** Welken wy van den selven doen bzenghen :
- A** Alsoo 't u belieft.
- A** waer sal ickse gaen halen :
- P** Daer ghy desen ghchaelt hebt / oft haeltse op de markt /
inde witte bloem / oft daer ghy hoozen segghen sult dat hy
goet zijn sal / vracchter nae.
- A** Hoe veel sal ick bzenghen?
- P** Bzenghyt een stoop / eener pot een een pinte / ende doet u wel
meten / gaet rasch ende komt haest weder.
- A** Ick sal atkoos loopen Vader.
- M** Franscops staet nu op / ende dient ter tafelen / besiet ofter
niet en ghebreect / wilt gy noch t'eten hebben / segt het stoutelphz
- F** Neen ick mijn Moeder / ik heb genoeg gegeten (God sy
des geloost.
- M** Drinkt nu / isser hier in uwen pot ?
- F** Jae't Moeder / daer is genoeg in.
- M** Isser niet gaet hael 'et
- C** Kloptmen daer vozen niet ? gaet besiet het.
- F** Is daer pemandt ?
- P** Jae / doet open / ick heb hier meer dan een ha's ure geweest.
- F** Wat belieft u ?
- P** Gorden avont vriendt / is de Meester t'hups ?
- F** Jae hy / waeroni ? belieft u hem te spreken ?
- P** Jae ick / waer is hy ?
- F** Gy sit ter tafelen / belieft u pet ? ick sal de bootschap wel
doen / wien sal ick segghen die nae hem vracghet ?

P Ick

pada plandock bélar ytòe lagy derry plandock kétjil , sayat derry ayam outan , tun tieda bry ken kyta , souka maccan sammoenja beta lomba.

R. Adda siny banja ken soukâ maccan ,

P. Ian bobo ken mynom kyta.

I. Tieda adda ârack lagy de siny.

P. Pegy ambil lain , begy manna rassa ârack yny.

D. Beta rassa baik.

P. Kyta mau loeroh bawa ytoc jouwa ?

D. Souka tuan.

I. Mana béta pegy ambil ?

P. Tempa tun ambil yny jouwa , attoeu ambil de pakan , dalam bong'a pourée , attoeu manna tun deng'er catta iang adda baik , tanjaken.

I. Barrapa beta bava ?

P. Bava tatoe bamboe , se tjoupa deg'an le kal , iang soeroh soukat baik , pegy lecas poelang poen lekas.

I. Se bagy amma lary Bappa.

M. François bankit sakaran , iang oenjoek de siny lyat jicke adda barang begoena , mau lagy maccan , katra ken la ?

F. Tieda Indong , kin iang'la beta [do'a ken Alla.]

M. Mynon la sakaran , adda bier dalam kendy kamoc ?

F. Adda Maa , padda.

M. Iicke tieda adda pegy ambil.

T. Tieda pokol de pintoeu ? pegi liat.

F. Adda ba'ang orang ?

H. Adda boukâ , lebeh ting'a jam beta de siny.

F. Appa mau tun ?

H. Tabs kyha'y pongóló adda déroema ?

F. Adda carna , appa ? mau tun berkatta ken d'ia ?

H. Mau manná d'ia ;

F. D'ia doedock termáckan : tun mau bárang'appa ? beta katta-ken dia : siappa beta katta : de tanja d'ia ?

V. Ick moet hem selbe spreken / segt hem dat ick ben zyns Godes
dienaar / oft segt hem dat ick koue van zynen Gode.

F. Wel ick sal 't hem gaen segghen / bepdt hier een tittel: mijn
Dader / hier is een man die u begeert te spreken.

P. Wat man is 't?

F. Ick en kenne hem niet Dader / hy sepdt dat hy van mynen
Gode komt.

P. Daccht hem wat hem beliest.

F. Hy sepdt dat hy u spreken moet.

P. Wel doet hem binnen komen.

F. Myn vriendt komt binnen.

V. Wie is daer binneu? isser veel volcx?

F. Neen 't / drie oft vier lieden.

V. Godt seghen al 't gheselschap

P. Willekom Hendrick / wat ket ghy goets?

V. Pieter mijn Meester heeft my hier ghesonden / u biddende
dat u believe moezhen te middaghe hem gheselschap te houden.

P. Hoe vaert mijn Gode?

V. Hy vaert wel Godt danck.

P. Ende al zyn hupsghesin

V. 't is al in goeden doene.

P. Dat hooz ick geerne / maer ghy sult hem segghen dat ick hem
bedanche met goeder herten / ende dat my onmoghegk is te
middaghe te komen / want ick ben uptghenoedt ober vier da-
ghen / sonder dat ick soude geerne gaen / maer ick sal tot hem
komen moezhen nae noene / sonder eenighe faute.

V. Wel ick sal 't hem segghen / Godt gheve u goeden nacht.

F. Bepdt Hendrick / dinct / eer ghy gaet.

V. Ick en heb gheenen doost / ick danck u.

F. Bepdt ghy moet eens dzuken.

V. Ick moet gaen.

M. Is Jan noch niet gekomen / waer toest hy soo langhe?

F. Hy komt.

P. Jan

H. Mau amma katta diery ken d'ia? katta ken d'ia jang beta. fa
key-Mama d'ia. atou katta d'ia beta datan derry pada Mama d'ia.
F. Baick amma pegy kattaken, nanty siny fedekit: Bappa, ad-
da siny fa orang jang mau berkatta ken tu'an.

P. Orang appa adda?

I. Beta tieda kenal Bappa, d'ia katta, datan derry pada Mamakó

P. Tanja d'ia maya mau d'ia.

L. D'ia katta jang mau berkatta kenkyta.

P. Baick soero maslock dya.

I. Tuan marcé maslock.

H. Syappa dalam? adda orang banja?

I. Tieda tyga ampat orang

H. Alla bry talamat ken tuan famoenja.

P. Adda kyta datan Hendrick, appa baick tun katta?

H. Pedro pongolo ambra soero beta kemarcé lomba ken tu'an
mau islock tinga hary datan samma samma dya?

P. Bgy manna adda Mama beta?

H. Adda baick do'a ken Alla.

P. Iang sammo'a orang de roema.

H. Adda po'n famoenja baick.

P. Itoe beta souka ken deng'ar, ian tun katta ken dya amma
lomba ken dya ken haty betoel, iang tieda beta dapat, datan
tinga hary, carna beta de soroh orang makan lepas anpar ha-
ry: carna ytoe beta souka ken datan, wellakin amma datan
ken dya islock lepas tinga hary, fongo fongo.

H. Baick beta katta ken dya, Alla de bry malam baick.

P. Nanty Hendrick, mynom doeloou tun pegy.

H. Beta tieda bar'agah, lomba hamba.

F. Nanty dsyat tun mynom lakaly.

H. Beta datip jalan.

M. Adda ian belom datan, manna dya nanty sekien lam-
ma?

F. Dya datan.

P. Iohan

P. Jan waer blijft ghy soo langhe?

A. Ick en mocht niet cet komen **Dadter** / dact was beet volck /
ich hebbe altoos ghehoopen **Dadter** /

M. Wel schenckt hier wijn.

P. Dabid pzoest of hy goet is.

D. Dat sal ick doen schenckt my daer inne / den anderen was beeter.

A. Hy en was boozwaer / dese is beeter nae mijn verstande.

M. Canneken ghy en maecht gheen goede chiere / hoe komt
dat ghy niet en segt?

C. Wat soud'ich segghen / het is beter swijghen dan qualick spre-
ken ick en kan niet wel **Franscois** spreken / daerom swijgh ick.

M. Wat segt ghy? ghy spreekt alsoo wel als ick doe ende badt oock.

C. Ick en doe / dat soude ick wel willen / een dat'et my twint-
tigh guldens ghekost hadde.

M. Dabid ghy en cet / sijdt my daer af / dat is te seer gheso-
den / ende dit is te luttel ghebraden / en ist niet?

D. Dat dunckt my oock.

C. Rogier leent my u mes / ick bids u.

A. Beemt / maer ghebet my weder als ghy ghegeten hebt.

C. En ghebe ick 't u niet weder / en leent my niet meer.

A. Beem ick seker.

C. Het is een goedt mes / hoe veel heeft 'et u ghekost?

A. Het heeft my drie stupvers ghekost.

C. 't is te goet koop / gebet my booz dien prijs / ick sal u 't
ghelt weder gheben.

A. Ick ben te vreden.

M. Rogier ghy en eet niet / my dunckt dat ghy pzonckt / helpt
u selven / schaemt ghy u?

A. En eet ick niet wel? ick eete meer dan pemaent die ter tafelen is.

M. Dat doet ghy seker

C. Ghy en eet selve niet.

M. Ick hebbe altoos ghegeten.

P. Nu laet ons wel dyancken / wy hebben qualick t'reu.

C.

P: Tohan manna tun tingal sekien lamma?

I: Iang tida beta dapat datan doelocu Bappa, iang adda orang bana fana, lebagy amma lary Bappa.

M: Baick bobo atack de siny.

P: Daee raffu pckra atida baick.

P: Beta keryja ytoe, bobo lana dalam, iang lain adda baick.

R: Tieda adda tongo, iny adda baick pada fikir beta.

M: Fanneken enkou tieda louka maccan, canappa enkou tieda berkatta?

T: Maya beta berkatta, add baick diem iang katta iaht, tieda beta tau berkatta France baick, cana ytoe amma diem.

M: Maya katta kamoe? kyta katta bagy baick ke beta, iang buick poen adda.

T: Tieda, Itoe manna pada beta, iang adda bry pada beta dua poelo gulden.

M: Dibet enkou tieda mackan, sayat deiry itoe, Itoe banja ter'rebs, lagi ini coorang toe nocu: tieda begitoe?

D: Paja fykir beta poen begien.

T: Rogier pyjam beta pilsur kamoe, amma lomba.

R: Ambil, wellakin po lang ken amba iang souda maccan kamoe.

T: licke beta tieda poelang, jang'an kyta pinjam lagi.

R: Songo p'ehr tieda.

T: Itoe pilsou baick, barapa tun bly?

R: Iang harga ken beta tyga stuyvis.

T: Itoe manna bona? bryken d'ako harga begitoe, ako poelang derham kamoe.

R: Beta kabool.

M: Rogier tun tieda mackan takot kamoe diem, tempo diery kyta, malqeu tun?

R: Tieda beta mackan baick? amma mackan lebeh jang barang barang deduck ter mackan.

M: Songo bo'at kamoe.

T: Diery kamoe tieda maccan.

M. Seba-

C. O Godt! wat seght ghy? is hier niet wel Eeten? hier is ghenoech t'eten vooz twintich personen/ Ghy hebt te veel koften ghedaen.

P. Ich en hebbe: nu ich bzen iht u eens/ ende bidde u vooz al t'ghesellchap/ ende inden eersten/ vooz uwe naeste ghebueresult ghy my beschept doen.

C. Jae ich niet goeder herten (indien dat Godt beliest.) nu dunct/ ghy en hebt et niet upt ghedroncken. Ich sal t u noch eens vol schencken.

P. Waerom soude ghy dat doen? en heb ich 't niet upt ghedroncken; hoe veel scheelt het? ick sal t uptduncken. Siet daer nu is 't upt/ nu doet my beschept/ ghy en soecht anders niet dan my te bedriegen.

C. Ich en soude niet moghen uptduncken ick heb te vele.

P. Wat soude u ghebzenen? ick heb 't wel uptghedroncken.

C. Ghy en hadde niet also vele als ick, want kroes en was niet vol.

P. Ghy was immers.

C. Ghy en was.

P. 't is waer, maer mynen kroes is veel meerder dan den uwen.

C. Wel laet ons man ghelen.

P. Ich beng te bzen geest my uwen kroes.

C. Ich en sal/ ick houde my aen de myne/ behoert dat ghy hebt.

P. Dunct dan.

C. Wel terstout/ nu siet oft niet upt en is?

M. Jae 't waerom doet ghy u alsoo bidden? wien hebt ghy t'ghebzaecht? bzen iht my eens, igt ghy gram op my?

C. Waerom soude ick gram zijn?

M. Om dat ghy my niet en bzenzt.

C. Ich hebt u ghebzaecht.

M. Ich en heb het niet gehoozt/ nu tis ghenoech van dzinken wy moeten doek eeten/ ick hebbe grooten hongher/ sijnst my een stuck vleesch.

C. En hebt ghy gheen handen?

M. Jae.

M. Sebagy fouda bera maccan,

P. Boela kyta mynom baick , sekit juwa kyta maccan.

T. Alla ! appa katta kyta ? tieda adda maccan baick de finy ? maccanan banja bena pada kamoe ken dua pöelo orang , maccanan banja bera pada kamoe.

P. Tieda adda : boela bera mynon ken tuan fakaly , jang beta lomba ken tuan lammoenja , jang moela moela , ken orang fity kyta balas kyta ken beta,

T. Ia bera ken haty benar , (infti Alla) mynom fakaran , tun tieda mynom abis , amma bobo fakaly lagi pnoh.

P. Carna appa tun Karja itoe ? tieda bera adda minom abis ? barapa farack adda ? beta minom abis , liat la , abis la fakaran , boela balas ken amba : ka moe tieda tjari lain ke berdong'oe bera ,

T. Beta tieda dapat mynom abis itoe , bera adda banja bena.

P. Carna appa tieda ? amma fouda mynom abis.

D. Tuo tieda sekien banja bagi bera , pyala tun tieda pnoh.

P. Adda.

T. Tieda adda.

P. Songo , wellakin pyala beta , banja lebe derry pada kamoe.

T. Baick toukar dua kyta.

P. Kaboel amba bry pyala kamoe.

T. Tieda mau , de beta tingal juwa , taroh la de kamoe.

P. Mynom la.

T. Baick fahat lagy , fakaran kelih jicka tieda abis.

M. Ia , carnappa tun loeroh lomba sekien ? ken siappa tun mynon ? mynon fakaly ken amba , adda fakit haty ken beta.

T. Carnappa beta fakit haty ken tuan ?

M. Carna tun tieda mynom ken dako.

T. Beta fouda mynom aken kyta.

M. Tieda amma denger , fakaran padda de mynom , maccan poen de kyta , lapar de par hamba , layet latoe yena dang ,

T. Tied'adda tang'an kyta ?

M. Jae ick / maer ick en kan aen de schotel niet oheraken

P. Wel ick sal u dienen / hebt ghy genoeg ?

M. Ick en heb noch niet.

J. Nu houdt daer / hebt ghy nu genoeg ?

M. Besiet wat hy mi gheeft / wat magh dat helpen ? houdt booz u / ende eetet ghy selve / Hogier snydt mi van de schouder.

H. Wel netmt daer.

M. Ick danck u.

P. Jan brynght broodt / schenck wiyn / schenck slomme.

M. Men klopt daer booz / en hoort ghy niet Jan ?

J. Ick gae Moeder / het is Lucas / Andries wyave.

M. Wat wil hy / my hebben ?

J. Op brynght was.

M. Doet hy ? doet hem binnen komen.

J. Lucas gaet binnen.

H. Godt seghen t'gheselschap.

P. Lucas zyt ghy daer ?

H. Jae ick Pieter.

P. Wat seght ghy nieuws ?

H. Niet verl Pieter.

P. Hoe vaert u Meester ?

H. Op vaert wel Pieter / hy ghebiedt hem in u goede gratten ende sendt u dit / u biddende dat ghy t'ontfangen wilt met goeder herten / ende en wilt niet alleene die klapue giste ontfangen / maer oock synen goeden wille / want hy serdt het u in tecken van liefde / daerom wilt het in dank ontfangen.

P. Ghy sult mi uwen Meester dancken / ende sult hem seggen dat ick t'verdienen sal (helicbet Godt)

H. Wel Pieter.

P. Schenck Lucas te drincken / ende licht hem wyf.

H. Goeden abont Pieter ende u geselschap.

P. Goeden abont Lucas / hebt gy gedroncken ?

H. Jae ick Pieter.

M. Jan

M. Adda, wellakin tineda beta dipat ampay keping'an.

P. Baik amma bry ken tun, padda.

M. Belom adda beta.

P. Ambil sakaran, padda moe?

M. Lyat appa dya bry ken beta, appa goema ytoe? ambil kamoe, maccan diery kamoe, Rogier laystibeta pada bahouytoe.

R. Baik ambil la.

M. Somba par amba.

P. Iohan bawa rotty, bobo arack jang bobo linckar.

M. De pokol de pintoe, tineda deng'ar lan?

J. Beta pegy maa, adda Lukos, takey d'Andrica.

M. Appa mau dya den beta?

J. Dya bawa barang appa.

M. Begytoe? to roh maslock kedalam.

J. Lukos maslock dalam.

L. Playra Alla samoema.

P. Adda kyta Lukos?

L. Adda amba Pedro.

P. Appa tun gabar?

L. Tineda banja Pedro.

P. Begy manna adda pongolo kamoe?

L. Adda baik Pedro, dya somba ken kambe banja, jang de kerim may, somba kamoe kyta mau tryma deng'an kassché haty, jang'an tryma tuwa, jang lombahan ketjil, jang kassché haty dia, carna id'a kyrim ken alama; kassché; carna itoe kyta tryma kassché.

P. Tun lombá banja aken pongolo kamoe, jang tun kareken d'ia beta balas d'ia poelang (Inli Alla.)

L. Baik pedro.

P. Bry minon ken Lukos, bedieng ken plita.

L. Petang baik Pedro, deng'an reman kita.

P. Baik petang Lukos, adda tun mynont?

L. Adda amma Pedro.

M Jan sluyp de keerse / besiet of d'ander gereedt is / dzaghet
al wegh / ende bzencht hier wat anders : bzencht schoone te-
lloozen ende bzencht ons 't sluyp niet de kase.

F. Cis hier al mijn Vader.

P. Neemt die schotel wegh.

C. David bzengh 'et my eens

D. Dat sal ick gheerne doen / ick bzengh 't u niet goeder herten.

C. Wel moet u bekomen / ick wachts van u, ick sal u beschrydt doen.

C. Rogier en weet ghy niet nieuws ?

A. Neen ick seker / ick en weet niet dan goet.

D. Spreekt men niet van den peys ? ick gheloobe dat de peys
noch verre te secken is.

D. Hebt ghy niet hoorzen segghen hoe dat de Coninck van
Brancckryck den stydt verlozen heeft teghen de Spangiaerden.

A. Dat heb ick wel hoorzen segghen / maer men liecht soo vele
datmen niet weet watmen ghelooven sal men seyd beel won-
ders / maer Godt weet alleene watter geschieden sal.

D. Ghy seght waer /

A. Waert dat wy wouden niet hem peys maecken / d'oorloghe
en soude niet langhe duuren.

D. Dat is waer

A. Jan doet dit al wegh / en komt seght de gratie.

J. Ick come mijn Vader / wel moet u bekomen mijn Vader
ende Moeder / ende al u gheselschap

P. Nu laet ons dzyncken na de gratie / om aflact te verdienen.

A. Dat is wel gheseydt / maer wy moeten de tweede gratie seg-
ghen / Pieter hoe veel wijns hebben wy ghehad / wy willen
ben wijn betalen.

P. Ghy en sult seker / ghy en sult niet gheben eens voer al / heb
ick de macht ghehad u t'reten te gheben / ick false oock wel
hebben om u dzyncken te gheben.

A. Wat soude dat zijn ? den wijn is nu durt.

P. Ghy hoorz wat ick u segghe.

D. Wel

M. Ian lepit den, fiat jang lain adda affil, ambil sammoe'ja, bawa siny barang lain, Bawa t'lipur t'outij, jang bawa bó- kayocu deng'an pántr

R. Adda siny sammoe'ja Bappa.

P. Ambil pingan siny.

T. Daoet mynom fakali ken amba,

D. Jtoe beta kerrija touka, beta minom kamoe ken cassché hati

T. Berek lady kamoe, beta trima de kamoe; amma ballas poelang,

T. Rogier tieda taau batang barocu?

R. Songo tieda, amba tieda tau jang baik.

D. Tieda katta orang ken dammey? beta petijaya jang ken dammey jaau tigi tertjry.

D. Tuan tieda denga bakkatta begimanna Radja Negry Francis, jang allah pang ken Radja kastyia.

R. Aida gabar beta ytoe, wellikin de katta doesta banja jang tieda ky a taau appa ken petijaya, de katta héraen banja, jang Alla uwa taau appa datan.

D. Songo katta tu.

R. tickelou kyta mau dammey ker dya, jang prang tieda tingal lanma.

D. Jtoe fongo.

R. a r ambil siny sammoe'a, daan maré batja do'a.

I. Bera datan Bappa, baik lady ken kamoe Bappa Indong, deng'an sabahat kyra.

P. Mynom la takaran immedien do'a, ken broelle manf.

R. Jtoe baik katta, willekin kyra dapat katta do'a lain kaly, Pedro bera, a arack adda de ky a, kyta mau bayer jang arack.

P. Songo tieda tun, tun tieda bry latoe poen tieda, jicke beta dapat bry maccan ken kamoe, amma poen dapat, ken bry mynom.

R. Appa begitoe? arack mahal takaran.

P. Tun deng'er appako katta.

D. Baik

D. Wel dan / wy danken u / het staet ons te verdienen.

M. Het is al verdien.

P. Ich danck u dat u beliest heeft my gheselschap te houden / Franscops bzencht mitsaert / ende maecht daer goet bluz ons ons te warmen.

F. C'bluz is ontfcken mijn Daders

D. Wy en hebben gheen koude / wy willen garn hot is t'get.

M. Wat haest hebt ghy?

C. Hot is wel thien aenen.

M. Ten is noch niet.

A. Cis immers.

M. Jan haert de Lantern.

D. Wy en willen de Lantern niet hebben / het is klare weder / ten is gheen noot.

P. Godt gheve u goeden nacht.

M. Ende u ooch tot Godt bevele ick u.

E Y N D E.

De thiende t'samen sprekinge.

D. **G**odt gebe u goeden dagh Pieter / wat maecht ghy hier sod' vzoeght?

P. Ick verwachte de Hoopleders.

D. Ist langhe gheleden dat ghy gekomen sijt?

P. Ich en ben nicker eerst ghekomen / maer niet veel meer dan een vterendeck mens.

D. Ghy zijt vzoegh inde wreere soe ick sie.

P. Cis een onghesondt dunck eenen langhen nacht te maken?

A. Ghy zijt te veel nkerstigh.

P. Ich en ben voozwart / ick soude alsoo geerne lange slapen als een ander / maer dat morde / meer dan de vterlijghdt saeght my van den bedde.

D. Het

- D. Baik la, tomba kyta ken tuan, mau kyta balas poelang.
- M. Souda ballas
- P. Beta tomba kamoe jang adda mau kyta datan ken berfahabat ken kamy, Francoys bawa kajoeu apy, bioela apy. baik sana ken berdyang kyta.
- F. Souda nijala apy Bappa.
- D. De kyta tieda adda loujoeck, de kyta mau pegy hat-la.
- M. Appa lecas begytoe?
- T. Adda la tepoelo iam.
- M. Betom lagy.
- R. Adda.
- M. Ian ambis jalan fuloh,
- D. Tieda kyta mau tuloh, adda trang, tiedeng appa.
- H. Alla bry salamet malam iny.
- P. Jang de kamoe poen Alla iartamoe.

S O U D A H A N.

Jang sepoelo berkatta lamma.

- D. **A** Alla bry salamet kamoe Pedro, appa bowat kamoe de siny pagy hary?
- P. Beta nanty orang loudagar.
- D. Adda lamma tun datan de siny?
- P. Beta fahat tuwa ke maree, tie'dadda jang lebeh derry pada se loekoejam
- D. Tun adda pagy hary da'am keryja, bagy beta lyat.
- P. Adda jang tieda baik, ken broula fatoe malam betar
- D. Tun adda ran sang'at.
- H. Songoe beta tieda, louka beta tydoor bagy lamma ken orang lain, jang kasiteen ko, lebeh para kykit ko, de soelack be a de loewar tydoran.

②

D. Jang

D. Het schijnt dat den tijdt wel doodt is.

P. Ist dattet verandert wy sullen reghen hebben.

D. Woont ghy noch daer ghy placht ?

P. Cis meer dan drie maenden dat ick verhuyst ben.

D. H't gy nech geen handtgift outfangen ?

P. Nien ick / niet de weerde van een duyt.

D. Soo en heb ick oock

P. Cis noch te vzoegh / de Kooplieden beyden tot dat onsen winkel open is / ende ons goedt boozt ghedaen.

D. Cis beter hoopen dan den moet verliezen

P. Daer zijn Kooplieden ghenoegh om te dingen / maer luttel die sin hebben te koopen

D. Siet hier komter een / mijn Veer beliebet u wat goets / ende wat schoons te koopen ?

A. Wat waere hebt ghy ?

D. Komt inden winkel / t'ghesichte sal u niet kosten.

A. Ick sal gecrne daer binnen komen / ist dat ghy u goedt wilt verkoopen tot redelicken pypse.

D. Besiet ofter pet is dat u aenstaet / ick sal u gorde koop gheben / want ick heb soo lief het ghelt als 't goedt te laten verschimmelen / by faute van verkoopen.

A. Segt ons de soozten vander Koophmanschappen die ghy hebt / met haren prijs ende waerde.

D. Gy en sult niet konnen derken noch wenschen eenighe soozten van gorde daer wy niet af ghesoxtert en zijn ende tot allen pypse / eyscht 't gheue dat ghy behoeft / ende ghy sult ghedient worden.

A. Laet my Enghels laken sien.

D. Siet daer een laken sijn ghelijck zjde.

A. Ick begeerder van veelderley vertwen / die fraep ende wel berepdt zpn.

D. Siet hier is wit / swart / blauw / geel / groen / root / ende van goeder vertwen / dick / smal ende bzerdt / van kleynen / middelbaren ende hoozhen pypse

A. Wat

- D. Jang rounpa hary adda mitty
 P. Iicke adda ganty adda oujen poclang
 D. Roema tun adda lagy tempat doeloeu ?
 P. Adda lebeh tyga boelan beta ganty roema.
 D. Belom kamoe tryma barang derham ?
 P. Tieda , jang harga poen tieda.
 D. Beta poen tieda.
 P. Lagy hary pagy , jang soudagar de nanty tatcalle kyta bouka keley kyta , jang arta kyta terbouka.
 D. Adda buick ternanty , jang soukahan terliniap.
 P. Adja soudagar banja ken tauwar , lany ledekut de tjinta ken bly.
 D. Lyat siny d tan fatoe , Tuan mau tun bly barang baick jang barang baick rounpa ?
 A. Arta maya adda kamoe ?
 D. Maslock dâlam kedey , keliâtan tieda tun bry harga.
 A. Baick mau amma maslock sana , jicka tun artamoe mau iuwal aken harga sedang.
 D. Lyat jick adda barang appa jang , khandack kyta , beta by harga baick , carna lebeh souka ken derham jang ken aata terantar-bar tjindawan , derry pada tieda iuwal.
 A. Catta ken kyta ienis arta adda pada kamoe deng'an harga hargaenja.
 D. Tun tieda dapat ing'at daen tjinta barang ienis arta , jang kyta tieda adda barkas , lagy barang harga , minta barang begoena kamoe , de bryenja ken tuan.
 A. Bry beta lyat sackelat engrees.
 D. Lyat la fatoe sackelat alus
 A. Beta mau banja jenis , warna jang baick proufahan baick.
 D. Lyat de siny adda pouteé ytam , byroeu , cóning , yiou , miera , lagy warna baick , tebal , pitiek daen lybar , de ketjil sedang daen besar harga.

A. Wat soezten van Carspen hebt ghy?

D. Van veelderley soezten.

A. En hebt ghyer gheen beeter?

D. Iae ick wel / maer sy en zyn noch niet ontpackt.

A. Hoe veel de bale?

D. Sonder te verloben / niet eenen woorde seventigh pondt.

A. Cis te veel / seght my een woorde datter toe dient.

D. Ick hebt u ghesepdt / ghy en sultse niet men hebben.

A. Wilt ghy're sestighe pondt af hebben?

D. Ick en soude u niet een myte afstrecken.

A. Ghy zijt seer dicke ende vreck.

D. Die wat goedts wil hebben hy moeter gheft aenbestreden.

A. Ghy prijst u goet seer.

D. Het is wel een dwaes koopman die misprijst.

A. Laet my een goet Laken sien inde wolle ghevertot.

D. Siet daer is een van goede wolle.

A. Den draet is grof / qualick ghedzacht ende gheweven / ende de sice bewijst dat 'er verbandt is.

D. Besiedt het wel een twee reysen ghy sult anders segghen.

A. Hoe veel wilt ghy'er af hebben? half ghereedt en half op dagh?

D. Met luttel woorde / ende sonder tijdt te verliesen / 't gheft u.

A. Ghebet my tot redelycken pryse / ende ick sal u eenen brief gheven daer ghy mede te vreden sult zyn.

D. Ick hadde liever ghereedt gheidt.

A. Die eenen goeden brief heeft vint wel geldt.

D. Wie is den persoon? kenne ick hem?

A. Hy is rijk ende machtigh ghenoech.

D. Hoe heet hy? met oorlof / van waer is hy? van deser stadt?

A. Neen / hy is van Ghent.

D. In wat siraate woont hy?

A. Hy woont by de nieuwe kerck.

D. Wat hanghter upt?

A. Maest het schilt van Enghelandt / recht teghen ober de Duff.

D. Ick.

A: Appa jenis sakelat ketjil adda mot ?

D. Banja jenis ,

A. Tieda lain baik ?

D. Adda , weliakin belom boeka.

A. Barappa fatoe fardá ?

D. Jang'ang berharga delar , ken fatoe patta toejoé poeló pont.

A. Banja bena , katta beta fatoe patta jang adda baik.

D. Soudá beta katta kamoe , tun tieda adda koerang.

A. Mau kamoe nampoelo pont ko bry ?

D. Beta tieda moe ber koerang fatoe myte.

A. Mahal kyta , deng'an kykir.

D. Sjappa mau barang baik mau dya bry derhami.

A. Tun berharga baik har tamoe.

D. Jang orang gyla sjappa tieda berharga.

A. Bry lyat fatoe sakelat , jang dalam rambot ber telap.

D. Lyat adda fatoe jang ramboer yfa baik.

A. Jang benangja adda kefar , iahar poetas dan rany , dalam krat roupa tertoenou.

D. Lyat baik lain kaly , kamoe kata lain.

A. Barrappa tun mau ken ytoe , seting'a sakaran , lain ting'a bertango ,

D. Ken patta sedekit , jang'ap linjap hary , harga nampoeloh pont.

A. Bry ken beta harga baik , jang beta bry loerat fatoe , ken appa tun mau fouka .

D. Beta fouka lebeh ken derhami.

A. Sjappa adda loerat baik dapat broelle derhami.

D. Orang appa adda ? tieda beta kenal ?

A. Dya kya deng'an aita banja.

D. Appa namu dya sentaby , derry manna dya , adda de bendar siny ?

A. Tieda , dya derri Gent.

D. Canpong manna dya doedock ?

A. Dya doedock ampir moskit barou.

D. Alamat maya tergantong ?

A. Syfi jang t'jap Engrees , betoel iybrant borong Merepaty.

②-3-

D. Beta

- D.** Ich sal my berfinnen ende beraden tuffchen dit ende mozghen.
- A.** Onder vzaeght u van hem / ende dan soo segt my u meyninghe.
- D.** Ich sal 't doen
- A.** 't soude my leet zijn yemant te bedziagen
- D.** Men weet nu niet wie datmen geloben sal / want dirmen meynt lypden van eeren te zijn / en dencken dickmaels anders niet dan de lieben te bedziagen.
- A.** Ghy en sult aen ons niet verliesen (wilt Godt] al hadt ghy ons verkocht ende ghelevert van u waare booz thienmael soo veel.
- D.** Men en verliest niet aen lypden van eeren / wel aen laet ons een epnde maken / wat sult ghy gheben ?
- A.** Met luttel woorden / vijf en bystich ponden.
- D.** 't is te luttel / wel aen slae het toe / ghy sult achtenbystich gheben.
- A.** Ich en sal niet meer gheben.
- D.** Ghy sullet om dien prijs hebben die ghy segt / om utwent wille / hoe wel dat het seer luttel is / nochtans alsoo wel ist een koopman die verliest / als de geene die altoos wint.
- A.** Ghy sult my dan dit goedt bewaren / tot mozghen nae noen / dan sal ick een bekentenisse doen van de reste die ick u schuldigh blyben sal / op dat ghy meer verskert soudt zijn.
- D.** En hebt ghy niet inde stadt eenighen vziendt van kennisse ?
- A.** Ja ick trouwen / hier is heer Anthoms van Motten / ick en weet niet of ghy hem kendet.
- D.** Ja ick kenne hem seer wel / ist dat desen Heere wil 't woordt vooz u sprecken / tis ghedaen / want ik kenne hem sulcken man van eeren / al waert dat hy van doen hadde al myn goedt / ick soude 't hem leveren.
- A.** Ich sal hem u mozgen doen sprecken.
- D.** Ich bids u.
- A.** Ich gebiede my tot u / adieu tot mozghen.
- D.** Ich ben altoos t'uwen besten.

- D. Beta berfikir daan mefakat de fakaran ken islock.
- A. Tamaken dya , comedien katta beta khandack tun.
- D. Beta karya begytoe
- A. Sayang beta beidong'oe barang orang.
- D. Sakaran tieda tau tjappa dapat perlijayja , carna pada fikir orang baick juwa , de tjinta banja kaly , tieda lain ken be-
doeng'oe orang.
- A. Tieda tun meroegy de kyta (inli Alla) jicke adda de kyta iuwal daan tryma , pada hartamoe lepocle kaly lebeh.
- D. Tieda merogy aken orang baick , boela kyta berpoutos la ke-
reja , barapa tun bry poelang ?
- A. Ken pattha sedekit , lyma poelo lyma ponden.
- D. Adda sedekit bena , baick bryla , tun bry lyma poulo de-
lapan.
- A. Beta tieda bry lagy.
- D. Tuan ambil ken harga bagy katta moe carna kasche kyta , wel-
lakin harga sedekit juga , wellakin adda poen bernamma tou-
dagar iong meroegy , samma deng'an berlaba sebagy.
- A. Tun tarroh ken arta iny ken islock petang hary , jang kou
datan bry soerat kamoe , pada outang beta tingal kamoe poc-
lan , carna lebeh tun pertiaja de kamoe.
- D. Tieda adda dalam bendar barang orang jang de kenal ?
- A. Ia adda , adda siny Tuau Antois de Motten , tieda tau
beta , jicke tun kenal dya.
- D. Ia ako kenal ken dya , jicke Tuan ytoe mau catta pada derry
pada kamoe , maula beta , carna beta kenal dya bagy orang
baick , jickelou dya adda begoena famoenja arta beta , beta
mau bry ken dya.
- A. Beta soeroh islock berkatta ken tun.
- D. Ako lomba.
- A. Somba amma ken kamoe , tingal ken alla ken islock.
- D. Beta sebagy ken soero tuan.

lang

De elfde t'samen sprekinge van twee personagien. Da-
vid, Rychart.

D. Gorden dagh Meester Rychart.

A. G. Godt groete u. David mijn vriendt.

D. Hoe ist al sint dat ick u voormaels sach ?

A. Seer wel (God zy gheloofst] bereydt tot uwen ghebode ;
ende ghy hoe vaert ghy al ?

D. Ghelyck ghy siet / kloech van lybe / ende licht van ghelde /
maer tis laighe gheleden dat ghy hier te lande iust en waert.

A. Ick heb elders ghekoopmanschapt.

D. Wanneer quamt ghy herwaerts over ?

A. Ick quam gister avondt.

D. Syt ghy te lande gekomen /

A. Neen / ick ben te water gekomen / ende hebbe in soo grooten
perjckel gheweest / van mijn persoon als ick opt was.

D. Hoe dat ?

A. 't heeft sulcken ontweer gheweest / ende sulcken bresselspeken
ende stercken windt op Zee / dat wy meenden altemael verloo-
zen te zyn : Ende daer en was gheen ander hope van zaligheyt
dan in Godt de welcke ons verlost heeft dooz zyn groote goetheyt.

D. Ghy verschyckit my dooz u segghen.

A. 't is alsoo / ende (dancke Godt) dat ick ontkomen ben
van sulcken perjckel / ende dat ick te Lande aengekomen ben.

D. Ick ben seer blyde dattet so is na dat ghy bertelt / ghy hebt
een gheluckich ontkomen gehad wy moeten samen dinccken eer
ghy van hier scheept / ende goede cier maken / is 't dat u bekeft.

A. En soude wy 't niet / wy moeten ons oude vryndtschap ver-
berschen / ick ben altoos ghereedt te doene 't ghene dat u be-
lieven sal my te ghebieden.

D. 't en hoort my niet u te ghebieden / maer ick bidde u dat
gha

Jang sablas berkatta samta, derry ada orang, Daoet.
Ryckaert.

D. **T** Abe pongolo Ryckaert.

R. Alla bry salamet kamoe Daoet, sahabatko.

D. Begimanna adda sedang beta lyat tun doeloeu kalla?

R. Adda baik (do'a ken Alla) Tomba beta ken tuan amba, la-
gy de kamoe begy manna adda?

D. Bagy lyat kamoe baik de beden jang ring'an ken derham,
wellakin lamma tun tieda dalam negry siny.

R. Beta tempat lain dervinjaga.

D. Manna kalla tun ke maree de siny datan?

R. Beta datan kalmarym petang hary.

D. Datan kamoe ke darat.

R. Tieda, amma ke laet datan, lagy beta dalam miskil be-
sar souda, pada beden beta, tieda begien telamma ydop
beta.

D. Begy manna ytoe?

R. Souda toffacn besar begytoe adda, lagy sang'at deng'an
ang'in kras delaoet, lany kyta takot samoenja matta, lagy
tieda lain petjayja ken temp'erna, lain ken Alla, ytoe la de
toelone kyta ken kafehe dya.

D. Tun berke rut beta ken catta kamoe.

R. Adda begytoe, lagy (do'a ken Alla) beta lepas ytoe derry
sekieen mtskil, lagy beta sonda sampey ke darat.

D. Amma louka sang'at adda begytoe jany begy bertjittera ka-
moe, tun adda bröelle ontong baik, mau kyta mytom fama-
nia doeloeu tun pegy derry siny, deng'an poen louka louka,
jicka mau kamoe.

R. Tieda kyta bo'at begytoe, dapat kyta jang kafehe tuha kyta ba-
rouken, sebagy beta mau jang bekeryja appa mau kyta soetoh beta.

D. Tieda amma dapat soero de kyta, jang beta tomba kamoe ken
tuan.

- ghy u soo beel wilt vernederen / ende my dese vrientſchap
doen / dat ghy my komt beſoeken.
- A.** Ich dancke u ſeer.
- D.** Wat ſeymen ghinder ?
- A.** Men ſeyt'er niet dan goet.
- D.** Iffer niet nicutos ?
- A.** Neen 't / dat ich weet.
- D.** De Lakenen zynſe goeden koop ?
- A.** Sp en waren in langhen tyd ſoo dier / en ſullen eer dierder
worden / en opſlaen / dan ſp afſlaen ſullen.
- D.** Waerom / dat bid ich u ?
- D.** De Ipftocht is ſoo goeden koop dat het ghemeyn volck niet en wil
wercken : Ende dat meer is / ghy hebt te verſtaen / dat den Col /
koſtupmen / vrecht / wagen / ende alle ander onkoſten groot zyn.
- D.** Ich verſtae nochtans dat de Wolle tot redelpchen prys is /
- A.** Dat en doet 'er niet toe / de Lakenen koſten ons dier / ende
zjn gehoojht ende opgeſlagen te minſten vertigh of beertigh
ſchellingen op 't pack
- D.** Wat pzoft ſullen dan de Kooplieden doen :
- A.** Dat ſp haer regerren ende verkoopen naer abbenant.
- D.** Wanneer verwacht ghy u Bloot ?
- A.** Ons ſchepen beginnen te laeden als ich wegh trock.
- D.** Sp zyn dan nu meefteendeel gheladen.
- A.** Ich hope datſe ſullen t'ſeyl gaen metten eerſten boorſpoedi-
ghen windt.
- D.** 'C is nu ſeer ſtille ſoet ende goedt weer / ende ten waeyt
niet een fiere
- A.** Den windt is gheheel contrarie / maer 't ſal veranderen als 't
Godt belieft
- D.** Windt op Zee is ſeer periculcus / wanckelbaer ende ongeſtabigh.
- A.** Men moet hem ſelven abontuuren die rijk wil worden
- D.** 'C is beter om t'ſekerſte / de helſt van zjn goeden t'abontue-
ren / dan altemael t'eenderſte / op hope van grooter ghewin.

Q. Tuan mau berkétjil kamoe , ke kascho-ken beta tun datan lyacc ken amba.

R. Beta somba ken tuan.

Q. Appa de catta sana?

R. De katta tieda lain ke baick.

Q. Tieda gabar barou?

R. Tieda ken tau beta.

Q. Jang sackelat adda morra?

R. Lamma la dya tieda mahal begytoe , jang rounpa mahal lagy datans daan harga lebeh , ken toe ron dya.

Q. Carua , appa catta ko somba?

R. lany maccanang adda bagy morra , jang orang massing massing tieda mau broufa adda lebeh , tun tau po lang , jang ouchoet daan adat deng'an outpahan , lagy famoenja , byaja adda belas.

Q. Beta adda tau jang rambot domban adda harga tedang.

R. Tiedang appa ytoe , jang sackelat kyta-bly mahal , iady sou da naick terlebeh tieda cocrang pada syga ampat poulo lebeh ling fatoe fardah.

Q. Appa de laba jang soudagar?

R. Dia kerija begy datan de inwal pben bagytoe.

Q. Manna calla kumoe nanty ancratan kappal.

R. Kappal kyta barou de bo'at taccalla beta derry sana.

Q. Adda la takaran ampir sarat.

R. Pada siku beta dya pegy baleyer ken mo'a moela ang'in baick.

Q. Sakaran tieda berang'in hary baick , deng'an fatoe ang'in tieda.

R. Ang'in adda berfallah , wellakin adda ganty , insi Alla.

Q. Ang'in de laoet adda miskil , tieda tegoh daan berbaick.

R. Mau kyta nanty ontong , sappa mau kaya datan.

Q. Adda baick daan tongo letin'ah pada harta kyta terontong , jang sammoenja sakaly , ken petjayja ken laba banja.

Q :

R. Tau

- D.** 't is seet wel van u verstaen / want de ghene die alt'eender
 reple verliest / nautwelijck kan hy weder op de been komen.
- D.** Maar te propooste / salder oock groote bloot zijn.
- A.** Ich hope ja; want ich weet wel datter veel schepen ghela-
 den zijn met diversche Coopmanschappen.
- D.** Hebt ghy niet van doen ghewast Laken? Was ende Cattoen?
- A.** Ich ben van al dat voorzien.
- D.** Sult ghy sijne Lakenen hebben met de narste Schepen?
- A.** Ghy sult hebben indien 't u belieft / den eersten thoon ende
 ghesichte Ich heb noch dertigh waghens Tin / ontrent vier-
 tigh waghens Loot / een hoop Dellen / en sommighe Cattoen
 sacken.
- D.** Wanneer ist Coondagh?
- A.** Ist dat den Stadthouder van onsen Gouverneur desen avont
 wederkomt / wy sullen moeghen Court houden / Ende wil hy
 pe dat wy Coonen sullen een Maendagh.
- D.** Waer hebt ghy uwen Wackel?
- A.** Veel by 't Enghelsche hups.
- D.** In wat teecken?
- A.** In 't kleyn teutoken / komende met d'een zijde aande Roos
 ende met d'ander acuden rooden Boek?
- D.** Ist teghen over den gulden Balck?
- A.** 't is een wepnigh boozder.
- D.** Ich sal u komen besbecken / ende sal met my brenghen een-
 ge vrienden die mede hoopen willen.
- A.** Ghy sult welckom zijn / ende u geldt oock.
- D.** Tot wat uren sal ich u binden?
- A.** Komt tussen seven ende achten / ende sult my binden op 't En-
 gelsche hups.
- D.** Salder gheen faute aen zijn?
- A.** Neen / ist dat God my 't leven spaert.
- D.** Wel te Gode tot wederstens.
- A.** Ich ghebiede my t'uwerts.

De

- R. Tau la baick de kamoe, carna sjappa linjap fakaly artacnja,
Soukar sang'at broele lain.
- D. Wellakin ken katta, cappel banja datan.
- R. Fikir beta adda, amma tau cappel banja adda affil ken arta
vinjaga banja ienis.
- D. Adda tun tieda bergoena barang ka'in berlylin, ketan daan kapas?
- R. Bata adda lagy derry lammoenja.
- D. Adda kamoe poelang sackelat alus deng'an cappel lagy datan?
- R. Tuan adda jicke tun mau, jang moela bouka daan terkelih,
adda lagy paramba tyga poelo timbang tyma poutée, barang
ampat poelo timbang tyma ytam, latoe bar kas coelit, lagy
barang carong ken capas.
- D. Man'a calla adda hary terbouka?
- R. Iickelou pongolo bender derry pongolo lyma kyta datan hary
ytœ poelang, isslock kyta poelang metakat, lany beta bert-
jayja jang kyta boucka arta hary isna'en.
- D. Manna ad la Kedée kamoe?
- R. Ampir rouma Engerecs.
- D. Dalam alamat appa.
- R. Dalam sing'a ketjil, datan sebiah sifi bong'a máauwar, sebiah
lain sifi cambing myrah.
- D. Adda iybarant Rayja-wally mas?
- R. Adda jaau sedekit lagy.
- D. Beta datan kelih kamoe, amma poen bawa farta barang orang
jang mau bly barang.
- R. Baick tun adda datan, deng'an derham kyta.
- D. Begy manna hary beta datan?
- R. Datan barang toujou attou de lapan iam, jang dapat par be-
ta atas roema Engrees.
- D. Adda songo begitoe;
- R. Adda, jicka Alla bry ydop beta.
- D. Baick tingal ken Alla ken lyar lain kaly.
- R. Somba beta ken tuan amba.

De twaelfde Tſamenspreekinghe, van de Scheep-varinghe.

T'ſchepe hou goe lieden / wie witter t'Scheep komen?

A. Wertwaert dencht ghy te ſeylen en te varen Schipper?

A. Ben ick 't die ghy meynt?

A. Ich ben t'eynden adem van roepen.

A. Nu wel / hier ben ick / wat ſchuypter?

A. Wat neemt ghy vanden man van hier totter Stad van Liſſebord?

A. Ich kryghe dat ick kan / en niet dat ick wille.

A. Dooz hoe veel ſult ghy my voren?

A. Men gheeft ghemeynlyck van vzaechte twintigh Croonen / ſonder den mondt koſt.

C. Betaelt als d'ander reysers / en koemt t'Scheep / ter wopen / datter plaetſe inde boot is.

A. Ich wil verbondt en koop maken / of ick en ſalder niet in komen /

C. De koozde bind den ſack toe.

A. Geeft my byſthien Croonen.

A. Ende is 't dat 'et ſchip verdzinckt oft ſinckt' en dat ick verdzinck?

A. So ſult ghy vzaecht by en koſteloos zyn.

A. Mijn Ouders en hebben niet gewaeght noch geabontuert haer leven ſoo ſozghlyck.

A. Waer zyn sy dan geſtorben?

A. Op een ſchoon ſaght ende reyn bedde.

C. Sy zyn boozwaer wel te beklagen / want haddenſe t'scheep gebaren sy en ſoudender niet geſtorben hebben.

A. Is u Schip wel gewapent?

A. Daer en is geenen menſche van moeder gebooren / die eenigh vat ter zee geſien heeft beter geſchicht ende opgeruſt / en beter boozſien van geſchutt.

A. Ich ſal om Biſchuyt en toeyſſe gaen / ter wopen dat ghy den maſt ſult rechten / ende de zeplen optrecken.

C. Ich:

Jang duablas berkatra samma , baleyer ke Cappel.

KE cappel hou orang baick , sjappa mau ke capal datan ?

R. Ke manna maau tun pegy baleyer nachgoda ?

A. Adda ken beta tun rowa ?

R. Beta maty nafas ken rowa.

A. Boela , beta adda siny , appa adda.

R. Barrapa tun ambil pada orang derry siny ke bendar Lisboen?

A. Beta ambil appa dapat broele , jang tieda maya mau beta.

R. Ken barrapa tun bowat amma.

A. De bry masing ken oupa dua poelo croon maccanan lain.

C. Bry begy orang lain jang pegy , daan naick ke cappel sedang adda tempat dalam lampan.

R. Beta mou bro'at daan barharga doulou , attou amma tieda massock dalam.

C. lany taly ter ekat karong.

A. Bry amma lymablas Croon.

R. lickeloti cappel berlemas attou tingelam , lagy beta matty lemas?

A. lany tun tieda bayer oupa daan byaja.

R. lany Indong Bappa amba tieda de loeroh beta pegy de ialang tempat fouka daan miskil se lamma ydop.

A. De manna jang dya matty ?

R. Atas mitye tydoor jang lembot daan tjoujy.

C. Dya mau lingo layang ken , carna jicke dya adda baleyer ke kappa dya de sina tieda matty.

R. Cappel moe adda sinjata banja ?

A. Tieda adda manusia barannack pada Indong , jang de lyat fatoe kappel detaoet , lebeh mosteyt ken sinja taenja , lebeh poen adda bedil.

R. Beta ambil roty daan maccanan lain selamma de kyta , diery ryang cappel , jang hela layar.

C. Beta

- C.** Ick salder u wel af gerieben / en tot redelpcken wyfse.
- A.** Hebt ghy pet mede te voeren?
- A.** Niet dan een kom een packen / dat ick u terstond senden sal.
- A.** Hebt ghy den Tol en de costumē betaelt?
- A.** Ick ben een Ingeseten / en een Borger / siet daer mijn beschept.
- C.** Maecht u in den boozstebē oft in de Deune.
- A.** Is den wint Weste / in 't Noorden oft in 't Zuiden?
- C.** Nap dunckt dat den Noordwesten windt begint op te steken en te blasen.
- A.** Ick wordt 't wel gebwaer / 't en is maer een storm van windt die van 't Oosten heert in 't Westen / wanneer meent ghy dat wy 'er aen landē sullē?
- A.** Is 't booz windt / boozspedigh in 't seplen?
- C.** Waer 't dat hy in de seplen sloegh / wy soudender wel haest wesen.
- A.** De Zee is stille.
- C.** Sy stilt haer / en ten waept niet een fier.
- A.** Het stil weer is een boozbode van ongeluck / blyem / onweert en schyn bezekinge.
- C.** Dreemt eenen riem ende roept.
- A.** Hoept die roepen kan / ick en kan roepen noch riemen.
- A.** Aldoende leertmen.
- C.** Die ter zee varen wil moet de stierman en piloot onderdanig zijn / gelijk den krancken den Bedecijn.
- A.** 't Moet leeg water zijn / of dē bloet loopt af.
- A.** Ick heb 't sinckloot in de grant geworpen / ende 't water is hooge ende diepe meer dan wyf bademen.
- A.** Het is stille / of 't schip is geanchett.
- C.** Waert dat den windt versterchte / ende dat de zee haer behief / hy soude wel d'ancheren winden / met den bloedt van den getyde.
- A.** Siet eens de boots-gesellen op de maste van 't schip.
- C.** Sy Wiffchen na Dorades.
- A.** Hoert den riem ende roept.

C. Beta poen de bry ken run , jany barga sedang

A. Adda barang barang terbo'at :

R. Tieda lain ken fatoe doelang deng'an fatoe bonckos , jang be-
ta soeroh sahat lagy.

A. Adda tun bayer outour daan addat ?

R. Beta doedoek siny amma poen orang bendar , lyat la soerat
beta.

G. Pegy tun de cappalla capal , attou ting'a cappal.

R. Adda ang'in barat , outara attou de salatan ?

C. Takot beta jang ang'in outara barat datan sang'at bertyop.

A. Beta adda berassa , adda ang'in toffaen , derry tymoor balick
ke barat , mannacalla tun fikir kyta sampey ke darat ?

A. Adda ang'in baik , lekas ken baleyer ?

C. Jicke dya datan dalam layer , de kyta lekas ke-lana.

N. Laoet adda rata.

O. Dya berdiem , jang tieda tyop se-koemah.

A. Jany hary tieda batang in ytoe alamat , ken ontong sahat y
kylat , toffaen , daan karam-kappal.

C. Ambil fatoe dayong jang berdayong.

R. Dayong sjappa tau berdayong , beta tieda tau dayong jang
berdayong.

A. Dalam karryja de-berrayer.

G. Sjappa mau pegy-ke laoet , dapat deng'ar ken mahim cappal ,
bagy orong fakit aken Tabib.

R. Adda takot ayer ketjil , attou ayer soerat.

A. Beta souda jang tyna loutar dalam laoet , jang ayer tingy
daan dalam lebeb lyma depa.

N. Tieda berang'in , attou kappal bertabo.

C. Jickelou ang'in bertiop , daan laoet bertja beel , dya dapat
bongkar saeh , ken ayer pasang.

R. Lyat la jang gallasi atas tyang kappal.

C. Dya berkawil Abbenos.

A. Bergra dayong daan berdayong.

R. Beta

- A.** Ich barste van toepen.
G. Siet de baren verheffen.
G. Het bloept / en de Zee verheft haer.
A. 't Mocht wet ontweert worden.
C. Siet den wimpel bliessen.
A. 't Is best dat men de zeplen strecken en de Cabelen losse / want 't ontweert en tempeest dreygen 't Firmament.
A. Om Gods wille laet ons hier habē nemen / en upt den seeyt gaen / ick sal u geben al dat ick in de Werelt hebbe.
A. God wil ons bystaen.
G. Welchen bystereu tempeest en ontweert.
A. Set ons aen 't hooft oft aen landt.
A. 't Busschietter viert / en schiet een stuck geschut af / want wy zijn behouden.
A. Ich kome weer tot my selven.
A. Laet ons God loben en dancken.
C. Hoe staet u 't baren aen?
A. Ich beke noch van verbaertheit.
G. Hebt gy bykans doode geweest?
A. Op twee vingeren nae / want sy heeft ons soo by geweest datter niet meer verschils en was dan de dicke van een planck.
A. Die niet gebaren en heeft / en weet niet wat weese is.
A. Het hayz stont my oetereude van verschycktheit / om bandebaren geswolgen te worden.
C. Ich meende wel begraven te worden tusschen de golven / ende een spysse der visschen te zyn.
A. 't Is 't dat ghy Pieter stockvisch zyt / ende een groot verflinder der visschen / waer af verschroomt ghy?
A. De grootste eet de klyns.
G. Waerom en gaest ghy u niet op in de genade der Eerovers?
A. Raet na de daet en dede noyt baet.

E Y N D E

- N. Betá matty ken berdayong.
- O. Lyat gelombang bertingy.
- E. Ayer passang , daan laet bertjaboel.
- N. Dapat poen bertoffaen.
- C. Lyat ongol ongol terbang.
- A. Baick kyta tocron layar , daan lepas taly loug , carna ang'in daan toffaen bekylar lang'it
- R. Carna Alla tancko siny ke darat jang kelouwar kappal , betabry ken tun samoenja beta adda dalam Dunny'a.
- N. Alla de mau toelong kyta.
- E. Begy manna toffaen daan ang'in befar.
- R. Tanko kyta de kappalla song'ay attou ke darat.
- A. Ayo bastijong boba apy daan passang bedi latoe , carna fouda ontong ydop.
- R. Beta poeleh poelang.
- N. Batja kyta do'a ken Alla.
- C. Begy manna tun rassa balayer ?
- R. Amma berketar lagy derry takot.
- O. Adda tun ampit matty ?
- R. Coerang dua jary , carna dya fouda sekien ampir de kyta , jang tieda adda lain farack , iany jang tebal pade papan
- A. Barang sjappa tieda balayer , dya tieda tau derry takot.
- R. Ianny rambot beta berdiery derry pada takot iany ken gelombang ter maccan beta
- E. Beta poen takot ken de rannam beta dalam glombang , daan poelang en poon ykan.
- A. Jickelou tun Pedro stockvisch , iany laoe hary mau ykan , carna appa tun takot ?
- P. Jang befar maccan daan ketjil.
- O. Carna appa tieda bry kamoe dalam tang'an orang merbot ?
- R. Komediën menfakat tieda adda menfa'at.

S O U D A H A N .

5 2

Act

Aenwysinge van 't onderscheyt van eenige Woordē, die een en dezelve beteyckeningen hebben.

Radja is Rayja, een Koninck: Orang is oerang oft ourang, beide: Beta-orang is ber-orang: Bappa is bapa, Vader: Maa is ma. Moeder: Sobat is quha'y oft saba-batko, vriend: Sjappa is syappa is syappa, wie: Jouv is d'jouw oft tun, glijp: Bet-jam is tsjium, soenan: Perjaya is pertaja, gelooven: Oejen is oujen, tegen: Gouda is goeda oft couda, een paert: Itick is bebeck oft boerong ytick, Ende oft Gunt-boghel: Kekira kira is bekira kira, reekenen: Pety is pittie, een kiste: Attou is attoeu, ofte: Jang is iang, de / die / des / och wel ende / &c. Seitan is setaen oft in Dupel.

Woorden der voorsettingen.

na toe: De, toe Akendes, tot hem: In, bp: Kapada, aen: Adapan is tagal, booz / Dhouloe, booz / eer: De alce an, booz aen / Didapan, tegen / Louar, bup-ten / Dalam, binnen / Antara, tusschen / Kadar, omtrent / Bava, onder / Atas, boven op / Sámpei, tot dat / daer toe: Ara, langh / Krap, dicht bp / Sifi, be-nessens / Ampir, bp na / De kat, na bp / Belackan, achter / Tagal, om des wil / Ole, booz / Lampo, booz bp / Troes, booz heen / Koeliling, rondom / Derri oft deri, van, upt / Deri, pada, van / booz / Dengas, met / Serta, teffens / Semang, spemelick / &c.

Van Koppelingen.

Daan, ende / Djoeg, ook / Pon, van / Pon tieda, nocht / Lagi, noch meer / Attay, ofte / Welakin, hoe veel / Lamon, als / Djickalou, inder // Had, maer // Harna, want // Sabab, want // ende om dat // Sepaya, op dat / ten eynde dat // Adda pon, omgiffen / &c.

Diadda	}	is	Di adda:
Bet'adda			Beta adda.
Tjadadda			Wida atda.
Ber'orang			Beta orang.
Bappakou			Bappa akou.
Dia p			Dia poutja.

